

SUCCESS STORY

2021

เรื่องเล่าความสำเร็จ

โครงการยกระดับคุณภาพชีวิต

และยกระดับรายได้ให้กับ

คนในชุมชนฐานราก

จังหวัดปทุมธานี

จังหวัดสระแก้ว

VARU

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในระบบราชูปถัมภ์

Success Story 2021 เรื่องเล่าความสำเร็จ โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับ
คนในชุมชนฐานราก จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสระแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการ
วิชาการ

Success Story 2021 เรื่องเล่าความสำเร็จ โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับ
คนในชุมชนฐานราก จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสระแก้ว, 2564. 250 หน้า.

1. 2. 3. 1.

ISBN 978-974-337-274-2

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ห้ามทำการลอกเลียนแบบไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้

นอกจากจะได้รับอนุญาต

พิมพ์ครั้งที่ 1

มกราคม 2565

บรรณาธิการอำนวยการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว

รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ธนานันต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปิยะ สงวนสิน

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เศกพร ตันศรีประภาศิริ

คณะผู้จัดทำ

อาจารย์ ดร.วริรัตน์ สัมพัทธ์พงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัจจิมา มั่นทน

อาจารย์ ดร.มัทนภรณ์ ใหม่คามิ

อาจารย์ปรียาภา เมืองนก

อาจารย์วิธธ ฐานัสสกุล

อาจารย์วิษณุ ติลาน้อย

อาจารย์วิณากร ที่รัก

อาจารย์ภัทรเวช ธาราเวชรักษ์

พิสูจน์อักษร

อาจารย์ปรียาภา เมืองนก

ประสานงานผลิต

อาจารย์ปรียาภา เมืองนก

จัดพิมพ์โดย

สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง

อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180

โทรศัพท์ : 0-2909-3026

Email : learnoffice@vru.ac.th

คำนำ

การมีความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งทุน โอกาสในการเรียนรู้ การรู้เรื่องเทคโนโลยีของประชาชนในท้องถิ่นและภูมิภาค เป็นต้นเหตุสำคัญให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยติดอยู่กับดักของวงจรขาดความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาชีวิต การมีรายได้ที่ไม่พอเพียง และการมีปัญหาสุขภาพ ที่ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นต่างๆ ต้อยลง ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ไม่สามารถดูแลครอบครัวให้อยู่ดีมีสุขได้อย่างที่ควรจะเป็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ได้น้อมนำพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศว่า ขอให้มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ทำหน้าที่พัฒนายกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของตนเอง ในการนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงได้ร่วมมือกันกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นขึ้น เพื่อขับเคลื่อนงานตามพระบรมราโชบาย โดยมุ่งเน้นการพัฒนา แก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพการศึกษา ในชุมชนท้องถิ่นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งรับผิดชอบ

ในปี 2564 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ขับเคลื่อนงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว อันเป็นพื้นที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยผ่านโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ปี 2564 โดยรูปแบบการดำเนินงานมุ่งเน้นการร่วมเรียนรู้กับแกนนำของชุมชน/หมู่บ้าน ในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนด ร่วมมือกันจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหายกระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนเป้าหมาย และแก้ไขปัญหาในภาพรวมของชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน

พื้นที่การดำเนินการพัฒนา

จังหวัดปทุมธานี : จำนวน 3 อำเภอ 4 ตำบล

อำเภอ	ตำบล
อำเภอลาดหลุมแก้ว	1.ตำบลคูบางหลวง 2.ตำบลหน้าไม้
อำเภอสามโคก	3.ตำบลบ้านจิว
อำเภอลองหลวง	4.ตำบลคลองห้า

จังหวัดสระแก้ว : จำนวน 4 อำเภอ 5 ตำบล

อำเภอ	ตำบล
อำเภอวัฒนานคร	1.ตำบลหนองตะเคียนบอน
อำเภอรัษฎาประเทศ	2.ตำบลคลองน้ำใส 3.ตำบลเมืองไผ่
อำเภอวังน้ำเย็น	4.ตำบลทุ่งมหาเจริญ
อำเภอคลองหาด	5.ตำบลคลองไก่อีเรือน

Model การพัฒนา ปี 2564

โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับ

รายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก

1

- ศึกษาชุมชน/เก็บข้อมูลชุมชน
 - ข้อมูลทุติยภูมิ
 - Gistda
 - Agri-Map
 - TPMAP
 - จปฐ.
 - ฐานข้อมูลของท้องถิ่น
- ลงพื้นที่
 - เข้าพบผู้ว่าราชการจังหวัด
 - เข้าพบนายอำเภอ
 - เข้าพบอบต./เทศบาล
 - สอบถาม/สัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น
 - สำรวจพื้นที่บริบทตำบล

2

- วิเคราะห์ศักยภาพตำบล
โดยใช้เครื่องมือ “ศักยภาพของตำบล
เป้าหมาย 16 ประการ ของนพ.ประเวศ วะสี”
ในการประเมินพื้นที่ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์
ในการประเมินศักยภาพพื้นที่
ก่อนการดำเนินการกิจกรรมการพัฒนา ได้แก่
1. องค์กรชุมชน ตำบลมีสมรรถนะ
ในการจัดการสูง
 2. การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม
 3. ความสามารถวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย
 4. สัมมาชีพเต็มพื้นที่
 5. เกษตรทฤษฎีใหม่
 6. สระน้ำประจำครอบครัว
 7. การจัดการวิสาหกิจ
 8. การฝึกอบรมด้านสังคม
 9. การจัดการโครงสร้างพื้นฐาน
 10. ตำบลปลอดภัย
 11. การพัฒนาคุณภาพ
 12. ระบบสุขภาพตำบล
 13. ศูนย์เรียนรู้ตำบล
 14. ระบบยุติธรรมชุมชน
 15. ระบบสื่อสารชุมชน
 16. ตำบลท่าความดี

3

- วางแผนแนวทางการขับเคลื่อนกิจกรรม
รายตำบลในกลุ่มเป้าหมายที่ออกแบบ
เฉพาะพื้นที่
2. โครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิต
และยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก
- มิติการพัฒนาเศรษฐกิจ
 - มิติการพัฒนาสังคม
 - มิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

PLAN

4

- การดำเนินการกิจกรรมการพัฒนา
ยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชน
- ประเด็นโจทย์เกษตร
 - ประเด็นโจทย์อาหาร/เครื่องดื่ม
 - ประเด็นโจทย์สมุนไพร
 - ประเด็นโจทย์เครื่องสำอางค์
 - ประเด็นโจทย์ผ้าและเครื่องแต่งกาย
 - ประเด็นโจทย์ท่องเที่ยว
 - ประเด็นโจทย์ด้านสุขภาพ
 - ประเด็นโจทย์ด้านพัฒนาองค์ความรู้
และเทคโนโลยี
 - ประเด็นโจทย์การจัดการขยะ
 - ประเด็นโจทย์การจัดการน้ำ
 - ประเด็นโจทย์การจัดการสิ่งแวดล้อม

DO IT NOW

6

ผลลัพธ์ในการประเมินศักยภาพพื้นที่
ตำบลมุ่งสู่ความยั่งยืน 4 ตำบล
ตำบลมุ่งสู่ความพอเพียง 5 ตำบล
ตำบลพ้นความยากลำบาก - ตำบล

RESULT

5

CONCLUSION

- สรุปผลการดำเนินการกิจกรรม
พัฒนายกระดับคุณภาพชีวิตชุมชน
1. รายได้ที่เพิ่มขึ้น
 2. ค่าใช้จ่ายที่ลดลง
 3. มูลค่าผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้น
 4. ต้นทุนการผลิตที่ลดลง
 5. ปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้น
 6. จำนวนแรงงานที่ลดลง
 7. ค่ารักษาพยาบาลที่ลดลง
 8. การนำเศษวัสดุเหลือทิ้งมาแปรรูป
 9. นวัตกรรมใหม่ที่เกิดขึ้น

สารบัญ

จังหวัดปทุมธานี

จังหวัดสระแก้ว

1. “เติมเต็มศักยภาพชุมชนคลองห้า ด้วยการท่องเที่ยว สินค้าชุมชน และสิ่งแวดล้อม
สู่มาตรฐานความพึงพอใจสำหรับผู้บริโภค”
ตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี หน้าที่ 1

2. โครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับชุมชนฐานราก
ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี หน้าที่ 21

3. บ้านจิว ชุมชนแห่งการท่องเที่ยววิถีชุมชน สืบสานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
พัฒนาการเกษตรอัจฉริยะ ชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากอย่างมีคุณภาพ
ตำบลบ้านจิว อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี หน้าที่ 41

4. ชุมชนเกษตรปลอดภัย ยกระดับสินค้าตามมาตรฐาน GAP สร้างวิถีใหม่
ในการผลิตสินค้า
ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี หน้าที่ 61

5. สืบสานภูมิปัญญางานจักสานเมืองไผ่
ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว หน้าที่ 81

6. ระบบผลิตน้ำดื่มชุมชนและยกระดับสุขภาพชุมชน
ตำบลคลองไก่อเลื้อย อำเภอลองหาด จังหวัดสระแก้ว หน้าที่ 101

7. นวัตกรรมผ้ามัดย้อม สีกาบมะพร้าว
ตำบลคลองน้ำใส อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว หน้าที่ 121

8. “ทุ่งมหาเจริญโมเดล” ปรับ-เปลี่ยน สู่เกษตรปลอดภัยที่ยั่งยืนบนวิถีใหม่
ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว หน้าที่ 141

9. สมุนไพร เห็ด กระท้อนอินทรีย์แปรรูป สู่ผลิตภัณฑ์ยกระดับคุณภาพชีวิต
หนองตะเคียนบอน
ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว หน้าที่ 161

“เติมเต็มศักยภาพชุมชนคลองห้า ด้วยการท่องเที่ยวสินค้าชุมชนและสิ่งแวดล้อม”

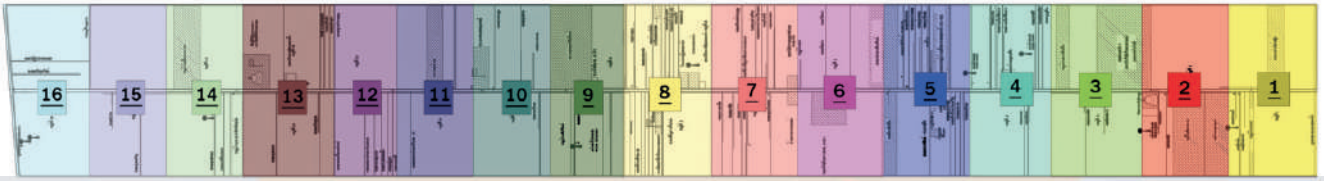
“คู่มือฐานความพึงพอใจ สำหรับผู้บริโภค” ตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

บทนำ

จากการศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่มหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ถึง ปี พ.ศ. 2563 การวิเคราะห์ตามหลักงาน 16 เป้าหมาย พบว่า จัดเป็น “ตำบลมุ่งสู่ความยั่งยืน” ในการ ดำเนินการของมหาวิทยาลัยมุ่งเน้นในการฟื้นฟูและยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ การพัฒนาตำบลคลองห้า เพื่อสร้างความยั่งยืนมากขึ้นต้องดำเนินการ ดังนี้

1. พัฒนากลุ่มอาชีพให้มีความเข้มแข็ง สินค้ามีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ส่งเสริมให้เป็นสินค้า OTOP และพัฒนาระบบการตลาดในรูปแบบต่างๆ
2. ส่งเสริมกิจกรรมชุมชนที่ก่อให้เกิดรายได้ และลดรายจ่าย ได้แก่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และการลดใช้สารเคมีในการผลิตพืช
3. ส่งเสริมและยกระดับสินค้าเกษตรในชุมชน เพื่อให้ได้มาตรฐาน GAP และอินทรีย์

ดังนั้นสำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยดำเนินงานตามหลักงาน 16 เป้าหมาย เพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสมสามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่าเสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน เสริมสร้างและพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน และการจัดการชุมชนตามแนวทางการพัฒนาสังคมในรูปแบบการรวมกลุ่มทางสังคม สร้างผู้นำชุมชน และปลูกฝังจิตอาสาให้กับประชาชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ตำบลมุ่งสู่ความยั่งยืน SUSTAINABLE

ตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

01

องค์กรชุมชนและตำบลที่มีสมรรถนะในการจัดการสูง

มีคณะกรรมการในการขับเคลื่อนการบริหาร จัดการชุมชนของตนเอง

02

ได้รับการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม

เป็นพัฒนาท้องถิ่นที่ดำเนินการร่วมกันระหว่างส่วนปกครองอบต. และชุมชน

03

ตำบลมีสมรรถนะในการวิเคราะห์วิสาหกิจชุมชนและมีสถาบันการเงินของชุมชน

มีกลุ่มกองทุนหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็งและมีการจัดการเงินที่เป็นระบบโปร่งใสตรวจสอบได้

04

มีการสร้างสัมมาชีพเพิ่มพื้นที่

มีกลุ่มสัมมาชีพในชุมชน เช่น กลุ่มวิสาหกิจแม่บ้าน ดชด. หมู่ที่ 5

05

เกษตรกรเพียงอาหารปลอดภัย

มีศูนย์การเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชานูที่ 12 ตำบลคลองห้า

06

มีสระน้ำประจำครอบครัว

มีสระเก็บน้ำพร้อมกักที่ชุมชนและกรมชลประทานบริหารจัดการน้ำร่วมกัน

07

จัดการวิสาหกิจชุมชน

มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อาทิ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยตำบลคลองห้า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ศรีคลองห้า

08

มีกิจกรรมทักษะอาชีพ

มีการอบรมทักษะอาชีพ มีกิจกรรมการประดิษฐ์ ดอกไม้ประดิษฐ์ มีกิจกรรมการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

10

ตำบลปลอดภัย

มีการจัดการความปลอดภัยทางถนนระหว่างชุมชนกับสถานีตำรวจภูธรตำบลคลองห้า

11

พัฒนาคุณภาพกลุ่มเปราะบาง

กลุ่มวิสาหกิจเกษตรปลอดภัยตำบลคลองห้า กลุ่มผู้สูงอายุบ้านรับรมย์

12

ระบบการดูแลสุขภาพชุมชนดูแลประชาชนทุกคน

ตำบลคลองห้ามีระบบสาธารณสุขที่เข้มแข็งด้วยความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐระหว่าง อบต. รพ.สต.ตำบลคลองห้า อสม. และการหนุนเสริมองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ

13

ศูนย์เรียนรู้ตำบล

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง หมู่ที่ 2 ตำบลคลองห้า

ศูนย์เรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา หมู่ที่ 12 ตำบลคลองห้า

14

ระบบยุติธรรมชุมชน

มีเวทีในการจัดการแหล่งน้ำในชุมชนร่วมกัน ทำให้ไม่เปียะและฝึกฝนชาวบ้านคลองระบายนี 5

16

ตำบลทำความดี

มีจิตอาสาทำความดีด้วยหัวใจในการพัฒนาชุมชนร่วมกับชุดลูกคลองเก็บขยะริมถนน

ภาคีเครือข่าย

จังหวัดปทุมธานี

กรมส่งเสริมการเกษตร

กรมการพัฒนาชุมชน

กรมวิชาการเกษตร

กรมประมง

การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาด้านอัยยาติศ

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า

ผลการดำเนินงาน

กิจกรรมในการดำเนินโครงการ

การดำเนินโครงการแบ่งได้ 5 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1

ทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

ประชุมเชิงปฏิบัติการการทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานรากตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

กิจกรรมที่ 2

การพัฒนาระบบการผลิตสร้างตราผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชน

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

1. อบรมเชิงปฏิบัติการการยืดระยะเวลาการเก็บรักษาขนมอบ

2. อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาตราผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชน

กิจกรรมที่ 3

พัฒนาศักยภาพตลาดชุมชน และการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวตลาดชุมชนวิถีพอเพียงบ้านคลองห้า

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

1. การพัฒนาศักยภาพตลาดชุมชนเพื่อการรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น
2. การประชาสัมพันธ์ตลาดชุมชน เพื่อให้เกิดการจดจำตราสินค้าอย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมที่ 4

กิจกรรมขึ้นทะเบียนสินค้าพืชปลอดสารตามมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) และการรับรองมาตรฐานสินค้า OTOP ระดับ 1-3 ดาว

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

1. จัดอบรมให้ความรู้ระบบการผลิตผักตามมาตรฐาน GAP และยื่นขอขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร
2. ให้ความรู้และวางแผนระบบมาตรฐานอยู่. และ OTOP ระดับ 1-3 ดาว

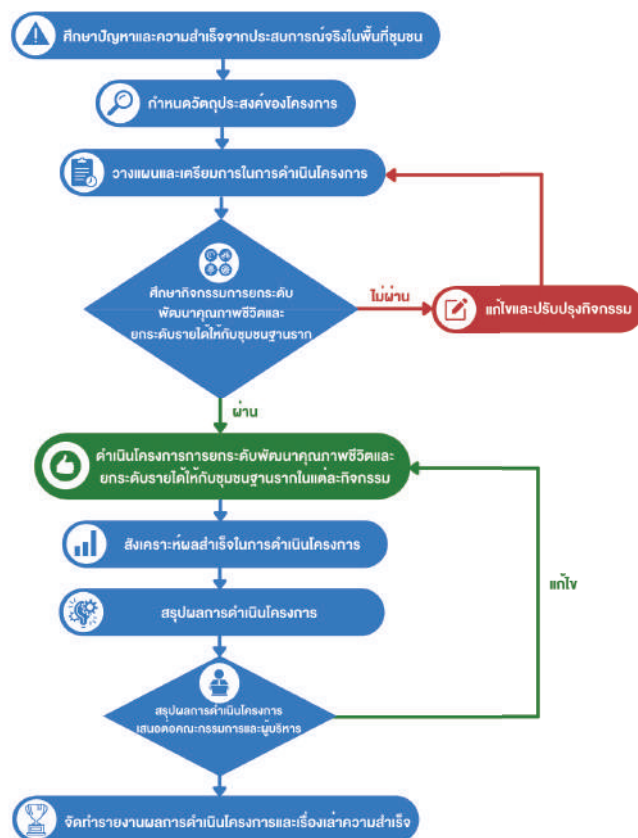

กิจกรรมที่ 5

จิตอาสาตำบลคลองห้าร่วมทำความสะอาดคลองห้าให้เป็น “คลองสวยน้ำใสไม่มีผักตบชวา”

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

1. อบรมเชิงปฏิบัติการปัญหาของผักตบชวาและแนวทางการแก้ปัญหา
2. อบรมเชิงปฏิบัติการแนวทางการสร้างจิตอาสาตำบลคลองห้าร่วมทำความสะอาดคลองห้าให้เป็น “คลองสวยน้ำใสไม่มีผักตบชวา”

แผนการดำเนินโครงการตำบลคลองห้า

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาคีเครือข่ายภาครัฐ

1. เกษตรและสหกรณ์จังหวัดปทุมธานี
2. สำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี
3. สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดปทุมธานี
4. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปทุมธานี
กรมวิชาการเกษตร
5. สถานีพัฒนาที่ดินปทุมธานี
6. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)
7. สำนักงานงานเกษตรอำเภอคลองหลวง
8. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอคลองหลวง
9. กศน.อำเภอคลองหลวง
10. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า
11. กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองห้า 16 หมู่บ้าน

ภาคีเครือข่ายภาคเอกชน

ตลาดสี่มุมเมือง

ภาคีเครือข่ายภาคประชาชน

1. ร้านย่าคุณครู
2. ก๋วยเตี๋ยวเรือคลองห้า
3. กลุ่มเบเกอรี่บ้านคลองห้า
4. กระเป๋าผ้าป่าจิตร (OTOP 3 ดาว)
5. ร้านขนมไทยผู้ช่วยตุ๊กตา
6. ร้านส้มตำไก่อบไฉ่

7. วิสาหกิจชุมชนเกษตรปลอดภัยตำบลคลองห้า
8. กลุ่มขนมอบคนคลองห้า
9. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตไข่เค็มหมู่หก
10. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปลาคลองหก
11. วิสาหกิจชุมชนสวนลุงผู้ใหญ่หมูสี่บสอง
12. ประชาชนตำบลคลองห้า

สรุปผลการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 1

ทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

องค์ความรู้ที่นำไปใช้กับชุมชน : การประยุกต์ใช้กระบวนการบริหารจัดการชุมชนและการออกแบบกิจกรรมเชิงกระบวนการ เพื่อให้ได้แผนในการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืน

กิจกรรมที่ 2

การพัฒนาระบบการผลิตสร้างตราผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชน

นวัตกรรมที่นำไปใช้กับชุมชน : การยืดอายุการเก็บรักษาขนมอบเปียะ

เทคโนโลยีที่นำไปใช้กับชุมชน : การแปรรูปและการถนอมอาหารกลุ่มขนมอบ

องค์ความรู้ที่นำไปใช้กับชุมชน : การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ขนมทั่วไปและขนมเปียะ เพื่อการเก็บรักษาที่นานมากขึ้น

กิจกรรมที่ 3

พัฒนาศักยภาพตลาดชุมชน และการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวตลาดชุมชนวิถีพอเพียงบ้านคลองห้า

องค์ความรู้ที่นำไปใช้กับชุมชน : การออกแบบตลาดชุมชนตามแนวทางตลาดวิถีท่องเที่ยวและการวางรูปแบบการประชาสัมพันธ์ตลาด

กิจกรรมที่ 4

กิจกรรมขึ้นทะเบียนสินค้าพืชปลอดภัยตามมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) และการรับรองมาตรฐานสินค้า OTOP ระดับ 1-3 ดาว

องค์ความรู้ที่นำไปใช้กับชุมชน : การผลิตบัตรเตอร์นทเพื่อการค้าการขอรับรองมาตรฐาน GAP, อย. และ O-TOP

กิจกรรมที่ 5

จิตอาสาตำบลคลองห้าร่วมทำความสะอาด
คลองห้าให้เป็น “คลองสวยน้ำใสไม่มีผักตบชวา”

องค์ความรู้ที่นำไปใช้กับชุมชน : การจัดการ
นิเวศวิทยาแหล่งน้ำ วิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่าง
ยั่งยืนและการกำจัดและการใช้ประโยชน์ผักตบชวา

ผลผลิตจากการดำเนินโครงการ

1. ผลิตภัณฑ์ขนมเปี๊ยะคนคลองห้า ที่พัฒนาสูตรจนสามารถเก็บได้ 14 วัน

2. บัตเตอร์นี้ที่ปลอดสารพิษ ที่อยู่ระหว่างการขอรับรอง GAP
3. โรงเรือนปลูกพืชแบบกางมุ้งระบบ Smart Farm
4. ฝึกปลอดสารพิษของวิสาหกิจชุมชนสวนลุงผู้ใหญ่มู่ 12 ที่ได้รับมาตรฐาน GAP
5. ต้นแบบไข่เค็มดอกไม้สมุนไพร

ผลลัพธ์จากการดำเนิน โครงการ

1. ประชาชนเข้าร่วมโครงการ 370
ครัวเรือน

2. รายได้เฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนิน
โครงการในปี 2564 เมื่อเทียบกับเริ่มโครงการ
ในปี 2562 ร้อยละ 45.80 อธิบายได้ดังนี้

1) รายได้จากตลาดชุมชนวิถีพอเพียง
บ้านคลองห้า ร้อยละ -0.21

2) รายได้จากการผลิตแบตเตอรี่นัท
ร้อยละ 28.00

3) รายได้จากกลุ่มชนมออบคนคลอง
ห้า ร้อยละ 99.70

4) รายได้จากวิสาหกิจชุมชนสวนลุง
ผู้ใหญ่หมู่ 12 ร้อยละ 68.57

3. ภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และ
ประชาชน 13 เครือข่าย

ผลตอบรับจากการดำเนิน โครงการ

การดำเนินโครงการทำให้หลายๆ
หน่วยงาน สนใจเข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม
พัฒนาชุมชนในพื้นที่ตำบลคลองห้ามากขึ้น
ประชาชนรู้จากมหาวิทยาลัยมากขึ้น และให้
ความร่วมมืออย่างดีในการดำเนินกิจกรรมเชิง
การพัฒนา และยังมีจิตอาสาให้การช่วยเหลือ
ทีมดำเนินงาน ถึงแม้จะมีการระบาดของเชื้อ
โควิด 19

เสียงสะท้อนจากชุมชน

ประชาชนในชุมชนต้องการให้มหาวิทยาลัยเข้ามาฝึกอาชีพต่างๆที่เป็นการแปรรูปผลผลิตทั่วไป และผลิตทางการเกษตรช่วยเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า และสร้างตลาดชุมชนเพิ่มเติม ในสถานที่อื่นๆให้ความช่วยเหลือประชาชนจากสถานการณ์การระบาดของเชื้อโควิด 19 และประชาชนอยากให้มหาวิทยาลัยประสานเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมกิจกรรมในชุมชนมากขึ้น

(นางสาวศรีนวล ทิพาพงษ์ผกาพันธ์
กำนันตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี)

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การดำเนินกิจกรรมในมิติด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมตลาดชุมชนวิถีพอเพียง บ้านคลองห้ามีผู้เข้าร่วมทั้งทางตรง 100 ครัวเรือน คือการจำหน่ายสินค้าในตลาดชุมชน และทางอ้อม คือ ผู้จัดเตรียมสินค้าและผลิตสินค้าเข้ามาจำหน่ายในตลาดชุมชน จำนวน 200 ครัวเรือน ส่งผลให้ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมตลาดมีรายได้ลดลงร้อยละ 0.21 เนื่องจากผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 และกิจกรรมการขอรับรองมาตรฐานสินค้า GAP ในฟักทองปัตเตอร์นัท มีผู้เข้าร่วม 25 ครัวเรือน ซึ่งเป็นกิจกรรมสืบเนื่องจากโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนประจำปี 2563 พบว่ารายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.00 และกิจกรรมการพัฒนา

คุณภาพและมาตรฐานขนมอบ มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 15 ครัวเรือน พบว่ารายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 99.70 จาก การดำเนินกิจกรรมในภาพรวมทั้งตำบลคลองห้าพบว่า การการดำเนินกิจกรรมทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 45.80

ผลกระทบด้านสังคม และ ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

การดำเนินกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ทำให้ประชาชนในตำบลมากกว่าร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมดตื่นตัวร่วมกิจกรรมให้ความร่วมมือในการดำเนินการต่างๆ ด้านที่ร้องขอหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนมากขึ้น นักการเมืองท้องถิ่นเริ่มเข้าใกล้และส่งเสริมกิจกรรมชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะ สส.เขต 6 สจ. และ นายก อบต. ทำให้การดำเนินกิจกรรมทำได้อย่างรวดเร็ว เกิดวัฒนธรรมใหม่ในการทำกิจกรรมในยุคสถานการณ์โควิด ประชาชนมีการปรับตัวอย่างรู้ทันในการร่วมกิจกรรมภาคในชุมชนโดยเฉพาะกิจกรรมจิตอาสา

การดำเนินกิจกรรมผู้จัดโครงการให้ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรทางน้ำ และการบริหารจัดการพื้นที่ชุมชนส่วนรวม การจัดการระบบการผลิตแบบปลอดสารพิษในภาคการเกษตร ส่งผลให้คูคลองสะอาดมากขึ้น พื้นที่ชุมชนเป็นระเบียบมากขึ้น และประชาชนเริ่มลดการใช้สารเคมีมากขึ้น และเกิดตัวอย่างการผลิตสินค้าเกษตรแบบปลอดสารต้นแบบในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

หากมีการดำเนินการต่อยอดการพัฒนาตำบลคลองห้า ควรเข้าไปยกระดับสินค้าในตลาดชุมชนให้มีความหลากหลายมากขึ้น ปรับบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้าให้ดูทันสมัย ควรส่งเสริมให้เกิดตลาดนัดเพิ่มเติมช่วงเย็น บริเวณตลาดชุมชน และจัดกิจกรรมให้เยาวชน และนักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

อาจารย์วิณากร ที่รัก

อาจารย์ภัทรเวช ธาราเวชรักษ์

อาจารย์วิษชญะ คีลาน้อย

อาจารย์วิธธ ฐานัสสกุล

อาจารย์ปรียาภา เมืองนก

โครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ให้กับชุมชน ฐานราก

ตำบลคูบางหลวง อำเภอสาคูกลุ่มแก้ว จังหวัดบุรีรัมย์

บทนำ

จากการศึกษาปัญหาของชุมชน เป็นรายด้าน ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา ด้านรายได้ และด้านการเข้าถึงบริการของรัฐ เมื่อได้ปัญหาและสภาพปัญหาของชุมชน จึงดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของคนในชุมชนดังกล่าว จากการศึกษาสภาพชุมชนและวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนตาม 16 เป้าหมาย ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พบว่าเป้าหมายด้านสัมมาชีพเต็มพื้นที่ พบว่า กลุ่มสัมมาชีพยังไม่เต็มพื้นที่และมีความเข้มแข็งน้อย ด้านการจัดการวิสาหกิจ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจยังขาดหลักและแนวทางในการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง รายได้จากวิสาหกิจและกลุ่มสัมมาชีพยังไม่เพียงพอ

ขาดระบบการจัดการในกลุ่ม โดยพบว่ามีการสัมมาชีพและวิสาหกิจของชุมชนที่ยังคงดำเนินอยู่เป็นรูปธรรมชัดเจนเพียง 1 กลุ่ม คือกลุ่มกอละแมรวงข้าว อีกด้านของเป้าหมาย 16 ประการ คือด้านการฝึกอบรมด้านสังคม พบว่า มีการอบรมพัฒนาทักษะทางอาชีพต่างๆ แต่ยังคงขาดความต่อเนื่อง และเมื่อประเด็นดังกล่าวสำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชนในการพัฒนาดังนี้

1) กอละแมและขนมบางชนิดที่กลุ่มอาชีพผลิตนั้น จำหน่ายได้ปริมาณไม่มากเนื่องจากกอละแมมีอายุสั้น (กอละแมควรรับประทานประมาณ 7 วัน) การจะจัดส่งขายช่องทางออนไลน์หรือในชุมชนอื่นที่มีระยะเวลาในการจัดส่งนานจึงทำให้ขายในช่องทางดังกล่าวได้น้อย

2) ขาดความรู้และแนวทางในการผลิต กาละแมและสินค้าอื่นๆในกลุ่มอาชีพด้านการยืดอายุกาละแม

3) กาละแมและสินค้าในชุมชนยังไม่ได้ รับการรับรองมาตรฐานจากอย. จึงอาจจะไม่ ได้รับความนิยมในการซื้อหรือบอกต่อ

4) กาละแมและสินค้าในชุมชนยังไม่เป็นที่ รู้จักของคนทั่วไปมากนัก

5) กลุ่มนวดยังขาดความเข้มแข็งในการ รวมกลุ่ม เนื่องจากบางคนในกลุ่มยังขาดความรู้ และทักษะการนวด

6) ขาดความรู้และทักษะการจัดทำสมุนไพร ใช้ในครัวเรือนหรือเพื่อจำหน่ายในสถานบริการ นวดของชุมชน

7) ต้องการนำสมุนไพรในชุมชนมาจัดทำเป็น

ผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว คณะทำงาน จึงได้จัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริม การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านรายได้ เป็น 3 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 การทบทวนแผนปฏิบัติการ ยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ ให้กับคนในชุมชนฐานราก, กิจกรรมที่ 2 การ เพิ่มคุณภาพการผลิตกาละแมมอญโบราณของ ชุมชน และกิจกรรมที่ 3 การเพิ่มทักษะด้านการ นวดเพื่อสุขภาพและการทำผลิตภัณฑ์จาก สมุนไพรเพื่อสุขภาพ

ผลการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 1

การทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก

วัตถุประสงค์ เพื่อทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ให้สอดคล้องกับ 16 เป้าหมาย ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

มีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ/ค่าเป้าหมาย

1. จำนวนเครือข่ายชุมชน และภาครัฐ อย่างน้อย 4 เครือข่าย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลคูบางหลวง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคูบางหลวง (หมู่ 1) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคูบางหลวง (หมู่ 6) และส่วนชุมชน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชน)
2. ได้แผนปฏิบัติการเพื่อยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก

การดำเนินงาน

1. ทบทวนแผนปฏิบัติการร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลคูบางหลวง

เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือกับภาครัฐ (อบต.) ดำเนินการโดยนำแผนปฏิบัติการที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลคูบางหลวง ได้รับข้อเสนอแนะและประสานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคูบางหลวง (หมู่ 1) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคูบางหลวง (หมู่ 6) และส่วนชุมชน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชน) เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมที่ตั้งไว้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้พร้อมทั้งได้พูดคุยประเด็นที่ทางอบต.คูบางหลวงกำลังสนใจต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ให้แก่ประชาชนในตำบล โดยได้เสนอจุดแข็งของคนในตำบล

ว่ามีผลิตภัณฑ์สินค้าในชุมชนจำนวนมากเป็นแหล่งที่สามารถปลูกต้นกระท่อมได้ เสนอให้หากจัดกิจกรรมในครั้งต่อไปสามารถเสนอร่างแผนปฏิบัติเพื่อขอความอนุเคราะห์ในโครงการหรือกิจกรรมได้

ระยะเวลาในการดำเนินงาน มีนาคม – พฤษภาคม 2564

2. ทบทวนแผนปฏิบัติการร่วมกับชุมชน

เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือภาคประชาชน และวิเคราะห์หาปัญหาที่แท้จริงของประชาชนในชุมชน จากการวิเคราะห์

ระยะเวลาในการดำเนินงาน มีนาคม – พฤษภาคม 2564

การพัฒนาระบบนิเวศเกษตรอินทรีย์
เพื่อเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิต
ของเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
1. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์
2. พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร
3. สร้างความยั่งยืนให้กับเกษตรกร
4. ส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์

กิจกรรมที่ 2

การเพิ่มคุณภาพการผลิตกาละแมมอญโบราณ
ของชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มคุณภาพการผลิตกาละแม
มอญโบราณของชุมชน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ กลุ่มเป้าหมายสามารถผลิต
กาละแมมอญโบราณที่มีคุณภาพสามารถจำหน่าย
ได้มากขึ้น

ตัวชี้วัดความสำเร็จ/ค่าเป้าหมาย

1. กลุ่มเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขาย
กาละแมมอญโบราณ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10
2. กาละแมมอญโบราณ ได้รับการรับรอง
มาตรฐานจาก อย.
3. เกิดการรวมกลุ่มอาชีพผลิตกาละแม
มอญโบราณ

การดำเนินงาน

1. **อบรมเชิงปฏิบัติการแนวทางการขอ
ขึ้นทะเบียนอย. (กาละแมมอญโบราณ)**

ดำเนินการจัดอบรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย
ความรู้เรื่องแนวทางการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์
GMPกฎหมายฉบับใหม่ตามประกาศกระทรวง
สาธารณสุข พ.ศ. 2563 และเรื่องวิธีการผลิต
เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต และการเก็บรักษา
อาหาร จนสามารถนำไปสู่การผลิตกาละแมที่ได้
รับการรับรองตามมาตรฐานอย.

ระยะเวลาในการดำเนินงาน วันที่ 19
มิถุนายน 2564

2. อบรมเชิงปฏิบัติการแนวทางการพัฒนารูปแบบการผลิตและบรรจุภัณฑ์

ดำเนินการจัดอบรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้เรื่องการออกแบบและเลือกบรรจุภัณฑ์ในการจัดเก็บกალะแมและสินค้าอื่นๆให้สามารถยืดอายุได้นานมากขึ้น มีรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่หลากหลายมากขึ้น

ระยะเวลาในการดำเนินงาน วันที่ 3 กรกฎาคม 2564

3. จัดทำการประชาสัมพันธ์กალะแมมอญโบราณเพื่อให้เกิดการจดจำตราสินค้าอย่างต่อเนื่อง

ดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง facebook มากขึ้น นำเสนอรูปแบบการขายผ่านช่องทางออนไลน์ใน Shopee มากขึ้น นำสินค้ามาวางขายในพื้นที่ชุมชนอื่น จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจเพื่อให้กალะแมมอญโบราณและสินค้าอื่นๆ ในชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น มีรายได้จากการขายมากขึ้น

ระยะเวลาในการดำเนินงาน มิถุนายน - กรกฎาคม 2564

กิจกรรมที่ 3

การเพิ่มทักษะด้านการนวดเพื่อสุขภาพและการทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

วัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มทักษะด้านการนวดเพื่อสุขภาพและทักษะการทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) กลุ่มเป้าหมายมีทักษะการนวดเพื่อสุขภาพจนสามารถสร้างกลุ่มอาชีพนวดเพื่อสุขภาพและมีรายได้จากการนวดเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

2) กลุ่มเป้าหมายสามารถทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรเพื่อสุขภาพและสามารถจำหน่ายได้

ตัวชี้วัดความสำเร็จ/ค่าเป้าหมาย

1) กลุ่มเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการนวดไทยเพื่อสุขภาพและผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร (ยาหม่อง ยาดม น้ำมันสมุนไพร และลูกประคบ) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

2) เกิดการรวมกลุ่มอาชีพนวดเพื่อสุขภาพ

การดำเนินงาน

1. อบรมเชิงปฏิบัติด้านการเพิ่มทักษะการนวดเพื่อสุขภาพ

ดำเนินการจัดอบรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้เรื่องการนวด และเสริมทักษะและเทคนิคในการนวดเพื่อสุขภาพแก่ตนเองและผู้ให้บริการนวด

ระยะเวลาในการดำเนินงาน วันที่ 24-27 มิถุนายน 2564

2. อบรมเชิงปฏิบัติการแนวทางการสร้างผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร (ยาหม่องสมุนไพรและน้ำมันสมุนไพร)

ดำเนินการจัดอบรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้และทักษะการทำยาหม่องสมุนไพรและน้ำมันสมุนไพรสูตรต่างๆ ได้

ระยะเวลาในการดำเนินงาน วันที่ 28 มิถุนายน 2564

3. อบรมเชิงปฏิบัติการแนวทางการสร้างผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร (ลูกประคบสมุนไพรและยาดมสมุนไพร)

ดำเนินการจัดอบรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้และทักษะการลูกประคบสมุนไพรและยาดมสมุนไพรรูปแบบต่างๆ ได้

ระยะเวลาในการดำเนินงาน วันที่ 29 มิถุนายน 2564

กิจกรรมที่ 4

กิจกรรมประเมินผลและสรุปผล การประเมินผลและสรุปผลดำเนินในระหว่างที่ ดำเนินกิจกรรมและเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมโดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ประเมินผลจากเสียงสะท้อนจาก กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรม องค์กร บริหารตำบลคูบางหลวง และตัวแทนจาก เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

2) ดำเนินการรายงานผลการติดตาม ผลการประเมินโครงการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

3) นำผลจากการประเมินมาสรุปหา ปัญหาและจัดทำเป็นแนวทางการแก้ไขและ พัฒนาต่อไปในอนาคต

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ภาคีเครือข่ายภาครัฐ

ภาคีเครือข่ายภาครัฐที่ได้ติดต่อ สื่อสารและให้ความร่วมมือในตำบลคูบางหลวง ได้แก่ เครือข่ายจากการปกครองท้องถิ่น คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลคูบางหลวง เครือข่าย จากสมาชิกอสม. หมู่ 3 นางปิยะรัตน์ มะหะหมัด, หมู่ 4 นางวาสนา มะหะหมัด, หมู่ 7 นางสมหมาย นิลศรีนวล, หมู่ 9 นางเสาวลักษณ์ ลักษณะ ศรีและ หมู่ 11 นางสุวรรณา คงยืน สมาชิก อสม.ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คูบางหลวง (หมู่ 1) และโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลคูบางหลวง (หมู่ 6)

ภาคีเครือข่ายภาคประชาชน

เครือข่ายจากสภาวัฒนธรรมตำบลคูบางหลวง นางสมหมาย นิลศรีนวล ประธานสภาวัฒนธรรม เครือข่ายศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และสภาองค์กรชุมชน นางวาสนา มะหะหมัด กรรมการ และสภาองค์กรชุมชน นางปิยะรัตน์ มะหะหมัด กรรมการ

5) ความรู้เรื่องแนวทางการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร การสร้างเรื่องราวให้น่าสนใจและน่าติดตาม

6) นำวิธีการใช้เครื่องสุญญากาศมาประยุกต์ใช้ในการยืดอายุกาละแม และอาหารอื่นๆให้มีอายุในการรับประทานได้นานขึ้นจากเดิม โดยยังคงคุณค่าทางอาหาร คงความอร่อย และไม่ใช้สารกันบูด

7) นำวิธีการลดต้นทุนโดยใช้การป้มนตรา ป้มนในถุงกระดาษเป็นบรรจุภัณฑ์เพื่อลดต้นทุน

2. นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านการนวด

ในการดำเนินงานได้นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในชุมชน ดังนี้

1) นำวิธีการใช้เครื่องสุญญากาศมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มมูลค่าลูกประคบสมุนไพร โดยนำลูกประคบบรรจุในผลิตภัณฑ์ถุงสุญญากาศ ทำให้ลูกประคบคงกลิ่นของสมุนไพรไว้ได้นานขึ้น เก็บได้นานขึ้น ป้องกันความชื้นและแมลงมาทำลาย

2) ความรู้เรื่องการนวดเพื่อสุขภาพ 36 ชั่วโมง

3) ความรู้เรื่องการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ได้แก่ ยาหม่องสมุนไพร, น้ำมันสมุนไพร, ลูกประคบสมุนไพรและยาต้มสมุนไพร

สรุปผลการดำเนินงาน

1. นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านผลิตอาหาร (กาละแม)

ในการดำเนินงานได้นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในชุมชน ดังนี้

1) ความรู้เรื่องแนวทางการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ GMP

2) ความรู้เรื่องวิธีการผลิต การใช้เครื่องมือในการผลิต และการเก็บรักษาอาหาร

3) ความรู้เรื่องแนวทางการพัฒนารูปแบบการผลิตและบรรจุภัณฑ์

4) ความรู้เรื่องแนวทางการยืดอายุอาหาร

ผลผลิตจากการดำเนิน โครงการ

1. กาละแมมอญโบราณ
2. ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร

ผลลัพธ์จากการดำเนิน โครงการ

กิจกรรมที่ 1

การทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก

1) มีกระบวนการทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี สอดคล้องกับ 16 เป้าหมายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ร่วมกับชุมชน

2) มีเครือข่ายพระราชรัฐ 4 เครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายจากองค์การบริหารส่วนตำบลคูบางหลวง เครือข่ายจากอสม.หมู่ 3, หมู่ 4, หมู่ 7, หมู่ 9 และหมู่ 11 เครือข่ายจากสภาวัฒนธรรมตำบลคูบางหลวง และเครือข่ายศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและสภาองค์กรชุมชน

3) ได้ร่างแผนปฏิบัติการปี 2565 ร่วมกับ อบต.คูบางหลวง

ตัวอย่าง ขนาด 5 cm.

A

ตัวอย่าง ขนาด 3.5 x 8.5 cm.

B

ตัวอย่าง ขนาด 5 cm.

สติ๊กเกอร์/ไค้ต ขนาด 3 cm.

C

ไวนิล ขนาด 80 x 180 cm.

D

กิจกรรมที่ 2

การเพิ่มคุณภาพการผลิตกาละแมมอญโบราณ
ของชุมชน

- 1) สามารถยืดอายุกาละแมมได้นานขึ้น
4 วัน
- 2) มีช่องทางในการขายกาละแมมและ
สินค้าอื่นในชุมชนมากขึ้น
- 3) มีรายได้เพิ่มขึ้น 8.6 (เดิม 1,917
บาท/เดือน พบว่ามีรายได้เพิ่มขึ้น 2,083)
- 4) มีการประชาสัมพันธ์กาละแมมและ
สินค้าในชุมชนในช่องทางออนไลน์มากขึ้น
- 5) ได้บรรจุภัณฑ์ที่ลดต้นทุนทำให้
ขายในชุมชนได้มากขึ้น

กิจกรรมที่ 3

การเพิ่มทักษะด้านการนวดเพื่อสุขภาพ และการทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

- 1) กลุ่มเป้าหมายมีความรู้และทักษะการนวดเพิ่มขึ้น
- 2) ได้ผลิตผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้ 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ลูกประคบสมุนไพร ยาหม่อง น้ำมันสมุนไพร
- 3) เกิดการรวมกลุ่มนวดเพื่อสุขภาพ จำนวนสมาชิกมากขึ้น

ผลตอบรับจากการดำเนิน

โครงการ

กิจกรรมที่ 1 การทบทวนแผนปฏิบัติการระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก

ประเมินผลตอบรับจากการมีเครือข่ายภาครัฐและภาคประชาชน จำนวน 4 เครือข่าย ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมสนับสนุนสถานที่ในการดำเนินกิจกรรม ให้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

กิจกรรมที่ 2 การเพิ่มคุณภาพการผลิตกาละแม่มอญโบราณของชุมชน

ประเมินผลตอบรับจากมีผู้เข้าร่วมร้อยละ 100 จำนวน 25 คน พบว่ากลุ่มเป้าหมายในกิจกรรมนี้ให้ความสนใจในการเข้าร่วมอบรม โดยการชักถามวิทยากรในการอบรมเรื่องการผลิตขนมตามแนวทาง GMP ประเด็นในการขอการรับรองจากอย.ของผลิตภัณฑ์กาละแม ให้

ความสนใจในประเด็นการยืดอาหารและบรรจุภัณฑ์ให้คงอัตลักษณ์ของการเป็นกาละแม่มอญโบราณไว้ ได้ร่วมฝึกจัดทำวิธีการผลิตกาละแมแบบสุญญากาศ

กิจกรรมที่ 4 การเพิ่มทักษะด้านการนวดเพื่อสุขภาพและการทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

ประเมินผลตอบรับจากมีผู้เข้าร่วมมากกว่าร้อยละ 80 จำนวน 20 คน พบว่ากลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจในการเข้าร่วมอย่างต่อเนื่องทุกวันในระยะเวลา 6 วัน โดยเฉลี่ยทุกวันมีผู้เข้าร่วมโครงการมากกว่าร้อยละ 80

เสียงสะท้อนจากชุมชน

นางสมหมาย นิลศรีนวล ประธานสภา
วัฒนธรรมตำบลและอสม.หมู่ 7

“เป็นโครงการที่ดี เป็นประโยชน์แก่คนในชุมชน จากเดิมที่มีกลุ่มผลิตกალละแมและขนมในชุมชน ทางคณะทำได้เข้ามาให้ความรู้เรื่องแนวทางการขอขึ้นทะเบียนรับรองจากอย. และสอนวิธีการยืดอายุกალละแม ทำให้กალละแมมีอายุยาวมากขึ้น 3-4 วัน มีการคิดค้นสินค้าที่น่าสนใจต่อยอดจากเดิม ผลิตเป็นกალละแมเม็ดบัว ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดปทุมธานี เพิ่มช่องทางการขายด้วยบรรจุภัณฑ์ที่ลดต้นทุนลงและกลุ่มเรามีรายได้เพิ่มจากช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 มีช่องทางในการขายสินค้าทั้งกალละแมและขนมของกลุ่มเราได้มากขึ้น ควรจะมาจัดกิจกรรมแบบนี้ให้ชุมชนบ่อยๆ ”

นางเสาวลักษณ์ ลักษณะศรี อสม.หมู่ 9

“ชอบกิจกรรมอบรมเรื่องนวด และทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร เดิมเคยอบรมนวดกันอยู่แล้ว แต่ช่วงโรคระบาดโควิด-19 เมื่อไม่ได้ไปนวดนานก็ขาดทักษะการนวดวิทยากรมาช่วยเสริมทักษะการนวดให้ถูกต้องตามหลักการแพทย์แผนไทย ตอนนี้ขาดรายได้จากการนวด การที่มีกิจกรรมอบรมความรู้เรื่องการนวดช่วยทบทวนความรู้ให้และยังได้ความรู้เรื่องการทำผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อจะได้ทำไว้ขายในช่วงที่สามารถบริการนวดได้ แต่อยากให้มีการจัดอบรมนวดที่ได้ใบประกาศรับรองนวดเพื่อสุขภาพ จะได้นำไปประกอบอาชีพในต่างประเทศได้”

นางสุวรรณา คงยืน อสม.หมู่ 11

“เข้าร่วมทุกกิจกรรมเพราะน่าจะสนใจ ได้ความรู้ ได้มา
คุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนๆ ในชุมชน ได้มารวมกลุ่ม
ในการทำขนมขายอีกครั้ง ได้ช่องทางในการหา
รายได้เพิ่ม และได้ทำเรียนการนวดตัวเองและ
นวดคนอื่น จะนำไปนวดคนในครอบครัว”

**นางวาสนา มะหะหมัด อสม.หมู่ 4 และกรรมการ
ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลคูบางหลวง**

“ชอบกิจกรรมการเพิ่มทักษะด้านการนวดเพื่อ
สุขภาพและการทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรเพื่อ
สุขภาพ ได้เรียนวิธีการนวดจากวิทยากร ได้ความรู้
เรื่องการนวดการตรวจประเมินผู้รับบริการตามหลัก
การแพทย์ ได้รู้วิธีการนวดตนเองและคนอื่น ได้
ความรู้และวิธีการทำสมุนไพรไว้ใช้และขาย”

**นางปิยะรัตน์ มะหะหมัด อสม.หมู่ 3 และกรรมการ
สภาองค์กรชุมชน**

“เข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมเพราะเป็นกิจกรรม
ที่มาช่วยพัฒนาชุมชน โครงการนี้เป็นประโยชน์
ต่อคนในชุมชนมาก ได้มีช่องทางในการหาราย
ได้และช่องทางการประกอบอาชีพแบบรวมกลุ่ม
อาชีพกับคนอื่นๆ ในชุมชน แต่บางกิจกรรมอาจจะ
จัดกิจกรรมนานไป อยากให้ลดระยะเวลาในการ
จัดอบรมลง”

สรุปเสียงสะท้อนจากชุมชน พบว่า โดยส่วนใหญ่
ให้ความสนใจและมองว่ากิจกรรมที่ได้ดำเนินการ
มีประโยชน์ต่อคนในชุมชน และได้ขอเสนอแนะ
เรื่องการจัดกิจกรรมอบรมที่นานเกินไป

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับ ชุมชนหลังจากการดำเนิน การพัฒนา

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของชุมชน

จากการดำเนินกิจกรรมการเพิ่มคุณภาพการผลิตกาละแมมมอญโบราณของชุมชนเกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจคือ เมื่อกลุ่มอาชีพที่ผลิตกาละแมมีการเพิ่มการผลิตมากขึ้น ทำให้มีการเพิ่มการจ้างคนในชุมชนให้มาทากาละแม ซึ่งการทากาละแมมมอญแบบโบราณนั้นเป็นการทากโดยใช้จำนวนคนจำนวนมาก ใช้ระยะเวลานานถึง 7 ชั่วโมง มีการเพิ่มซื้อวัตถุดิบในชุมชนตำบลคูบางหลวงและตำบลคูขวาง ซึ่งเป็นชุมชนใกล้เคียง ได้แก่ ข้าวเหนียว กะทิ มีการจ้างคนในกลุ่มเพื่อบรรจุกาละแมใส่บรรจุภัณฑ์ พบว่าในกลุ่มผลิตกาละแมมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้รายได้ครัวเรือนของชุมชนเพิ่มขึ้น

ผลกระทบทางสังคม

จากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ทำให้กลุ่มสมาชิกและวิสาหกิจในชุมชนขาดการรวมกลุ่ม และขาดการติดต่อสื่อสารกัน

เมื่อมีการจัดกิจกรรมซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาความรู้ด้านอาชีพและการเพิ่มความรู้ด้านสุขภาพ ทำให้คนในชุมชนได้มาพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนปัญหา และแนวทางในการช่วยเหลือกันในชุมชน โดยจะเห็นได้จากมีจำนวนสมาชิกสมัครเข้าร่วมกลุ่มนวดเพื่อสุขภาพมากขึ้น และมีการชักชวนคนในหมู่บ้านต่างๆ มาเข้าร่วมกลุ่มทำให้มีความครอบคลุมในระดับตำบลมากขึ้น

ผลกระทบต่อสุขภาพ

ในกิจกรรมการเพิ่มคุณภาพการผลิตกาละแมมมอญโบราณของชุมชนและกิจกรรมการเพิ่มทักษะด้านการนวดเพื่อสุขภาพและการทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ได้ให้ความรู้เรื่องสุขลักษณะในการผลิตอาหาร สุขลักษณะในการดูแลสุขภาพเบื้องต้น ความรู้เรื่องการออกกำลังกายโดยท่าฤๅษีดัดตน การประคบสมุนไพรเบื้องต้น การนวดวิธีการนวดผ่อนคลายตนเองและผู้อื่น อาจจะนำไปสู่การดูแลสุขภาพของตนเองและคนในชุมชน และอาจนำไปสู่การลดการเจ็บป่วยจากการส่งเสริมสุขภาพดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

- 1) ดำเนินงานที่จะช่วยผลักดันให้ กาละแมมอญโบราณได้รับการรับรองจากอย. ซึ่งกำลังอยู่ในขั้นตอนการขอรับรองจากอย.
- 2) ควรมีการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์และสินค้าอื่นๆ ในชุมชนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มอาชีพ โดยผลักดันให้ได้รับการรับรองจากอย. เช่นเดียวกันกับกาละแมมอญโบราณฯ
- 3) ควรมีการดำเนินงานต่อเรื่องส่งเสริมทักษะการนวดแก่กลุ่มเป้าหมายให้สามารถมีใบรับรองจากหน่วยงานภาครัฐให้กลุ่มนวดสามารถนำประกอบอาชีพได้
- 4) ควรมีการดำเนินงานต่อเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร คือ ลูกประคบ น้ำมันไพล ยาต้ม ยาหม่อง ให้มีมาตรฐานและเป็นที่รู้จักสามารถจำหน่ายได้
- 5) ควรมีการสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือน การคิดกำไร ต้นทุน การตลาดแก่ประชาชนในชุมชน
- 6) ควรนำองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีอาหารมาใช้ในวัยอายุและเพิ่มคุณค่าทางอาหารแก่กาละแม

- 7) ต่อยอดให้กาละแมมอญโบราณให้มีอัตลักษณ์ของสินค้า เช่น กาละแมเม็ด บัวบรรจุในบรรจุภัณฑ์รูปดอกบัว เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดปทุมธานี
- 8) ต่อยอดลูกประคบให้มีอัตลักษณ์ มีจุดเด่นมากขึ้น โดยการจัดทำการย้อมผ้าลูกประคบและจัดทำลูกประคบสำหรับพร้อมใช้

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

อาจารย์สุทธิดา แก้วมุงคุณ
คณะสาธารณสุขศาสตร์

อาจารย์ ดร.นภัสรัญชน์ ฤกษ์เรืองฤทธิ์
คณะสาธารณสุขศาสตร์

อาจารย์ศศิวิมล จันทร์มาลี
คณะสาธารณสุขศาสตร์

อาจารย์ปณิตทัต ตันธนปัญญากร
คณะสาธารณสุขศาสตร์

อาจารย์วิณากร ที่รัก

อาจารย์นักพัฒนา

อาจารย์ ว่าที่ร้อยตรีปิยะพงษ์ ยงเพชร

อาจารย์นักพัฒนา

บ้านจิว ชุมชนแห่งการท่องเที่ยววิถีชุมชน สืบสานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน พัฒนาการเกษตรออร์แกนิก ชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากอย่างมีคุณภาพ

ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

บทนำ

ตำบลบ้านจิว เป็นชื่อตำบลหนึ่งในเขตพื้นที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาเนื้อที่ประมาณ 3.39 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,118.75 ไร่ มี 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสมัคร บ้านกลาง บ้านจิว บ้านสวนมะม่วงบน และบ้านสวนมะม่วงล่าง มีจำนวนประชากร 2,230 คน ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก มีคลองต่าง ๆ แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา แผ่ครอบคลุมพื้นที่ จึงทำให้มีน้ำอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก ฝนตกตามฤดูกาลทำให้มีปริมาณน้ำฝนเพียงพอแก่การเกษตรกรรม ทั้งนี้ชาวชุมชนทำนาเป็นอาชีพหลักโดยการเช่าจากนายทุนเป็นส่วนใหญ่ ฟังพากการทำงานเป็นหลักในการหารายได้ในครัวเรือน (แผนพัฒนาตำบลบ้านจิว, 2563)

แหล่งทางวัฒนธรรมที่สำคัญในชุมชนบ้านจิว ได้แก่ วัด ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความโดดเด่น

ด้วยสถาปัตยกรรมที่สื่อถึงวิถีชีวิตชุมชนมอญ มีจำนวน 5 วัดได้แก่ (1) วัดสองพี่น้อง (2) วัดป่าจิว (3) วัดสวนมะม่วง (4) วัดอัมพวาราม และ (5) วัดไผ่ล้อม ทั้งนี้แหล่งวัฒนธรรมชุมชนมอญบ้านจิวเป็นแหล่งที่ร่องรอยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจและสะท้อนวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนได้อย่างโดดเด่นวัดซึ่งเป็นแหล่งที่มีปูชนียสถานและปูชนียวัตถุที่สำคัญๆ ที่ควรแก่การศึกษาเรียนรู้ และมีสถาปัตยกรรมที่สะท้อนภูมิปัญญาวัฒนธรรมชุมชนได้อย่างเป็นเอกลักษณ์ แต่ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกที่ชอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ที่มหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2563 ซึ่งในการดำเนินการโครงการงบประมาณ 2563 นั้น ได้มี

การส่งเสริมพัฒนาชุมชน 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมสไบมอญ และการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารในครัวเรือน เพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ทั้งนี้ตามปีงบประมาณการพัฒนา 2564 ได้มีการวิเคราะห์ ตามหลักงาน 16 เป้าหมาย พบว่า ตำบลบ้านจิว จัดเป็น “ตำบลมุ่งสู่ความพอเพียง” ในการดำเนินการของมหาวิทยาลัยมุ่งเน้นในการฟื้นฟูและยกระดับเศรษฐกิจฐานราก และสังคมรายตำบลแบบบูรณาการการพัฒนาตำบลบ้านจิวให้พัฒนาเป็นตำบลมุ่งสู่ความพอเพียงอย่างสมบูรณ์และพัฒนาไปสู่ตำบลมุ่งสู่ความยั่งยืนในอนาคต จึงดำเนินการจัดทำสร้างศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมมอญ และศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรม

ราชูปถัมภ์ และคณะกรรมการดำเนินงาน จึงได้จัดทำโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชน ฐานราก ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยดำเนินงานตามหลักงาน 16 เป้าหมาย เพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสมสามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ตำบลมุ่งสู่ความพอเพียง Sufficiency

ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

- 1** **อปท.และองค์กรชุมชนมีสมรรถนะจัดการสูง**

ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อบต. บ้านจิว ร่วมกับห้องที่ กองทุนไฟฟ้า และ นวท. วิทยาลัยอาชีวศึกษา มีความร่วมมือกัน และจัดทำแผนการพัฒนาชุมชน และสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน

- 3** **ตำบลมีสมรรถนะในการวิเคราะห์วิสาหกิจชุมชน และมีสถาบันการเงินของชุมชน**

มีกองทุนหมู่บ้านกลุ่มกิจกรรมอาชีพ มีการกำหนดกฎ ระเบียบกองทุนให้ชัดเจนเท่าไรเพื่อช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนภายในชุมชน มีการจัดสวัสดิการหลายแบบ เช่น สวัสดิการเมื่อเจ็บป่วย ตาย หรือคลอดบุตร

- 4** **สร้างสัมมาชีพเต็มพื้นที่**

มีการประเมินศักยภาพครัวเรือนยากจน เพื่อสนับสนุนการฝึกทักษะอาชีพ จ้างงาน เพิ่มรายได้ ให้ความช่วยเหลือ กองทุน องค์การการเงิน ให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยกลุ่มอาชีพมีการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือครัวเรือนยากจน สืบสานมีการฝึกทักษะอาชีพ ทักษะการจัดการ การเงิน การตลาด กลุ่มผลิต หรือแหล่งสวัสดิการสนับสนุน

- 5** **ส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**

มีการจัดที่ดินดินแบบในการเรียนรู้การทำการเกษตร ปลอดภัย และมีการพัฒนาทักษะเกษตรกร ในการผลิตปลอดภัยและมีการจัดการความรู้การผลิตปลอดภัย ปลอดภัย ในพื้นที่หมู่ที่ 5 ซึ่งมีพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำเกษตร

- 6** **การขุดสระน้ำประจำครอบครัว**

จำนวนครัวเรือน 747 ครัวเรือนมีไปะปา มีแหล่งน้ำดื่มในชุมชนครอบครัวทุกครัวเรือน มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร แหล่งน้ำธรรมชาติคลองใหม่บ้านและแม่เจ้าพระยา มีการจัดการน้ำให้ครัวเรือนเกษตรเข้าถึงทุกพื้นที่ทำการเกษตรทุกประเภท และมีการจัดตั้งกองทุนในวังดินชุมชน

- 7** **จัดการวิสาหกิจชุมชน**

มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพบ้านจิว ในการผลิตกาแฟเพื่อจัดจำหน่าย โดยใช้วัตถุดิบในชุมชนและนอกชุมชน มีการจัดหาตลาดภายในและนอกชุมชน การทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอ การฝึกอบรม การตลาด การบรรจุภัณฑ์ มาตราฐานสินค้า

- 8** **ฝึกอบรมทักษะอาชีพ**

มีการรวมกลุ่มฝึกทักษะอาชีพที่จังหวัดอุบลราชธานีเป็นภูมิภาคมีปัญญาท้องถิ่นถ่ายทอดโดยปราชญ์วิทยากรชุมชน จัดหาตลาดเพื่อขายผลผลิต กระจายสินค้า ทั้งในหมู่บ้าน ตำบลและภายนอกตำบล

- 10** **การจัดการตำบลปลอดภัย**

มีการจัดอบรมทักษะประชาชน แกนนำ อาสาสมัคร เพื่อเฝ้าระวัง ดูแล และช่วยเหลือเพื่อเกิดเหตุภัยพิบัติ

- 11** **การพัฒนาคุณภาพกลุ่มเปราะบาง**

มีการฝึกอบรมอาสาสมัครแกนนำเพื่อการจัดกลุ่มเปราะบาง มีการรับสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ผู้พิการ เป็นต้น มีการจัดบริการดูแลสุขภาพต่อเนื่องโดยบุคลากรจาก รพ.สต. บ้านจิว และอสม. ชองตำบล มีการตั้งกฎกติกาข้อตกลงร่วมกันในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางมีการส่งเสริมอาชีพ และกิจกรรมการลดรายจ่ายสำหรับสมาชิกครัวเรือนกลุ่มเปราะบาง
- 12** **ระบบการดูแลสุขภาพชุมชนดูแลประชาชนทุกคน**

มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอยู่ 1 แห่ง มีการดูแลสุขภาพชุมชนดูแลประชาชนทุกคนอย่างใกล้ชิด มีการตรวจโรคเกี่ยวกับสุขภาพหรือลดละเลิก การฝึกอบรมอาสาสมัคร แกนนำเพื่อการดูแลสุขภาพ การปรับสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยหรือเอื้อต่อการดูแลสุขภาพ การตั้งกฎกติกา ข้อตกลงร่วมกันในการดูแลสุขภาพชุมชน

- 15** **ระบบสื่อสารชุมชนรวมสื่อดิจิทัล**

ได้มีการติดตั้งอินเตอร์เน็ตประจําครัวให้สามารถสื่อสารกันได้โดยผ่านทางห้องทางออนไลน์ต่างๆ มีการพัฒนาช่องทางสื่อสารเรื่องสำคัญที่กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงได้

- 16** **ตำบลทำความดี**

มีอาสาสมัครในการดูแลผู้ป่วย และมีการรวมกลุ่มในตำบลและนอกตำบลเพื่อทำความดี

ภาคีเครือข่าย

ผลการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ 1

การสร้างศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมมอญบ้านจิว และการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านจิว

บ้านจิวมีวัฒนธรรมมอญที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะที่สื่อถึงวิถีชีวิตของชุมชนมอญ ไม่ว่าจะเป็นสถาปัตยกรรม การแต่งกาย อาหาร อีกทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่มีร่องรอยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจและสะท้อนวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนได้อย่างโดดเด่น โดยเฉพาะวัดซึ่งเป็นแหล่งที่มีปูชนียสถานและปูชนียวัตถุที่สำคัญ ๆ ที่ควรแก่การศึกษาเรียนรู้ และมีสถาปัตยกรรมที่สะท้อนภูมิปัญญาวัฒนธรรมชุมชนได้อย่างเป็นเอกลักษณ์ ดังนั้นการสร้างศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมมอญบ้านจิวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านจิวจึงเป็น

ประโยชน์ต่อการศึกษารเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมมอญ และส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านจิวให้เป็นที่รู้จักต่อสาธารณชนทั่วไป โดยมีกระบวนการดำเนินการ ดังนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการการสืบสานวัฒนธรรมชุมชนบ้านจิวและการจัดการกลุ่มผู้ปกครองมอญตำบลบ้านจิว
2. การประชาสัมพันธ์และการสร้างการรับรู้ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมมอญบ้านจิว และการท่องเที่ยวชุมชนบ้านจิว
3. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สโมมอญ/สินค้าชุมชนสำหรับจัดทำเป็นของฝาก
4. การพัฒนาศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมมอญบ้านจิวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านจิว

กิจกรรมที่ 2

การสร้างนวัตกรรมการเกษตรและศูนย์เรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คณะกรรมการดำเนินโครงการ ได้ดำเนินการพัฒนาส่งเสริมการเกษตรชุมชนโดยการเสริมสร้างนวัตกรรมการเกษตรที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ทางการเกษตร โดยมีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. การประชุมชาวชุมชนบ้านจิวเพื่อทบทวนแผนการดำเนินงาน/แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การดำเนินการออกแบบและสร้างนวัตกรรมการเกษตรโรงเรือนเพาะเห็ดอัญชวยขนาดโรงเรือนประมาณ 4 x 7 ตารางเมตร

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาคีเครือข่ายภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี ร่วมเป็นเครือข่ายด้านการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีมอญ การแต่งกาย อาหาร สถาปัตยกรรม และศิลปะการแสดง เป็นต้น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ในการเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคกจังหวัดปทุมธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ได้ตอบสนองนโยบายภาครัฐ โดยอาจารย์ ศิริขวัญ บุญธรรม และคณะจำนวนทั้งหมด 5 คน ดำเนินโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับชุมชนฐานราก ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจิวได้อนุเคราะห์ให้ใช้ห้องประชุมอาคารเอนกประสงค์ในการประชุมอบรมปรึกษาการทำโครงการโดยมีบุคคลากร ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น กำนันตำบลบ้านจิว นายสมพร เรืองเพ็ชร และผู้ใหญ่บ้านของหมู่ 1-5 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มาร่วมเป็นเครือข่ายในการจัดทำโครงการต่างๆ กับทีมอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โรงเรียนสามโคกเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาประจำอำเภอสามโคกมีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง 6 มีอาคารหอชมเมืองสามโคก เป็นสถานที่ท่องเที่ยวโดดเด่นแห่งหนึ่งของอำเภอสามโคก

ภาคีเครือข่ายภาคเอกชน

ร้านอาหารซึ่งเป็นอีกแหล่งหนึ่งของการท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมวิถีมอญที่มีอาหารมอญ เช่น หมี่กรอบ แกงส้มมะตาด เป็นต้น และครัวเรือนที่ประกอบการค้าภายในชุมชนร้านค้าที่โครงการได้ซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆมาดำเนินโครงการในบริเวณชุมชน และใกล้เคียงชุมชน เช่นอุปกรณ์ในการทำโรงเรือนเห็ดอัจฉริยะ อันประกอบด้วย เหล็ก ตับจาก ท่อน้ำพีวีซี แผงโซล่าเซลล์ เป็นต้น

ภาคีเครือข่ายภาคประชาชน

หมู่บ้านในตำบลบ้านจิวมีทั้งหมด 5 หมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านจะมีจุดเด่นที่แตกต่างกันออกไป แต่ละหมู่บ้านได้เข้ามาเป็นเครือข่ายร่วมคิด พุดคุยเพื่อร่วมสร้างเสริมสิ่งที่มีหรือต่อยอดให้ ทวียิ่งขึ้น และสร้างสิ่งใหม่ให้ก่อเกิดเป็นรายได้ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพของชีวิตซึ่งประกอบด้วย กลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หมู่ที่ 3 บ้านจิว

2) กลุ่มปักสไบมอญ หมู่ที่ 2 บ้านกลาง เป็นกลุ่มหัตถกรรมสไบมอญที่ปักลวดลายผ้า สไบมอญด้วยมือเรียกว่ากลุ่มทำมือ และหมู่ ที่ 4 เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมสไบมอญ

3) กลุ่มเกษตรพอเพียง หมู่ที่ 5 บ้านคลองคู

4) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านคลองคูหมู่ที่ 5 ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และแปรรูปสินค้าชุมชนจาก ผลิตผลทางการเกษตร

5) วัดสองพี่น้อง ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 2 และ วัดสวนมะม่วง ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 4 อนุเคราะห์ สถานที่ในการประชุมปรึกษาและทำกิจกรรมของ โครงการ และเข้ามาให้หลักธรรมคำชี้แนะในการ ดำเนินชีวิตบนฐานของความถูกต้องซื่อสัตย์สุจริต มีกุศลจิตในการประกอบอาชีพ

6) โรงเรียนวัดป่าจิว และโรงเรียนวัดสองพี่น้อง เครือข่ายร่วมสืบสานอนุรักษ์การปักผ้าสไบมอญ โดยนักเรียนได้เรียนรู้การปักสไบมอญและลงมือ ทำด้วยตนเองในหน่วยการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่ายชุมชนหลักทั้ง 3 คือบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ยังคงมีความสัมพันธ์กันในการอนุรักษ์ ส่งเสริมสร้างสรรค์ผลิตนวัตกรรม เป็นความ เข้มแข็งของ 3 หน่วยงานที่ประสานเป็นหนึ่ง รักษาไว้ซึ่งประเพณีมอญในชุมชน

สรุปผลการดำเนินงาน

1) นวัตกรรมการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงเพื่อชุมชน ชุด รำวงมอญบ้านจิว

การสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงเพื่อชุมชน ชุดรำวงมอญบ้านจิว ได้ประพันธ์บทขับร้อง ประกอบการแสดงขึ้นโดย ดร.อำมรงค์ บุญราช ข้าราชการสังกัดสำนักการสังคีต กรมศิลปากร ซึ่งได้ประพันธ์บทขับร้องประกอบการแสดงขึ้น จากข้อมูลและองค์ความรู้ที่คณะทำงานฯ ได้ เก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร และการเก็บ ข้อมูลภาคสนาม โดยมุ่งเน้นความต้องการของ คนในชุมชนฐานรากเป็นหลัก ซึ่งมีความประสงค์ จะสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาของชุมชน วิถีชีวิตของชุมชน อัตลักษณ์ของชุมชน และทุน ทางวัฒนธรรมของชุมชน

2) ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนเพาะเห็ดอัจฉริยะ)

ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนเพาะเห็ดอัจฉริยะ) นับเป็นการสร้าง นวัตกรรมและเทคโนโลยีของแหล่งเรียนรู้ ต้นแบบชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยคณะ ทำงานฯ ได้ถ่ายทอดนวัตกรรม เทคโนโลยี และ องค์ความรู้สู่ชุมชน เกี่ยวกับการสร้างศูนย์เรียนรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น รวมทั้งแลกเปลี่ยนและระดมความคิดและสรรพกำลังจาก การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อสร้างพลังงาน ทดแทนแสงอาทิตย์และระบบการให้น้ำเห็ดใน โรงเรือนเพาะเห็ดแบบอัตโนมัติ นอกจากนี้จะ เป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการเกษตรสู่ชุมชนแล้ว ชุมชนยังสามารถนำผลผลิตที่ได้ไปต่อยอดใน ทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุน เศรษฐกิจในครัวเรือนของชุมชนให้เกิดรายได้เสริม การสร้างงานสร้างอาชีพ ที่นอกเหนือนอกจาก การทำนาเป็นหลัก

3) ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมมอญบ้านจิว

ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมมอญบ้านจิว เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมที่เกิดจากความต้องการของชุมชน โดยเชื่อมโยงกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวมอญบ้านจิว โดยเฉพาะจุดเด่นที่แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ที่สำคัญของชนชาติพันธุ์มอญ คือ สไบมอญ

“สไบมอญ” จากมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีมาแต่อดีต สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในปัจจุบัน จากฝีมือคนไทยเชื้อสายมอญ ที่มีการสืบทอดผ่านมาจากรุ่นสู่รุ่น นับเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างชื่อเสียงให้กับชาวไทยเชื้อสายมอญในตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ที่สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีมาแต่อดีต และอัตลักษณ์ของชาวมอญที่ถูกถ่ายทอดผ่านการแต่งกาย

4) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชน

การออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชน จากโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เป็นนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์สินค้าเพื่อชุมชน ตามความต้องการของชุมชน โดยเกิดจากการศึกษาวิถีวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อค้นหาอัตลักษณ์ที่โดดเด่น จนสามารถนำมาพัฒนาและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำมาสู่การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า อาทิ สไบมอญตำบลบ้านจิว น้ำพริก และหมี่กรอบ เป็นต้น เพื่อให้เป็นผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนที่มีคุณภาพและสร้างแรงจูงใจในการตัดสินใจซื้อ ตลอดจนช่วยเพิ่มมูลค่า และสะท้อนถึงอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงสามารถเป็น

ผลิตภัณฑ์ที่สร้างความเชื่อมโยงในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนได้ต่อไป

5) วิดีโอส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านจิวและเพจข้อมูลสื่อออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจิวในเว็บไซต์

การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในรูปแบบของวิดีโอส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านจิว และเพจข้อมูลสื่อออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจิวในเว็บไซต์ โดยระดมความคิดและสรรพกำลังร่วมกัน ในการบูรณาการองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และนิเทศศาสตร์ เพื่อผลิตวิดีโอส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านจิว และเพจข้อมูลสื่อออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจิวในเว็บไซต์นี้ขึ้น และมุ่งพัฒนาให้เป็นกลยุทธ์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและทันสมัย ตลอดจนการได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ที่ให้การสนับสนุนชุมชนและคณะทำงานในการเผยแพร่วิดีโอและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งชุมชนและคณะทำงานมีความคาดหวังอย่างยิ่งว่า วิดีโอส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านจิว และเพจข้อมูลสื่อออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจิวในเว็บไซต์ดังกล่าว จะเครื่องมือสำคัญอันเกิดจากศักยภาพและความต้องการของชุมชน ที่ช่วยส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไปในอนาคต

SCAN ME

ผลผลิตและผลลัพธ์จากการ ดำเนินโครงการ

โครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นตลอดโครงการมีผลผลิตจากการดำเนินงาน ที่จะเกิดผลลัพธ์สรุปได้ดังนี้

1) บทเพลงร่ำวงนาฏศิลป์วัฒนธรรมมอญบ้านจิว เป็นบทเพลงที่แสดงหรือสื่อให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตชาวมอญบ้านจิว ทั้งอาหารการกิน การแต่งกาย การสืบทอดวัฒนธรรมตั้งแต่บรรพบุรุษ

2) ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนเพาะเห็ดอัจฉริยะใช้พลังงานทดแทนแสงอาทิตย์และระบบการให้น้ำเห็ดแบบอัตโนมัติ

3) ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมมอญบ้านจิว เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับวิถีการดำเนินชีวิตชาวมอญบ้านจิว เช่น การแต่งกายด้วยสไบมอญ รูปลักษณ์ลวดลายของสไบมอญ เป็นต้น

4) บรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชน/สไบมอญ เป็นการส่งเสริมการใช้บรรจุภัณฑ์กับสินค้าชุมชน ได้แก่ หมี่กรอบของกลุ่มสตรีบ้านจิว น้ำพริกเผาไข่เค็ม เพื่อเป็นการส่งเสริมการขาย และสร้างแรงจูงใจในการเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภค

ตารางที่ 1 สรุปรายได้จากการดำเนินโครงการ

รายการสินค้าชุมชน	รายได้เพิ่มขึ้น (มี.ค.-ก.ค 64)
สไบมอญ	20,000 บาท
หมี่กรอบ	6,000 บาท
น้ำพริกเผา	8,000 บาท
เห็ดนางฟ้า	18,000 บาท

ที่มา : วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านคลองคู, 2564

วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลบ้านจิว, 2564

ตารางที่ 2 แสดงรายได้ที่เพิ่มขึ้น

เดือน (ปี2564)	รายได้ (บาท)
มกราคม - เมษายน	16,385
พฤษภาคม - สิงหาคม	52,000
คำนวณรายได้ (ผู้เข้าร่วม 50 คน/เดือน)	1. (16,385 บาท ÷ 4 เดือน) ÷ 50 คน/เดือน = 81.92 บาท/คน/เดือน 2. (52,000 บาท ÷ 4 เดือน) ÷ 50 คน/เดือน = 260 บาท/คน/เดือน
รายได้เพิ่มขึ้น	(260-81.92) ÷ 81.92 × 100 = ร้อยละ 217

ที่มา : วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านคลองคู, 2564

วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลบ้านจิว, 2564

5) วิถีโอส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านจิวเป็นสื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนบ้านจิว ไม่ว่าจะเป็นวัด สถาปัตยกรรมที่สำคัญ ๆ อาหารการกินที่สะท้อนความเป็นอยู่ของชุมชน และแหล่งทางวัฒนธรรมที่สื่อถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์

6) การประชาสัมพันธ์บ้านจิวในเว็บเพจเป็นช่องทางสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์แหล่งทางวัฒนธรรมของชุมชนบ้านจิว เป็นการเสนอเนื้อหาที่เชื่อมโยงวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

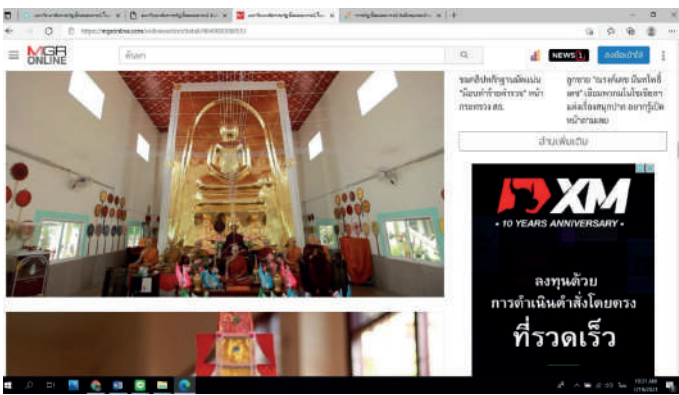
ผลตอบรับจากการดำเนิน

โครงการ

1) บทเพลงร่ำวงนาฏศิลป์วัฒนธรรมมอญบ้านจิ้ว หน่วยงานวัฒนธรรมจังหวัด หรือโรงเรียนวัดป่าจิ้ว โรงเรียนสามโคก สามารถนำไปประยุกต์และถ่ายทอดวัฒนธรรมชุมชนมอญบ้านจิ้ว ด้วยการขับร้องหรือการแสดงนาฏศิลป์

2) ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชาวชุมชนบ้านจิ้วหรือชุมชนอื่น ๆ หน่วยงานรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานพัฒนาชุมชนในพื้นที่หรืออื่น ๆ สามารถเข้ามาศึกษาเรียนรู้การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชน หมู่ 5 ตำบลบ้านจิ้วได้แก่ โรงเรียนเพาะเห็ดอัจฉริยะ ใช้พลังงานธรรมชาติแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซลล์) แบบตั้งเวลาเปิดปิดน้ำอัตโนมัติ

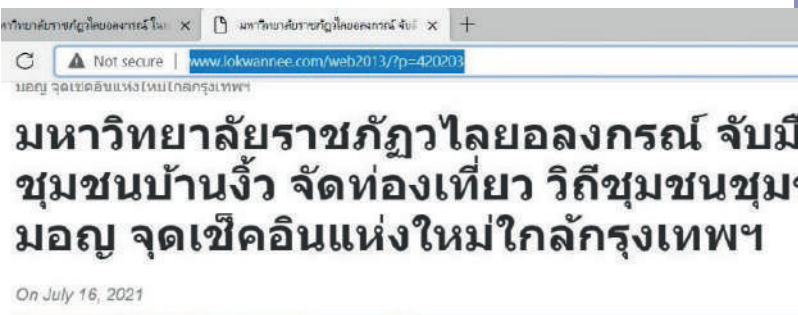
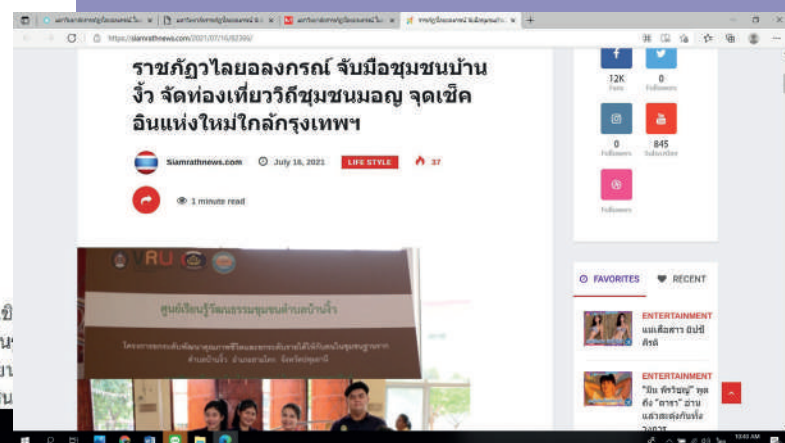
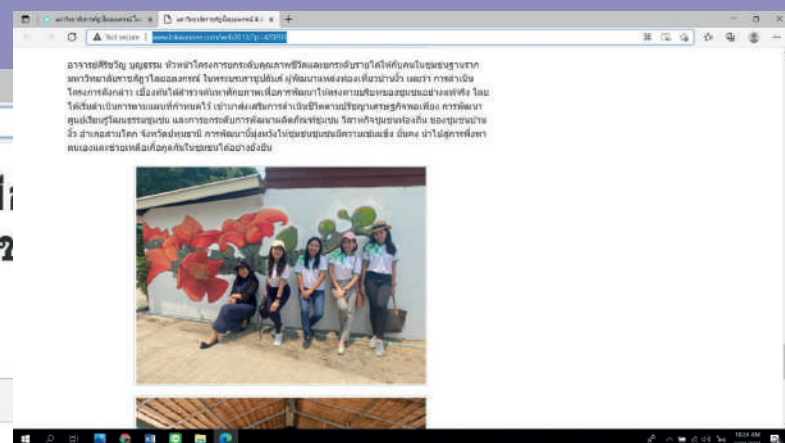
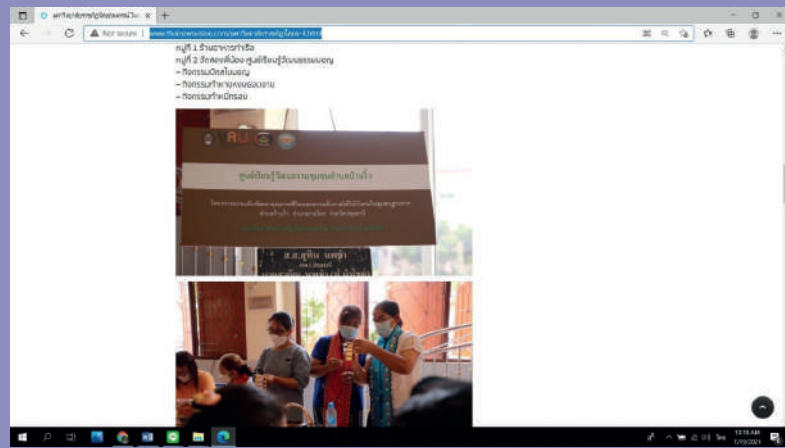
3) ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมมอญบ้านจิ้ว หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถเข้าศึกษาเรียนรู้ศูนย์วัฒนธรรมมอญบ้านจ้วณ วัดสองพี่น้อง โดยเฉพาะการปักสไบมอญ ที่มีการสร้างสรรค์ลวดลายเป็นผืนผ้าที่ตาชดาไปด้วยดอกไม้ ของกลุ่มสตรีผู้ปักสไบมอญ

4) บรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชน / สไบมอญ กลุ่มสตรีอาชีพในชุมชนสามารถใช้บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับสินค้าเพื่อค้าขาย สร้างแรงจูงใจผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าได้

5) วิดีโอสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านจิ้ว หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนด้านการท่องเที่ยวหรือวัฒนธรรมสามารถใช้เป็นสื่อร่วมประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นในชุมชน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวได้ถูกอัปโหลดขึ้นไว้ในยูทูบ (YOUTUBE) หรือระบบออนไลน์ซึ่งประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้

6) เว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์วัฒนธรรม ชุมชนบ้านจิ้วในเว็บเพจ ซึ่งประชาชนทั่วไปสามารถสืบค้นข้อมูลวัฒนธรรมชุมชนบ้านจิ้วได้ทางระบบออนไลน์ (เว็บไซต์) เพื่อศึกษาเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน

นักท่องเที่ยวที่ชอบความเป็นธรรมชาติและสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน เวลาได้มีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติและภูมิปัญญา... (Text continues with details about the community and tourism activities.)

เสียงสะท้อนจากชุมชน

นายสมพร เรืองเพชร กำนัน หมู่ 4 ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี กำนันได้ให้ความช่วยเหลือประสานงานกับหน่วยงานหรือหมู่บ้านต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อให้การดำเนินการโครงการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จากการพูดคุยกำนันสมพร ได้แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการโดยเบื้องต้นได้แสดงความขอบคุณทางคณะอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่นำโครงการดี ๆ มาลงสู่ตำบลบ้านจิว เช่น โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมให้ความรู้ และการปฏิบัติต่อชุมชนตำบลบ้านจิว ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างมากและนำไปใช้ในการดำรงชีวิตช่วงเศรษฐกิจไม่ค่อยดี และมีโรคระบาดโควิด-19 เกิดขึ้นอีกในช่วงนี้และหวังว่าทางมหาวิทยาลัยและคณะอาจารย์และนักศึกษาจะนำโครงการอื่นๆมาสู่ตำบลบ้านจิวอีก

นางสมหมาย ไทรย้อย ผู้ใหญ่ หมู่ 4 ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีส่วนสำคัญในการประสานความร่วมมือของคนในชุมชนในการดำเนินกิจกรรมให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จากการพูดคุย ผู้ใหญ่ได้มีความคิดเห็นว่า “โครงการที่มหาวิทยาลัยจัดทำนั้น มีประโยชน์ต่อชุมชน ถึงแม้ว่าทางชุมชนจะมีงบของชุมชนอยู่บ้างแล้ว แต่ก็จะได้นำงบการเงินของชุมชนที่ได้รับการอุดหนุนจากภาครัฐบางส่วน มาดำเนินการผสมผสานไปกับโครงการทางมหาวิทยาลัย เพื่อช่วยเสริมหนุนกิจกรรมบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการทางมหาวิทยาลัย ให้เกิดการสานต่อตามความเหมาะสม”

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับ ชุมชนหลังจากการดำเนิน การพัฒนา

1. ผลกระทบจากศูนย์เรียนรู้ด้านปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน ได้แก่

1) ชุมชนใช้พื้นที่ของตนเองสร้างประโยชน์
เพิ่มมากขึ้น

2) ชุมชนมีรายได้หมุนเวียนจากการจำหน่าย
ผลผลิตจากเกษตรพอเพียง

3) สร้างงาน มีกิจกรรม ลดรายจ่าย มีราย
ได้ให้กับครัวเรือน

4) มีผักปลอดภัย ไข่ไก่ รู้ที่มาที่ไปให้ชุมชน
ได้บริโภคโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง และ

5) เป็นเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในชุมชน

2. ผลกระทบกลุ่มผ้าสไบมอญ ที่เกิดขึ้นเมื่อ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เข้าไปช่วยสนับสนุนและส่งเสริม ได้แก่

1) เพิ่มความสัมพันธ์กันของบุคคลต่างวัย ในครอบครัวและชุมชน

2) อนุชนรุ่นเยาว์เห็นความสำคัญของผ้าสไบมอญ ร่วมเรียนรู้สืบสานต่อยอดการปักผ้าสไบมอญ

3) ช่วยให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้นกับกลุ่มปักผ้าสไบมอญ

4) ลดการว่างงานของบุคคลในชุมชน

5) ผ้าสไบมอญบ้านจิวเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

6) ส่งเสริมการขายด้วยการออกบูธงานอีเว้นท์ และออนไลน์

7) สไบมอญ เป็นการลดช่องว่าง สร้างสัมพันธ์ มีกิจกรรม และเสริมรายได้ สุดท้ายมีความสุข

3. ผลกระทบที่เกิดกับผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนบ้านจิว ได้แก่

ความสวยงามของบรรจุภัณฑ์ ดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคมากขึ้น สามารถซื้อไปเป็นของฝากได้ ฉลาดสินค้า คิวอาร์โค้ดทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจเรื่องความปลอดภัยในตัวสินค้า ผลิตภัณฑ์ ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมากขึ้น ขนาดและปริมาณ เป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภคตามความต้องการของแต่ละบุคคล ผู้บริโภคมีความมั่นใจในตัวสินค้าและบรรจุภัณฑ์มีช่องทางการจำหน่ายเพิ่มขึ้น และจำหน่ายได้ในวงกว้าง

4. เส้นทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านจิว

ด้วยสถานการณ์ของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่กำลังระบาดในสังคมทุกภูมิภาคของโลก และประเทศไทย บุคคลงดการออกจากบ้าน โดยไม่จำเป็น ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านจิวตามสถานการณ์ของสังคม ผลกระทบในเชิงบวกของตำบลบ้านจิว ได้แก่ มีแผนที่การท่องเที่ยว มีเส้นทางการท่องเที่ยว มีสถานที่ท่องเที่ยวชม ชิม ช้อป ที่ชัดเจน มีสิ่งที่น่าสนใจในแต่ละสถานที่ของการท่องเที่ยวทั้ง 5 หมู่บ้าน บุคคลที่มาท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายในการวางแผนเที่ยวภายในตำบลบ้านจิว ชุมชนบ้านจิวส่วนหนึ่งมีการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการใช้พื้นที่ของตนเองให้เกิดประโยชน์มากขึ้น สร้างอาหารในครัวเรือนและชุมชน ผลผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน เช่น สับปะรด กล้วย พริกแกงและผลิตภัณฑ์อื่นๆ มีการจำหน่ายทางออนไลน์ มีรายได้เพิ่มขึ้น การท่องเที่ยวชุมชนตำบลบ้านจิวมีแผนที่เส้นทางสถานที่ชมช้อปชิมที่ชัดเจนเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

1) นวัตกรรมการสร้างสรรคศิลปะการแสดงเพื่อชุมชน จากการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงเพื่อชุมชน ชุติราษฎร์มอญบ้านจิว นับเป็นต้นแบบของนวัตกรรม การสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงเพื่อชุมชน ที่มีการต่อยอดองค์ความรู้จากฐานข้อมูลของโครงการยกระดับ พัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนใน ชุมชนฐานราก ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัด ปทุมธานี ทำให้เกิดนวัตกรรมการสร้างสรรคศิลปะ การแสดงเพื่อชุมชนชุดใหม่ ๆ ขึ้นอีกมากมาย ที่สำคัญ คือ “ศิลปะการแสดง” นั้น นับเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง ที่จะช่วยส่งเสริมกลยุทธ์ในการเผยแพร่ องค์ความรู้ของชุมชนไปได้อย่างแพร่หลาย รวมทั้งเป็นกลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน อีกด้วย และจะเป็นการดียิ่งหากมีการศึกษาข้อมูล ทั้งเชิงพื้นฐานหรือเชิงลึก อาทิ มรดกภูมิปัญญา ทางวัฒนธรรม ทูทางวัฒนธรรม สังคมและ วัฒนธรรม เป็นต้น ตลอดจนการศึกษาประเด็น ที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชนในทุกมิติแล้วนำประเด็น ต่าง ๆ ที่มีความน่าสนใจมาเป็นแนวทางที่จะดำเนินการ พัฒนาและต่อยอดเป็นนวัตกรรมการสร้างสรรค ศิลปะการแสดงเพื่อชุมชนต่อไปในอนาคต

2) ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนเพาะเห็ดอัจฉริยะ) ปัจจุบันศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนเพาะเห็ดอัจฉริยะ) ได้เกิดขึ้นจากการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีพลังงานทดแทนแสงอาทิตย์ และระบบการให้น้ำเห็ดในโรงเรือนเพาะเห็ดแบบอัตโนมัติ ที่สามารถตั้งค่าเวลาของการให้น้ำได้ตามความต้องการและเหมาะสม ซึ่งนอกจากจะเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีการเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการเกษตรสู่ชุมชนแล้วยังต่อยอดในทางเศรษฐกิจด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจในครัวเรือนของชุมชนให้เกิดรายได้เสริมและเป็นการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับชุมชน รวมทั้งสร้างความตระหนักให้ชุมชนรู้จักการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน

การสร้างสรรคงานนาฏศิลป์โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ชุด รำวงมอญบ้านจิว (โครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก

บทขับร้องเพลงรำวงมอญบ้านจิว

- ร้องเพลงมอญมะเทิงเม็งเจิง -

เตะเอยอะราราว	อ้ออิตะเอย	อะราราว (ซ้ำ)
เนืออู่นุ่นแม่สาว	จะฮาราราว	ละอ้อเตะเอย

(เอ้อเอ็งเอย เอ็งเงือเออเอ้อเอ็งเอย)

จะกล่าวถึงบ้านจิว	เป็นเพลงบ้านจิวแบบรามัญ (ซ้ำ)
ตั้งอยู่สามโคกนั้น	เมืองปทุมรามัญนี้เอย

(เอ้อเอ็งเอย เอ็งเงือเออเอ้อเอ็งเอย)

ที่นี้มีภูมิปัญญา	สืบสานกันมาแต่ปางบรรพ์ (ซ้ำ)
คือสไบลายรามัญ	ลูกหลานช่วยกันสืบไวเอย

(เอ้อเอ็งเอย เอ็งเงือเออเอ้อเอ็งเอย)

- ร้องเพลงมอญคูควา -

เรมาร้องเรมารำ	เริงเล่นเด่นระบำ	โจะพริ้มพริ้มพริ้ง (ซ้ำ)
อย่ายื่นซิมท่าโคกเคร้า	เอยมาลีเรา	คลายเหงาใจเอย

(เอ้ออะละน่าย ออละนวย อ้อยเอย โอละแม่คุณเอ้ย เอ้อเอ้อเอย สายเอยแม่คุณเอย)

แต่งตัวงามวิไล	สวยสมท่มสไบ	ชายพริ้วพรายตา (ซ้ำ)
ภูมิปัญญามากคุณค่า	ช่วยสร้างเงินตรา	มาให้ชุมชน

(เอ้ออะละน่าย ออละนวย อ้อยเอย โอละแม่คุณเอ้ย เอ้อเอ้อเอย สายเอยแม่คุณเอย)

ประพันธ์บทขับร้องและบรรจุเพลง:

อ. อำนวยศักดิ์ บุญราช

แผนที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตำบลบ้านจิว

ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในตำบลนี้มีโรงเรียนศึกษาทั้งในด้านประวัติศาสตร์ วรรณคดี และวัฒนธรรมพื้นที่นี้มีประวัติศาสตร์ของชนชาวมอญที่อพยพมาจากการรบภัยพม่า มาตั้งพระบรมโพธิ์สมภารสมเด็จพระเจ้าตากสินตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี และตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยานับมาตั้งแต่บัดนั้น จนถึงปัจจุบัน ตำบลบ้านจิวแห่งนี้จึงมีรากเหง้าของชาวมอญ และมีประเพณี วัฒนธรรมรวมถึงภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตราบนานวันนี้

ทั้งนี้ ในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนเพาะ
เห็ดอัจฉริยะ) ในปัจจุบันได้ก่อตั้งขึ้นบนพื้นที่หมู่ 5
ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
โดยความร่วมมือของชาวชุมชนบ้านจิว และคณะทำงาน
โครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับ
รายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลบ้านจิว
อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 โรงเรียน
ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน
และไม่สามารถเพิ่มกำลังผลิตเห็ดให้เพียงพอต่อ
ความต้องการของตลาดด้วยเช่นกัน ดังนั้นชุมชน
และคณะทำงานจึงเล็งเห็นถึงแนวทางที่จะดำเนิน
การพัฒนาและต่อยอดในอนาคต ด้วยการเพิ่ม
จำนวนโรงเรียนเพาะเห็ดอัจฉริยะขึ้นอีก 1 โรงเรียน
เพื่อให้เพียงพอต่อกำลังผลิต และเพียงพอต่อความ
ต้องการของตลาด ตลอดจนการพัฒนาองค์ความรู้
ในการเพาะเห็ดได้หลากหลายสายพันธุ์ รวมทั้งชุมชน
ยังมีความต้องการที่จะได้รับความร่วมมือจาก
ชุมชนอื่น ๆ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน
หน่วยงานพัฒนาชุมชนในพื้นที่และภายนอก
ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเข้ามาศึกษาเรียนรู้
การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ณ ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
(โรงเรียนเพาะเห็ดอัจฉริยะ) แห่งนี้ และเพื่อร่วม
แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางการเกษตรร่วมกัน
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์เรียนรู้
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนเพาะเห็ด
อัจฉริยะ) แก่ชุมชนให้มีความก้าวหน้า ทันสมัย
และยั่งยืนต่อไป

3) ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมมอญบ้านจิว เป็นแหล่ง
เรียนรู้วัฒนธรรมที่เกิดจากความต้องการของชุมชน
โดยเชื่อมโยงกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวมอญ
บ้านจิว โดยเฉพาะจุดเด่นที่แสดงให้เห็นถึงอัต
ลักษณ์ที่สำคัญของชาติพันธุ์มอญ คือ สไบมอญ
ปัจจุบันศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมมอญบ้านจิวได้
ให้บริการวิชาการแก่ชุมชนหน่วยงานภายใน
และภายนอก ในการเผยแพร่องค์ความรู้วัฒนธรรม
มอญบ้านจิว แต่ก็ยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย
เท่าใดนัก ชุมชนจึงมีความต้องการที่จะได้รับความ
ร่วมมือชุมชนอื่น ๆ หน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน
หน่วยงานพัฒนาชุมชนในพื้นที่และภายนอก ให้เข้ามา
มีส่วนร่วมในการเข้ามาศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ
บ้านจิว ณ ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมมอญบ้านจิวแห่งนี้
และเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ๆ ร่วมกัน
เช่น การออกแบบลายปักผ้าสไบมอญ การออกแบบ
ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของชุมชน และอาหารชาวมอญ
 เป็นต้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์เรียนรู้
วัฒนธรรมมอญบ้านจิวแก่ชุมชนให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของสังคมในปัจจุบันต่อไป

นอกจากนี้ชุมชนยังมีความต้องการด้าน
การตลาด ในการส่งเสริมการตลาดของการจำหน่าย
ผ้าสไบมอญให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากขึ้น
เพื่อเป็นการสร้างโอกาสและสร้างรายได้แก่ชุมชน
สู่ “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” ซึ่งนับเป็นนวัตกรรม
ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานที่สามารถสร้างงานสร้างรายได้
ให้แก่ชุมชนต่อไปได้อย่างยั่งยืน

4) **บรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชน** ปัจจุบัน ชุมชนและคณะทำงานโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ได้ระดมความคิดและสรรพกำลังในการออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชน อาทิ บรรจุภัณฑ์ผ้าสไบมอญ บรรจุภัณฑ์หมีกรอบ และบรรจุภัณฑ์น้ำพริก เป็นต้น นำมาสู่การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าของชุมชนให้มีความทันสมัยและสร้างแรงจูงใจต่อผู้ซื้อ สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ รวมถึงสามารถเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างให้เกิดความเชื่อมโยงในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนได้ต่อไป ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้น ทั้งนี้ ชุมชนยังมีความต้องการในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชนต่อไปเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์ของชุมชนประเภทอื่น ๆ เพิ่มเติมขึ้นอีกในอนาคต โดยตอบสนองความต้องการของตลาด และสอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนที่มีความหลากหลาย นำไปสู่การสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่ชุมชนอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

5) **วิดีโอส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านจิว และเพจข้อมูลสื่อออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจิวในเว็บไซต์** ปัจจุบันการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ในรูปแบบของวิดีโอส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านจิว และเพจข้อมูลสื่อออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจิวในเว็บไซต์นั้นนับเป็น เครื่องมือสำคัญอันเกิดจากศักยภาพและความต้องการ

ของชุมชน ที่มีความต้องการในการส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ชุมชนและคณะทำงานยังมีความต้องการที่จะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ในการสนับสนุนชุมชนและคณะทำงานเพื่อจัดทำและพัฒนาวิดีโอส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านจิวและเพจข้อมูลสื่อออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจิวในเว็บไซต์เพิ่มเติมต่อไป โดยมุ่งเน้นความทันสมัยของข้อมูล และความก้าวหน้าของนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่หลากหลาย สำหรับการผลิตวิดีโอและการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ในอนาคต ซึ่งชุมชนและคณะทำงานมีความคาดหวังอย่างยิ่งว่า วิดีโอส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านจิวและเพจข้อมูลสื่อออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนบ้านจิวในเว็บไซต์ จะเครื่องมือสำคัญอันเกิดจากศักยภาพและความต้องการของชุมชน ที่จะนำมาช่วยส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวชุมชนให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมต่อไปอย่างยั่งยืน

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

อาจารย์ศิริขวัญ บุญธรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิระศักดิ์ สังเมฆ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกาศิต ประกอบผล

อาจารย์ดร.ลักขณา แสงแดง

อาจารย์รวิธร ฐานัสสกุล

บทนำ

ตามที่ภาครัฐได้เชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของประเทศไทย และยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ 20 ปี ระหว่างปี 2560 ถึงปี 2579 โดยน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่ และใช้หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบาย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ของประชาชนแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร พัฒนาโภชนาการและความปลอดภัยด้านอาหารเพื่อนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของประชาชนและประเทศชาติ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 ทรงมีพระปณิธานแน่วแน่ที่จะสานต่อโครงการในพระราชดำริของพระราชบิดาเพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์เป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่ นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนพร้อมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอดเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอก เพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เป็นหนึ่งในตำบลที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน ในมิติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับแนวทางของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมที่มีหลักงาน 16 เป้าหมาย ให้ชุมชนพ้นจากความยากจน เกิดเป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งระดับตำบลใน 3 ลักษณะ ได้แก่ ตำบลพ้นความยากลำบาก ตำบลมุ่งสู่ความพอเพียง และตำบลมุ่งสู่ความยั่งยืน โดยมหาวิทยาลัยจะใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่มีอยู่ ประสานและร่วมงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการบูรณาการ ยกกระดับเศรษฐกิจและสังคม

ชุมชนเกษตรปลอดภัย ยกระดับสินค้าตาม มาตรฐาน GAP สร้างวิถีใหม่ในการผลิตสินค้า ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

จากประเด็นปัญหาความต้องการของชุมชนที่ต้องการยกระดับรายได้ของตนเอง ผ่านทุนทางสังคมที่ทางตำบลหน้าไม้มีอยู่แล้ว ในการดำเนินการสำหรับปีพ.ศ. 2564 นี้ ประกอบด้วยการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนให้ผ่านมาตรฐานใบรับรองแหล่งผลิต GAP พืช การพัฒนาระบบการผลิต แปรรูป สร้างอัตลักษณ์สินค้าและบรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชน ที่ก่อให้เกิดรายได้ ดังนั้นคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่ ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญา ท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่าเสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานรากตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนให้เป็นสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practices)
3. เพื่อดำเนินงานตามรูปแบบชุมชนนวัตกรรมประเด็นชุมชนวิสาหกิจเข้มแข็ง โดยการพัฒนากระบวนการผลิต แปรรูป สร้างอัตลักษณ์สินค้า บรรลุภัณฑ์สินค้าชุมชนให้เกิดรายได้
4. เพื่อสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายภาครัฐและหน่วยงานอื่นในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี
5. เพื่อให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีรายได้เพิ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เข้าร่วมโครงการ

ประชาชนในพื้นที่ชุมชนหมู่ที่ 1 ถึง หมู่ที่ 11 ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

วันที่เริ่มต้นโครงการ เดือนมีนาคม 2564 ถึง เดือนมิถุนายน 2564

ตัวชี้วัดความสำเร็จและเป้าหมาย

1. เติบโตปริมาณ

-กลุ่มเป้าหมายในชุมชนสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

-จำนวนเครือข่ายชุมชน และประชารัฐ 4 เครือข่าย สำนักพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าไม้ และผู้ใหญ่บ้าน

2. เติบโตคุณภาพ

-สามารถสร้างเกษตรกรที่มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปลูกผักปลอดภัยได้

-สามารถสร้างวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกผักปลอดภัยได้

-มีต้นแบบแหล่งเรียนรู้มาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย

-เกิดผู้นำชุมชนที่เป็นแกนนำในการพัฒนาชุมชน

-ประชาชนมีความรู้และสามารถนำทักษะไปปฏิบัติได้ในเรื่องของการพัฒนาสินค้าชุมชน

ผลการดำเนินงาน

กระบวนการในการดำเนินโครงการ

โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีกระบวนการและกิจกรรมในการดำเนินโครงการ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เครือข่ายประชาชนในชุมชน บ้าน วัด โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินกิจกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนตำบลให้มียุทธศาสตร์ที่เพิ่มขึ้นและคุณภาพชีวิตดีขึ้นผ่านรูปแบบกระบวนการสร้างผู้นำพอเพียงสร้างครัวเรือนพอเพียง สืบสานวัฒนธรรมชุมชนส่งเสริมเกษตรปลอดภัย เพิ่มการมีส่วนร่วมพัฒนา และเสริมสร้างวิสาหกิจชุมชนเข้มแข็ง

องค์ประกอบของรูปแบบกระบวนการพัฒนาชุมชนมีดังนี้

กระบวนการสร้างผู้นำพอเพียง ประกอบด้วย การสร้างแรงบันดาลใจ การวางแผนชุมชน และการนำการเปลี่ยนแปลง

สร้างครัวเรือนพอเพียง ประกอบด้วย การเพิ่มรายได้ บุคคลต้นแบบ และการเรียนรู้ตามวิถีพอเพียง

สืบสานวัฒนธรรมชุมชน ประกอบด้วย ถอดความรู้ปราชญ์ชาวบ้าน

ส่งเสริมเกษตรปลอดภัย ประกอบด้วย ศูนย์เรียนรู้เกษตรปลอดภัย และอบรมเกษตรปลอดภัย

เพิ่มการมีส่วนร่วมพัฒนา ประกอบด้วย ภูมิใจแก้ไขปัญหา จิตอาสาแนะนำผู้สนใจ ทำเกษตรปลอดภัย ชุมชนปลอดภัย เสริมสร้างวิสาหกิจชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วย กิจกรรมพัฒนากลุ่มอาชีพ พัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุกิจกรรมตราสินค้า และการส่งเสริมการตลาด

กิจกรรมที่ดำเนินการในการดำเนินโครงการ

กิจกรรมที่ 1 ทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

โดยการลงพื้นที่สำรวจบริบทพื้นที่ พูดคุยกับตัวแทนขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน จัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) และใช้การดำเนินการทบทวนจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคด้วยเทคนิค SWOT

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยตามเกณฑ์มาตรฐาน GAP

โดยเชิญวิทยากรจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปทุมธานีมาอบรมเชิงปฏิบัติการแก่เกษตรกร ทั้งในส่วนการให้ความรู้และกิจกรรมภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย

1) การอบรมเชิงปฏิบัติการขั้นตอนการผลิตผักตามเกณฑ์มาตรฐาน GAP เรื่อง ความสำคัญของการผลิตพืชตามระบบการจัดการคุณภาพ มาตรฐาน GAP พืชการผลิตตามแผนควบคุมคุณภาพ ระเบียบปฏิบัติ GAP ข้อกำหนดวิธีปฏิบัติ เกณฑ์ที่-- กำหนดและวิธี การตรวจประเมิน 8 ข้อ การจดบันทึกการปฏิบัติงานในแปลงและฝึกการปฏิบัติการจัดบันทึกแบ่งกลุ่ม ฝึกปฏิบัติ

2) การอบรมเชิงปฏิบัติการการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยด้วยสารชีวภัณฑ์ ประกอบด้วยความรู้เรื่องปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพในการผลิตพืช การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน วิธีการใช้เลือกใช้ชีวภัณฑ์ที่

ถูกต้องและปลอดภัย ฝึกปฏิบัติ

3) การส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้การผลิตพืชผักปลอดภัยตามเกณฑ์มาตรฐาน GAP เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้แก่เกษตรกรในตำบลที่ต้องการขอรับการรับรองมาตรฐานผัก GAP รวมถึงผู้ที่สนใจมาเรียนรู้ขั้นตอนการผลิตผัก GAP

กิจกรรมที่ 3 การพัฒนาระบบการผลิต แปรรูปสร้างอัตลักษณ์สินค้า

ดำเนินการโดยเชิญวิทยากรมาประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย

1) การประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผัก และออกแบบตราสินค้า เรื่อง แนวคิดในการออกแบบตราสินค้า แนวคิดในการออกแบบบรรจุภัณฑ์และการพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับสินค้าของชุมชน

2) การส่งเสริมการตลาดเพิ่มช่องทางจัดจำหน่ายผัก GAP ด้วยการถ่ายภาพนิ่ง วิดีโอเพื่อจัดทำคลิปโฆษณาสินค้าของตำบลหน้าไม้

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมสรุปผลโครงการ และถอดบทเรียนความสำเร็จ

กิจกรรมสรุปผลโครงการและถอดบทเรียนความสำเร็จดำเนินการโดยจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อรับฟังความสำเร็จของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ รวมถึงรับฟังปัญหา ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของชุมชนเพื่อแนวทางที่จะดำเนินการพัฒนาและต่อยอดในอนาคต

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ในปี พ.ศ. 2564 นี้ดำเนินการภายใต้ความร่วมมือของเครือข่ายทั้งเกษตรกร ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าไม้ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปทุมธานี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยแต่ละหน่วยงานมีบทบาทในการขับเคลื่อนโครงการดังนี้

1. เกษตรกร เกษตรกรในพื้นที่ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เป็นกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้เนื่องจากการลงพื้นที่ของผู้จัดการพื้นที่และคณะกรรมการของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในพื้นที่ (Action Learning) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) พบว่าปัญหารายได้ที่ไม่เพียงพอของเกษตรกรเป็นประเด็นปัญหาที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือ เกษตรกรต้องการยกระดับรายได้ของตนเอง เกษตรกรกลุ่มที่ปลูกผักจึงสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ

2. ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 นายอุดม ขนุนก้อน เป็นผู้มีบทบาทหลักในการทำให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรปลูกผักในตำบลหน้าไม้ และเป็นผู้หน้าที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรปลูกผักเห็นถึงความสำคัญของการทำเกษตรที่ปลอดภัย ข้อดีของการปลูกผักที่ได้รับการรับรองตามเกณฑ์มาตรฐาน GAP ร่วมกับผู้จัดการพื้นที่และคณะกรรมการของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ในการประสานงานติดตามผลงาน ประชุมหารือ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมในการดำเนินโครงการ นอกจากนี้ผู้ใหญ่บ้านยังเป็นตัวอย่างในการขอรับการรับรองผักตามเกณฑ์มาตรฐานผัก GAP ให้กับเกษตรกรรายใหม่ที่ไม่เคยขอรับการรับรอง

3. องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีบทบาทในการติดต่อประสานงาน ให้คำแนะนำ ชี้แจงประเด็นที่เป็นปัญหาของพื้นที่ ติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชนในการขอเข้าพื้นที่ เพื่อดำเนินกิจกรรมพร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือในการขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบริบทของตำบล

4. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปทุมธานี
เจ้าหน้าที่การเกษตรของศูนย์วิจัยและพัฒนาการ
เกษตรปทุมธานีมีบทบาทในการให้ความรู้แก่
เกษตรกรในเรื่องของการขอรับรองการผลิตผัก
ตามเกณฑ์มาตรฐานของ GAP ทั้งในรูปแบบ
ของภาคทฤษฎีและรูปแบบปฏิบัติการ โดยเลือก
หัวข้อในการอบรมที่เป็นประเด็นปัญหาในพื้นที่
มาเน้นย้ำให้เกษตรกรเข้าใจในเรื่อง GAP การใช้
สารเคมีในการทำเกษตรที่ถูกต้องสอนให้เกษตรกร
ลงมือทำสมุดบันทึก แนะนำแนวทางการตรวจ
ประเมินและรับรองระบบการผลิตพืชตาม
มาตรฐานสินค้าเกษตรและร่วมออกแบบพัฒนา
บรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่เหมาะสมกับผัก
GAP ของตำบลหน้าไม้

5 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัย
ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
มีบทบาทในการดำเนินการค้นหาปัญหาร่วมกับ
ชุมชน วางแผนในการดำเนินการ จัดกิจกรรมที่
สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของ
ชุมชน ผลักดัน สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วม
ในการดำเนินกิจกรรมตลอดโครงการ และที่
สำคัญผู้จัดการพื้นที่และคณะกรรมการดำเนิน
งานใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่มีอยู่
ถ่ายทอดผ่านกิจกรรม ประสานและร่วมงานกับ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ
ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการบูรณาการ ยกกระตือ
เรศธุรกิจและสังคมแก่ชุมชนตำบลหน้าไม้

สรุปผลการดำเนินงาน

1 นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ที่นำไปใช้กับชุมชน

กิจกรรมที่ 1 ทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชน ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของชุมชน และการวิเคราะห์ชุมชนโดยใช้เทคนิค SWOT เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของชุมชน

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยตามเกณฑ์มาตรฐาน GAP

องค์ความรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ใช้ในกิจกรรมที่ 2 ถูกนำมาใช้ในการอบรมกระบวนการดำเนินการการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) การใช้สารชีวภัณฑ์ในการปลูกพืช

สำหรับการส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้การผลิตพืชผักปลอดภัยจะใช้กระบวนการมีส่วนร่วม (Participation) ในการคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยในการตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และร่วมกับกลุ่มเกษตรกรในการกำหนดบทบาทหน้าที่

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรมการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยตามเกณฑ์มาตรฐาน GAP ประกอบด้วยแบบสังเกต

เพื่อสังเกตพฤติกรรมในระหว่างการฝึกอบรมของเกษตรกรและแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจสำหรับการอบรม

กิจกรรมที่ 3 การพัฒนาระบบการผลิต แปรรูป สร้างอัตลักษณ์สินค้า

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการพัฒนาระบบการผลิต แปรรูป สร้างอัตลักษณ์สินค้า ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ชุมชนต้องการพัฒนา กระบวนการมีส่วนร่วม (Participation) ในการออกแบบออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผัก และออกแบบตราสินค้า กล้องถ่ายรูปลงสำหรับบันทึกภาพกระบวนการผลิตผักปลอดภัย GAP เพื่อจัดทำภาพนิ่ง และวิดีโอสำหรับจัดทำคลิปโฆษณาสินค้าของตำบลหน้าไม้

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมสรุปผลโครงการ และถอดบทเรียนความสำเร็จ

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรมสรุปผลโครงการ และถอดบทเรียนความสำเร็จ ประกอบด้วยการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อรับฟังความสำเร็จของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ รวมถึงรับฟังปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นของชุมชนเพื่อแนวทางที่จะดำเนินการ และแบบประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม

ผลผลิตและผลลัพธ์จากการ

ดำเนินโครงการ

ผลผลิต จากของโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ตามวัตถุประสงค์มีดังนี้

1. การทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชน การทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค

2. การยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนให้เป็นสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practices)

กิจกรรมการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยตามเกณฑ์มาตรฐาน GAP เกษตรกรปลูกผักร่วมดำเนินกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม เมื่อประเมินผลจากแบบสังเกตพบว่าเกษตรกรมีความสนใจในการจัดกิจกรรมมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ตอบโต้ซักถามกับวิทยากร ให้ข้อคิดเห็นถึงการทำเกษตรที่ผ่านมาในอดีต และลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ หลังจากทำเกษตรกรได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการพบว่า มีคะแนนความรู้ความเข้าใจในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยตามมาตรฐาน GAP สูงขึ้น

เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มกันจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชผักปลอดภัย GAP เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ขั้นตอน กระบวนการในการผลิตผักปลอดภัยสำหรับเกษตรกรที่ไม่เคยขอรับการรับรอง ผู้ที่สนใจหรือผู้ที่มีการขอรับรอง GAP แล้วมาแลกเปลี่ยนข้อมูลกันโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจำนวน 9 คน เพื่อเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนกลุ่มผักปลอดภัย GAP ต่อไป

จากการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนให้เป็นสินค้าปลอดภัยและได้มาตรฐาน GAP พบว่าเกษตรกร 6 ราย และผักจำนวน 11 ชนิดผ่านการรับการรับรองตามมาตรฐาน GAP

3. การดำเนินงานตามรูปแบบชุมชนนวัตกรรมประเด็นชุมชนวิสาหกิจเข้มแข็ง โดยการพัฒนาระบบการผลิต แปรรูป สร้างอัตลักษณ์สินค้า บรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชนให้เกิดรายได้

เกษตรกรได้ร่วมกันออกแบบตราสินค้าที่จะนำไปติดบนบรรจุภัณฑ์เพื่อจัดจำหน่ายรูปแบบของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีการถ่ายภาพนิ่ง คลิปวิดีโอสำหรับจัดทำโฆษณาสินค้าผักปลอดภัย GAP ของตำบลหน้าไม้ ผ่านช่องทางออนไลน์โดยนำไปแสดงในเพจตลาดผัก ผลไม้ ออนไลน์ ราคาส่ง-ปลีก และของอร่อยเมืองปทุม

4. การสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายภาครัฐและหน่วยงานอื่นในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

การดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ในปี พ.ศ. 2564 นี้ ดำเนินการภายใต้ความร่วมมือของเครือข่ายทั้งเกษตรกร ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าไม้ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปทุมธานี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องโดยแต่ละหน่วยงานมีบทบาทในการขับเคลื่อนโครงการ

5. ชุมชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

จากการดำเนินกิจกรรมเพื่อขอรับการ
รับรองการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยได้
มาตรฐาน GAP ของเกษตรกรตำบลหน้าไม้
อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า
เกษตรกรมีช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าที่ได้
รับการรับรองเพิ่มขึ้นจากการทำคลิปโฆษณาไป
เผยแพร่ในสื่อออนไลน์ และสามารถนำผักบุงที่
ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP เป็นผักนำร่อง
ไปวางขายในตลาดร่วมใจของตลาดไท ตำบล
คลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
ซึ่งเป็นแหล่งรองรับการซื้อขายผักปลอดภัยที่
ได้มาตรฐาน หลังจากการติดตามผลโดยการ
ประชุมกลุ่มผ่านกิจกรรมที่ 4 โดยการสัมภาษณ์
เกษตรกรพบว่า เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น
ร้อยละ 18

ผลลัพธ์ จากการดำเนินของโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ที่มาจากเป้าหมายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการพบว่า สามารถดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

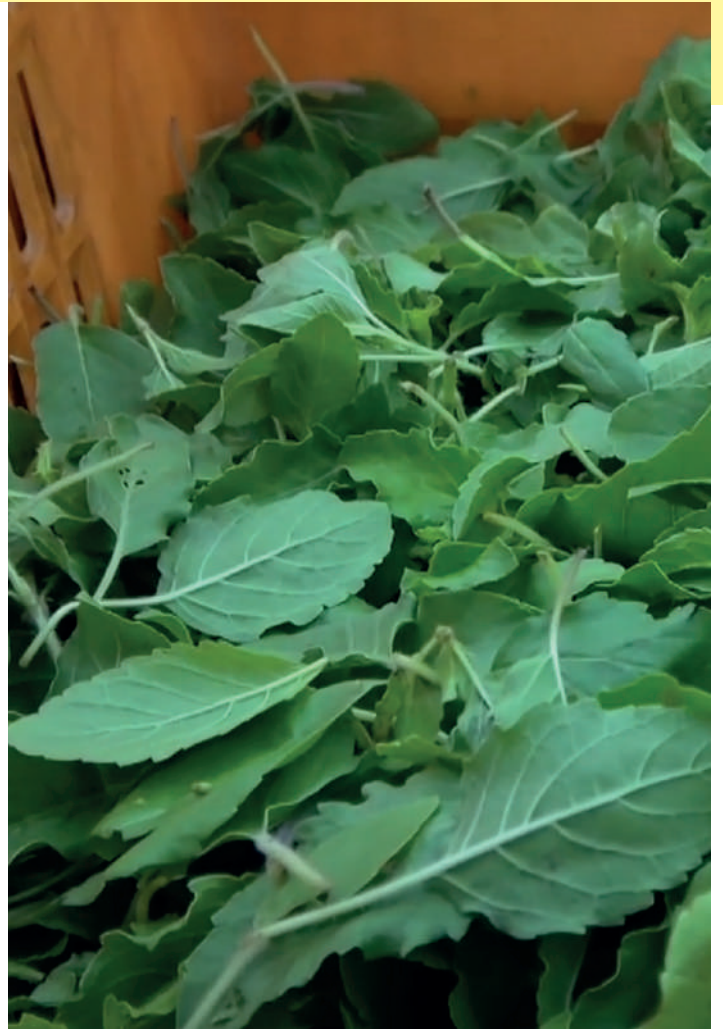
ผลตอบรับจากการดำเนิน

โครงการ

เกษตรกรเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ 50 คน จากฐานรายชื่อเกษตรกรปลูกผัก 60 คนที่รวบรวมโดยองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าไม้ คิดเป็นร้อยละ 83 นอกจากนี้การขับเคลื่อนกิจกรรมในโครงการยังได้รับความร่วมมือจากสำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าไม้ โรงเรียนชุมชนวัดหน้าไม้ ผู้ใหญ่บ้านและคณะวิทยศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งสิ้น 6 เครือข่ายที่ร่วมขับเคลื่อนโครงการจนบรรลุวัตถุประสงค์

เสียงสะท้อนจากชุมชน

จากการดำเนินการกิจกรรมที่ 4 กิจกรรมสรุปผลโครงการและถอดบทเรียนความสำเร็จ ได้จัดการประชุมกลุ่มย่อย ตัวแทนเกษตรกรได้กล่าวขอบคุณแก่ผู้จัดการพื้นที่ และคณะกรรมการในการขับเคลื่อนกิจกรรมผ่านโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เกษตรกรรู้สึกขอบคุณทางมหาวิทยาลัยเป็นอย่างยิ่ง ที่ให้ความสำคัญกับการให้การสนับสนุนองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเข้าสู่การรับรองมาตรฐาน GAP โดยมีให้การช่วยเหลือกับเกษตรกรให้มีความรู้และสามารถต่อยอดองค์ความรู้ในการพัฒนาผลิตผลทางการเกษตรให้มีคุณภาพดีได้มาตรฐานปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค และมีสินค้าตรงตามความต้องการของตลาด รวมทั้งมีโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าทางการเกษตรผ่านช่องทางต่าง ๆ ทำให้เป็นการเพิ่มช่องทางทางการตลาดและนำไปสู่การมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นของเกษตรกรและชุมชน เกษตรกรมีงานทำและมีรายได้สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับ ชุมชนหลังจากการดำเนิน การพัฒนา

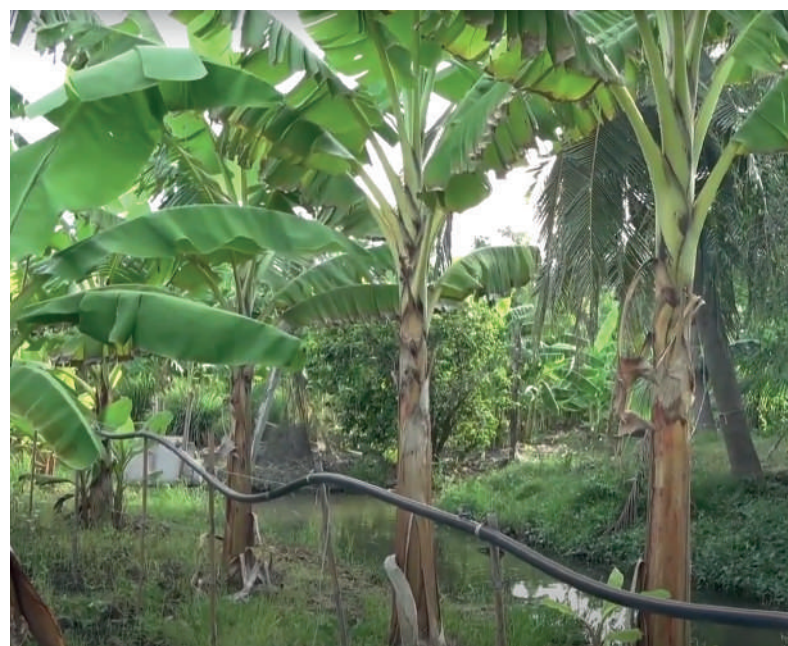
รายได้ครัวเรือน จากการดำเนินกิจกรรมเพื่อ
ขอรับการรับรองการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย
ได้มาตรฐาน GAP ของเกษตรกรตำบลหน้าไม้
อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า
เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 18
การขอรับรองผัก GAP นอกจากนี้ยังส่งผลให้
มีเกษตรกรรายใหม่สนใจเข้าร่วมรับการรับรอง
การผลิตพืชผักปลอดภัยเพิ่มอีก 3 ราย โดยยื่นขอ
ผักจำนวน 8 ชนิด ขณะนี้อยู่ระหว่างยื่นขอรับ
การรับรองจากกรมวิชาการเกษตร

การรวมกลุ่มขอขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชน
หลังจากที่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการของศูนย์การ
เรียนรู้พืชผักปลอดภัยซึ่งมีคณะกรรมการ 9 คน
ประกอบด้วยคณะกรรมการดำเนินงานดังนี้

- นายอุดม ขนุก้อน ประธาน
- นายสมรัฐ ธียุทธธรรม กรรมการ
- นายสมคิด พานทอง กรรมการ
- นายณัฐสิทธิ์ วัฒนจรสโรจน์ กรรมการ
- นายสุภกฤต กฤตเจริญนนท์ กรรมการ
- นางรุ่งไพลิน ฐิติวุฒิมิพงค์ กรรมการ
- นายสนิท รอยชัยกุล กรรมการ
- นายทองสุข กาญจนานนท์ กรรมการ
- นายอาคม วัฒนจรูญโรจน์ กรรมการ
และเลขานุการ

ประธานและคณะกรรมการได้ยื่นแบบ
คำขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย
วิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริม
วิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 (แบบ สวช. 01)
ที่สำนักงานเกษตรอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัด
ปทุมธานี เพื่อจัดตั้งกลุ่มผักปลอดภัย GAP ตำบล
หน้าไม้

ข้อดีของการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน
นี้คือ สามารถขอการรับและส่งเสริม สนับสนุน
การพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนจากคณะ
กรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามที่กำหนดใน
พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.
2548 ได้

ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนเพาะเห็ดอัจฉริยะ) ปัจจุบันศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนเพาะเห็ดอัจฉริยะ) ได้เกิดขึ้นจากการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีพลังงานทดแทนแสงอาทิตย์ และระบบการให้น้ำเห็ดในโรงเรียนเพาะเห็ดแบบอัตโนมัติ ที่สามารถตั้งค่าเวลาของการให้น้ำได้ตามความต้องการและเหมาะสม ซึ่งนอกจากจะเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีการเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการเกษตรสู่ชุมชนแล้ว ยังต่อยอดในทางเศรษฐกิจด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจในครัวเรือนของชุมชนให้เกิดรายได้เสริม และเป็นการทำงานสร้างอาชีพให้กับชุมชน รวมทั้งสร้างความตระหนักให้ชุมชนรู้จักการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

แนวทางที่จะดำเนินการในอนาคตของโครงการโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับชุมชนฐานรากตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

1. การยืดอายุสินค้า ผักปลอดภัย GAP ที่เกษตรกรผลิตได้อาจต้องหาวิธีการในการคงความสดใหม่ของสินค้าจากต้นทางไปสู่ปลายทาง ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 นี้ ทำให้ความต้องการสั่งซื้อผักผ่านช่องทางออนไลน์มีมากขึ้น จึงอาจต้องหาวิธีการคงความสดของผัก เช่น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่สามารถเก็บความเย็น หรือควบคุมอุณหภูมิได้ เป็นต้น

2. พัฒนาผลิตภัณฑ์การแปรรูปผักเพิ่มมูลค่า การเพิ่มมูลค่าผักปลอดภัย GAP นอกจากการขายสินค้าที่เป็นผักสดแล้ว อาจทำการเพิ่มมูลค่าในรูปแบบอื่นๆ เช่น การทำผักอบกรอบ การทำกิมจิ การพัฒนาสูตรผักดอง เป็นต้น

3. ส่งเสริมเกษตรกรที่ต้องการขอรับรอง GAP ในพืชผักชนิดอื่น ๆ การขอการรับรอง GAP สามารถดำเนินการในขั้นตอนและกระบวนการที่คล้ายคลึงกันของทั้งพืชผล ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ ด้วยพื้นที่ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีการปลูกกล้วยค่อนข้างมากอาจผลักดัน ส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรปลูกกล้วยขอรับการรับรองมาตรฐาน GAP

4. เพิ่มช่องทางการติดต่อระหว่างผู้ซื้อ กับกลุ่มเกษตรกร เนื่องจากตอนนี้มีเพียงการติดต่อซื้อขายผ่านทางโทรศัพท์อย่างเดียว อาจเพิ่มช่องทางไลน์ เพจ Facebook และ ในตราสินค้าอาจเพิ่ม QR Code แปะคลิปโฆษณา บอกเล่าความเป็นมาของผักปลอดภัย GAP เพิ่มเรื่องราว ความน่าสนใจให้กับสินค้า

5. การท่องเที่ยวชมชุมชนผักปลอดภัย GAP กลุ่มลูกค้าจะต้องการผักที่สดเพื่อนำไปบริโภค การซื้อขายในรูปแบบของการสั่งสินค้า แล้วส่งไปด้วยรถขนส่งหรือไปรษณีย์อาจทำให้ผักเสียหายก่อนไปถึงมือลูกค้า ดังนั้น การดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาในพื้นที่ด้วยการสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงชุมชน โดยใช้ผักปลอดภัย GAP เป็นจุดดึงดูดให้ลูกค้าเข้ามาเลือกผัก ตัดผักด้วยตนเองในพื้นที่ สร้างเรื่องราว บอกเล่าความเป็นมาของการเป็นผักปลอดภัย GAP จึงอาจเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา เรื่องการขนส่งผักและเป็นช่องทางหนึ่งในการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ ดร.วัชรภรณ์ วงศ์สกุลกาญจน์
2. อาจารย์อรรรณ ชำนาญพุดชา
3. อาจารย์ขวัญแข หนูนักดี
4. อาจารย์พชรภมลกัณฑ์บุศย์
5. อาจารย์ปรียาภา เมืองนก
6. อาจารย์วรรณนิสา หนูช่วย

สืบสานภูมิปัญญางานจักสานเมืองไผ่

ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

บทนำ

ตามที่ภาครัฐได้เชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของประเทศไทย และยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ 20 ปีระหว่างปี 2560 ถึงปี 2579 โดยน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการพัฒนาแบบยั่งยืนโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่และใช้หลักการทำงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ของประชาชนแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารพัฒนาโภชนาการและความปลอดภัยด้านอาหาร เพื่อนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ของประชาชนและประเทศชาติ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ์ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงมีพระปณิธานแน่วแน่ที่จะสาน

ต่อโครงการในพระราชดำริของพระราชบิดา เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จังหวัดสระแก้ว เป็นจังหวัดที่ 74 ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2536 ได้มีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 110 ตอนที่ 125 ลงวันที่ 2 กันยายน 2536 มีผลให้ “จังหวัดสระแก้ว” จึงส่งผลให้จังหวัดสระแก้ว แยกออกจากการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี อย่างเป็นทางการ นับตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2536 เขตการปกครองประกอบด้วย 9 อำเภอ 59 ตำบล 731 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 16 เทศบาล (3 เทศบาลเมือง 13 เทศบาลตำบล) และ 49 องค์การบริหารส่วนตำบล (แผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว 5 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565) ฉบับทบทวนปี 2564, 2564) ซึ่ง 1 ใน 9 อำเภอนั้นคืออำเภออรัญประเทศที่ตั้งอยู่สุดแดนสยามบูรพา ย่านการค้าอินโดจีน ท้องถิ่นห้าชาติ พระสยามเทวาราชศักดิ์สิทธิ์ แหล่งผลิตผ้าทอมือ เลื่องชื่อแตงแคนตาลูป

ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เคยเป็นเมืองโบราณสำคัญอีกแห่งในภาคตะวันออกที่มีพัฒนาการทางด้านประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่อง โดยเป็นเมืองโบราณในวัฒนธรรมทวารวดีและมีพัฒนาการต่อเนื่องมาจนถึงในสมัยที่วัฒนธรรมเขมรโบราณเข้ามามีบทบาทอยู่ในดินแดนแถบนี้ ซึ่งมีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 12 – 18 อีกทั้งจากผลการสำรวจในปัจจุบัน เมืองไผ่ ยังถือได้ว่าเป็นเมืองโบราณในวัฒนธรรมทวารวดีที่ตั้งอยู่ชายขอบสุดของภาคตะวันออกอีกด้วย

เมืองไผ่ ตั้งอยู่ที่ บ้านเมืองไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ลักษณะผังเมืองของเมืองไผ่ มีลักษณะเป็นรูปวงรีคล้ายรูปไข่มีขนาดความกว้างประมาณ 1,000 เมตร ยาวประมาณ 1,300 เมตร มีคูเมืองและกำแพงเมืองล้อมรอบ โดยคูเมืองมีขนาดความกว้างประมาณ 40 เมตร กำแพงเมืองกว้างประมาณ 15 เมตร และสูงประมาณ 2-3 เมตร ตัวเมืองแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งสันนิษฐานว่า ส่วนแรกเป็นที่ตั้งเมืองและอีกส่วนหนึ่งมีห้วยไผ่ไหลผ่านกลางอาจใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมทำให้ตำบลเมืองไผ่ ได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านและกำหนดเขตการปกครองใหม่ ในปัจจุบันเหลือเพียงจำนวน 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเมืองไผ่, หมู่ที่ 2 บ้านเนินสะอาด, หมู่ที่ 3 บ้านดงยาง, หมู่ที่ 4 บ้านสุขเกษม, หมู่ที่ 5 บ้านวิจิตรคาม, หมู่ที่ 6 บ้านเปรมกมล, หมู่ที่ 7 บ้านสมประสงค์ และหมู่ที่ 8 บ้านใหม่สุขประเสริฐ ปัจจุบันตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ

จังหวัดสระแก้ว อยู่ภายใต้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่

สภาพปัญหาของชุมชนโดยส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ปลูกข้าว ปลูกไร่ ปลูกสวนเลี้ยงสัตว์ รับจ้าง ฯลฯ จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลตำบลเมืองไผ่ ซึ่งมีจำนวน 8 หมู่บ้าน ทำให้พบปัญหาของการประกอบอาชีพของเกษตรกรในเรื่องแหล่งน้ำสำหรับการเกษตรเกษตรกรต้องรอฝนตกตามฤดูกาลและในช่วงเกิดภาวะความแห้งแล้งจากฝนทิ้งช่วงทำให้ได้ผลผลิตน้อยและในช่วงเวลาที่รอฤดูกาลทำนาจะเห็นว่ามีการปลูกพืชผัก เพื่อใช้บริโภคและนำไปขายในตลาดชุมชน

อย่างไรก็ตามจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์คนในชุมชนตำบลเมืองไผ่ ทางคณะผู้รับผิดชอบโครงการได้ทราบถึงความต้องการในการพัฒนาอาชีพเพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้ในช่วงว่างจากการทำนาจึงได้วางแผนการดำเนินกิจกรรมเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนตามวัตถุประสงค์ของโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับชุมชนฐานราก ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ผลการดำเนินงาน

ทางทีมงานมีการเตรียมความพร้อมในการดำเนินโครงการ โดยมีการประชุมทีมเพื่อกำหนดวันเวลาในการลงพื้นที่และเขียนโครงการเสนอตามขั้นตอน เมื่อได้รับการอนุมัติจึงประสานหน่วยงานทางอำเภอรัฐประเทศเพื่อลงพื้นที่สำรวจบริบทชุมชนและสำรวจความต้องการของคนในชุมชนและมีการประชุมร่วมกับผู้นำ ตัวแทนชุมชน เพื่อวางแผนการทำงานร่วมกัน โดยการดำเนินกิจกรรมในโครงการได้แบ่งเป็น 4 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ระยะเวลาดำเนินการ (3 วัน) เป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการสร้างการรับรู้และเรียนรู้ร่วมกันในการสร้างกระบวนการกลุ่มอาชีพ และการวางแผนการผลิตอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ และการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานการเตรียมวัตถุดิบสำหรับทำจักสาน และการทำจักสานต้นแบบ (โคมไฟ ตะกร้า ชะลอม) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้เข้าใจเรื่องวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการจักสาน รวมทั้งความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเตรียมวัตถุดิบสำหรับการนำมาทำจักสาน

กิจกรรมที่ 2 ระยะเวลาดำเนินการ (3 วัน) เป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ และการให้ความรู้เรื่องการจัดจำหน่ายและการตลาดสินค้าจักสาน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้คิดคำนวณราคาขายและหาช่องทางทางการตลาดได้ และความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสาน การออกแบบผลิตภัณฑ์จักสาน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้เห็นถึงวิธีการและกระบวนการออกแบบให้หลากหลายโดยให้ผู้เข้าอบรมนำเสนอแนวคิดและร่วมกันสร้างสรรค์แบบของเครื่องจักสานของชุมชน

กิจกรรมที่ 3 ระยะเวลาดำเนินการ (3 วัน) เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันจัดทำแผนการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพจักสานเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อกำหนดแนวทาง ในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพและโครงสร้างกลุ่มจักสานเมืองไผ่ ให้ความรู้เรื่องตราสินค้า

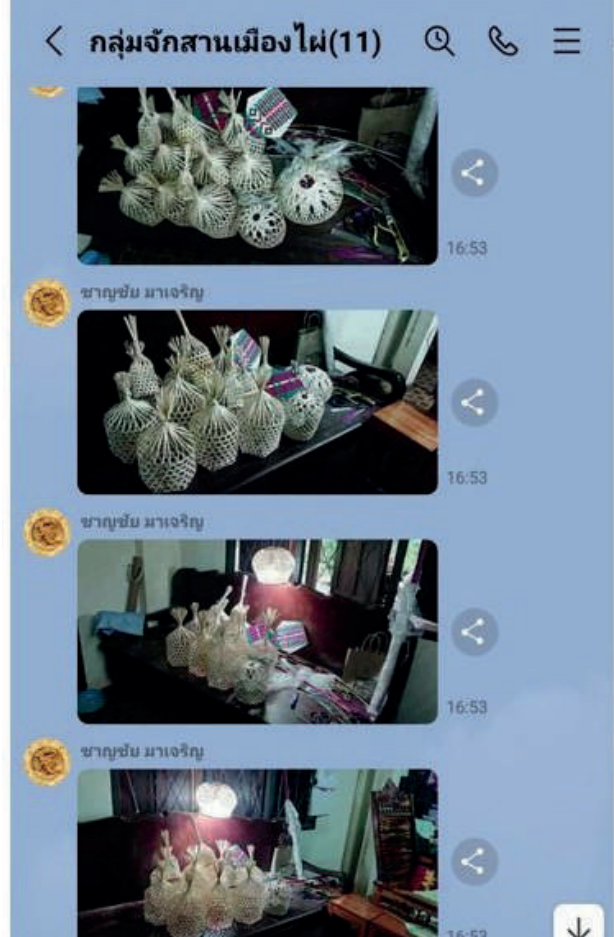
และบรรจุภัณฑ์ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ของกลุ่มจักสานเมืองไผ่ และออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับการจัดส่งสินค้าให้กับลูกค้า นอกจากนี้กิจกรรมในการสร้างอาชีพแล้ว ยังได้จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ (Healthcare) สำหรับผู้สูงอายุ เรื่องการใช้เส้นยางยืดเพื่อการผ่อนคลาย และการใช้ตัวบีบมือเพื่อการผ่อนคลาย ให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้พักบริหารกายในระหว่างการทำกิจกรรมจักสาน ให้สามารถหาของใช้ภายในครัวเรือนมาประดิษฐ์และใช้ ในการออกกำลังกายได้เองอย่างง่ายและไม่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย

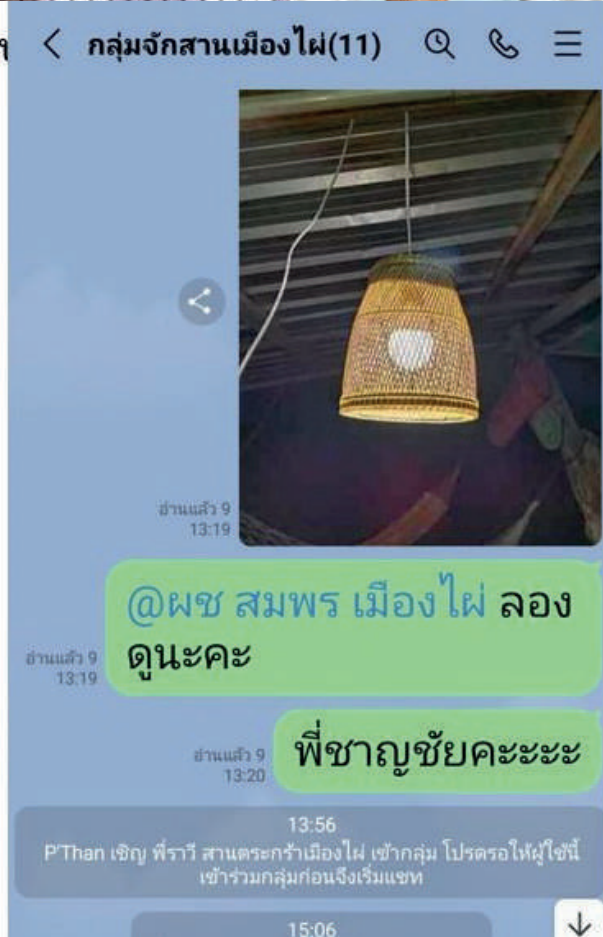
กิจกรรมที่ 4 ระยะเวลาดำเนินการ (3 วัน) เป็นกิจกรรมติดตามผลการดำเนินกิจกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงการพัฒนาฝีมือ ความถนัด ปัญหาและอุปสรรคของผู้เข้าร่วมโครงการแต่ละรายในการทำเครื่องจักสานซึ่งได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพภายใต้ชื่อ “กลุ่มจักสานเมืองไผ่”

การติดตามการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพจักสานเมืองไผ่หลังจากการดำเนินกิจกรรมเสร็จสิ้นตามระยะเวลาที่วางแผนไว้แล้วทางคณะผู้ดำเนินโครงการได้มีการติดตามสอบถามความต่อเนื่องในการนำความรู้เกี่ยวกับการทำจักสาน รวมถึงการพัฒนาฝีมือการฝึกความชำนาญปัญหาและอุปสรรคและให้คำปรึกษา โดยการสื่อสารด้วยช่องทางออนไลน์ เช่น Application Line การติดตามทางโทรศัพท์ เป็นระยะ ๆ

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินโครงการพบว่าชุมชนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามเป้าหมาย ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่จากทุนชุมชน จำนวน 3 ชิ้นงาน ซึ่งก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 และยังสามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพได้อีก 1 กลุ่ม

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1. ที่ว่าการอำเภอรัฐประเศ

นายอำเภอรัฐประเศ ได้อนุญาตและให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกในการเข้าพื้นที่เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมในโครงการ ซึ่งมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนคนที่มาร่วมกิจกรรม ในช่วงเดือนมิถุนายน 2564 ไม่เกินจำนวน 30 คน ส่วนในช่วงเดือนกรกฎาคม 2564 ไม่เกินจำนวน 150 คน และให้คณะผู้ดำเนินงานโครงการ ปฏิบัติตามกฎระเบียบในการเข้าพื้นที่และการดำเนินกิจกรรมอย่างเคร่งครัด ซึ่งการจัดกิจกรรมได้รับความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายและมีการระมัดระวังป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเป็นอย่างดี

2. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอรัฐประเศ ทางทีมงานได้ประสานงานไปยังพัฒนาการ อำเภอรัฐประเศ

ให้ได้รับทราบถึงรูปแบบและรายละเอียด
กิจกรรมในโครงการโดยมี คุณ ศีราภรณ์
วิเศษดอนหวาย (นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ)
สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอรัฐประเศ
ได้เข้าร่วมกิจกรรมพิธีเปิดการอบรมทำให้เห็น
ความตั้งใจในการพัฒนาอาชีพของกลุ่มเป้าหมาย
ว่ามีความเป็นไปได้ในการรวมเป็นกลุ่มอาชีพ
(จักสานเมืองไผ่) และได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับ
การพัฒนาต่อยอดให้กลุ่มอาชีพเป็นกลุ่มที่มี
การจัดทะเบียนต่อไปในอนาคต

3. องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่

ทางทีมงานได้ประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ ได้รับความอนุเคราะห์จาก นายสมพิศ พูพวก นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเบื้องต้นของตำบลเมืองไผ่และอำนวยความสะดวกในการประสานงานกับผู้นำชุมชนและตัวแทนชาวบ้าน รวมทั้งให้ความอนุเคราะห์ใช้ห้องประชุมในการจัดกิจกรรม รวมถึงเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้ช่วยเหลือในด้านการประสานงานและอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ด้วยดีเสมอมา

4. นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ องค์การบริหาร

ส่วนตำบลเมืองไผ่

ในการลงพื้นที่พบผู้นำชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน ทางทีมงานได้รับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของแต่ละหมู่บ้านจากคุณรักชนก แสงผล นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ อบต.เมืองไผ่ ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์ประสานงานในการจัดกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย และอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยฯ อย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการดำเนินงาน

ด้านนวัตกรรมที่นำไปใช้กับชุมชน

จากการลงพื้นที่พบประชาชนทั้ง 8 หมู่บ้าน และประชุมหาแนวทางในการพัฒนาอาชีพพบว่าดั้งเดิมในอดีตตำบลเมืองไผ่ เคยมีการทำเครื่องใช้ ที่เป็นงานจักสาน สำหรับไว้ใช้ในครัวเรือน แต่เมื่อเวลาผ่านไปจนถึงปัจจุบันงานฝีมือเหล่านี้ก็เลือนหายไปเพราะไม่มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ทางทีมงานจึงได้ร่วมหารือและวางแนวทางร่วมกับผู้นำชุมชนและตัวแทนชุมชนที่ให้ความสนใจที่จะได้ร่วมกันฟื้นฟูภูมิปัญญาในเรื่องงานจักสานโดยใช้ “ต้นไผ่” ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่มีมากในตำบลเมืองไผ่มาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เป็นเอกลักษณ์ของ “ตำบลเมืองไผ่” ซึ่งเริ่มต้นด้วยการทำผลิตภัณฑ์จาก ต้นไผ่ 3 ชิ้นงาน ได้แก่ โคมไฟ ตะกร้า ชะลอม ชิ้นงานแต่ละชิ้นได้รับการถ่ายทอดจากวิทยากรที่มีความ

เชี่ยวชาญ และผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนใจตั้งใจที่จะเรียนรู้และสามารถฝึกฝีมือจนสามารถสานออกมาเป็นชิ้นงานที่สวยงามได้ นวัตกรรมของการจักสาน เป็นการแปรรูปผลิตภัณฑ์จาก “ต้นไผ่” และยังเป็นการ “สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น” สำหรับการจักสานของกลุ่มเป้าหมายได้มีการคิดและประยุกต์ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบร่วมกับไผ่ คือ การนำเอากะลามะพร้าว และทางมะพร้าวมาเป็นส่วนประกอบในการสานโคมไฟ เพื่อให้เกิดความสวยงามและได้ใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาผสมผสานให้เป็นชิ้นงานที่สวยงามมีความละเอียดและประณีตดูเป็นธรรมชาติและมีเอกลักษณ์ของตัวเอง

งานจักสานของตำบลเมืองไผ่ถือได้ว่าเป็นการฟื้นฟู อนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญา

ของไทยซึ่งสามารถต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายนำไปสู่การสร้างงานสร้างอาชีพและสร้างรายได้

ด้านเทคโนโลยีที่นำไปใช้กับชุมชน

จากการดำเนินกิจกรรมในโครงการพบว่ากลุ่มเป้าหมายมีทั้งวัยรุ่น วัยทำงาน ผู้สูงอายุ ซึ่งให้ความสนใจร่วมกิจกรรม การติดต่อสื่อสารระหว่างทีมงานและกลุ่มเป้าหมายได้ใช้การสื่อสารแบบออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และการติดตามงานของกลุ่มเป้าหมาย เช่น การถ่ายรูปและส่งภาพ

ด้านองค์ความรู้ที่นำไปใช้กับชุมชน

ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ นอกจากกระบวนการถ่ายทอดการจักสานการแปรรูป เส้นไหม ตั้งแต่การตัดไหม ผ่าไหม การจักตอก (ผ่าไหมเป็นเส้นเล็ก ๆ ผ่นบาง ๆ) ตามขนาดที่ต้องการแล้วจึงนำไปขึ้นรูปเพื่อสานเป็นเครื่องใช้ต่าง ๆ ทำให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าใจการทำตั้งแต่ต้นจนออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ หรือชิ้นงานสำหรับจัดจำหน่ายได้ นอกเหนือจากการส่งเสริมความรู้ด้านภูมิปัญญาแล้วทีมงานยังได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างกลุ่มอาชีพให้เข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการรวมกลุ่มและการหนุนเสริมขอหน่วยงานภาครัฐที่จะเข้ามาในอนาคต ความรู้เรื่องการวางแผนการผลิต

เพื่อให้เข้าใจถึงการเตรียมและการวางแผนการผลิตให้ทันเวลาต่อความต้องการของลูกค้า การคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ เข้าใจ

การคิดคำนวณต้นทุนวัตถุดิบเพื่อให้สามารถกำหนดราคาขายให้ได้กำไรตามที่ต้องการได้ รวมทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายและการตลาด ที่มีความหลากหลาย มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ซึ่งมีความทันสมัย โดยเฉพาะการสื่อสารกับลูกค้าที่มีความรวดเร็วคล่องตัวมากขึ้นกว่าในอดีต โดยใช้ช่องทางออนไลน์ นอกจากนี้ยังได้ให้ความรู้เรื่องตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างการจดจำได้ และให้การสนับสนุนผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพจักสาน

นอกจากความรู้ทางวิชาการดังกล่าวแล้ว ทีมงานยังได้จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ (Healthcare) สำหรับผู้สูงอายุ โดยการแนะนำให้ใช้ของที่มีอยู่ในครัวเรือนมาประดิษฐ์ใช้ในการออกกำลังกาย ได้แก่ ตัวบีบมืออย่างง่ายได้ด้วยตนเอง

ผลผลิตจากการดำเนิน โครงการ

การให้ความสนใจและการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับชุมชนฐานราก ทำให้เกิดผลผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน 3 ชิ้นงาน ได้แก่ โคมไฟ ตะกร้า ชะลอม ซึ่งเป็นการเรียนรู้การจักสานรูปแบบดังกล่าวเป็นครั้งแรก สามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจกับวิธีการจักสานผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้นงานได้ในเวลาจำกัด และผู้เข้าร่วมโครงการยังได้มีส่วนร่วมในการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของเครื่องจักสานเมืองไผ่

ผลลัพธ์จากการดำเนิน โครงการ

การร่วมกิจกรรมของคนในชุมชนตำบลเมือง
ไผ่ในโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิต
และยกระดับรายได้ให้กับชุมชนฐานราก
ทำให้เกิดการรวมผู้ที่สนใจมาทำงานจักสาน
จึงเกิดการรวมกลุ่มอาชีพ จักสานในตำบล
เมืองไผ่ จำนวน 1 กลุ่ม ถึงแม้จะเป็นการรวม
กลุ่มกันอย่างไม่เป็นทางการ แต่ก็มีกิจกรรม
ร่วมคิดร่วมทำกันมาอย่างต่อเนื่อง สร้างความ
รักความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน อีกทั้งยัง
สามารถสร้างรายได้เพิ่มจากงานหัตถกรรมการ
จักสานอีกทางหนึ่งด้วย

ผลตอบรับจากการดำเนิน

โครงการ

จากการดำเนินกิจกรรมในโครงการกับกลุ่มเป้าหมายในตำบลเมืองไผ่ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ยังไม่เคยทำงานจักสานมาก่อน และการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ได้เรียนรู้การจักสานตั้งแต่เริ่มคัดสรรวัตถุดิบ จากไม้ไผ่ นำมาแปรรูปให้เป็นเส้นไผ่ขนาดต่าง ๆ และสานออกมาเป็นภาชนะรูปทรงตามต้องการ และจัดจำหน่ายได้จริง กระบวนการเรียนรู้ในกิจกรรมจึงเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้แบบครบวงจร ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการรับรู้ได้ว่า การเรียน

รู้และการทำจักสานต้องฝึกฝนฝีมือ และมีมาตรฐานด้านความละเอียด เรียบร้อย สวยงาม ใช้งานได้จริง จะช่วยให้เกิดรายได้จริง เพราะในระหว่างดำเนินกิจกรรมพบว่า มีผู้สนใจสอบถามข้อมูลสินค้า ราคา และมียอดจองผลิตภัณฑ์จักสานมาอย่างต่อเนื่องสร้างความมั่นใจให้กับผู้เข้าร่วมโครงการที่จะมุ่งมั่นและพัฒนาชิ้นงานเพื่อสร้างยอดขายต่อไป

เสียงสะท้อนจากชุมชน

กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการได้แสดงให้เห็นถึงชิ้นงานต่าง ๆ รวมถึงกระบวนการทำงานระหว่างคณะทำงานกับชุมชน ได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ และมองเห็นถึงกระบวนการทำงานและการวางแผนร่วมกัน มองเห็นความสำเร็จ และประโยชน์ของชุมชนในอนาคตโดยส่วนใหญ่ชุมชนมีความเห็นด้วยที่จะมีการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างเสริมรายได้ให้กับคนในชุมชน และมีความคาดหวังว่า จะได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานผู้ดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง ให้เกิดกลุ่มอาชีพอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ และมีโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผลกระทบทางสังคม

หลังจากการดำเนินกิจกรรมในโครงการเสร็จสิ้นตามกำหนดการดำเนินงานแล้ว จะเห็นได้ว่า คนในชุมชนขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาต่อยอด โดยเฉพาะการประชุม หรือการปรึกษาหารือร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นต้น ซึ่งต่างคนต่างมีภาระหน้าที่ที่ไม่สอดคล้องกัน ประการต่อมา สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้การพบปะของคนในชุมชนเป็นไปได้ยากลำบากมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการเดินทาง การรวมตัว ทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันไม่ต่อเนื่องคนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ส่วนเด็กและเยาวชนยังมีจำนวนน้อยที่ให้ความสนใจที่จะเรียนรู้ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากคนรุ่นเก่า

ข้อเสนอแนะ

แนวทางที่จะดำเนินการพัฒนาและต่อยอดในอนาคต สำหรับกลุ่มจักสาน ที่เป็นการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ แต่เกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพ โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มจักสานเมืองไผ่” มีประชาชนในตำบลเมืองไผ่ให้ความสนใจเข้าร่วมโครงการ ขณะนี้มีสมาชิก จำนวน 10 คน เมื่อได้รับการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการจักสาน จากวิทยากรแล้ว พบว่า สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกได้เป็น อย่างดี นำความรู้ที่ได้รับมา ออกแบบสร้างสรรค์ชิ้นงานเพิ่มเติมได้ ดังนั้นหากมีการส่งเสริมให้ขยายองค์ความรู้นี้ในวงกว้างใน ตำบลเมืองไผ่ จะเป็นการช่วยกันอนุรักษ์สืบสานงานจักสานให้มีความต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่น ไม่สูญหายไปจากพื้นที่มีดังนี้

1. แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ

แนวทางที่จะดำเนินการพัฒนาและต่อยอดในอนาคต สำหรับกลุ่มจักสาน ที่เป็นการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ แต่เกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพ โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มจักสานเมืองไผ่” และมีเป้าหมายที่จะพัฒนาต่อยอดให้เกิดการรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการ โดยจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้รับ

2. แนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ กลุ่มจักสานสามารถพัฒนาต่อยอดให้เป็น แหล่งเรียนรู้ในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

สมาชิกกลุ่มแต่ละคน มีความสามารถ
และความถนัดในการถ่ายทอดความรู้ตั้งแต่
กระบวนการจัดหา คัดเลือกต้นไม้ที่เหมาะสม
สายพันธุ์ที่เหมาะสม แล้วนำมาแปรรูปด้วย
การจักตอก และสานออกมาเป็นเครื่องใช้รูป
ทรงต่าง ๆ ความสามารถในการถ่ายทอดของ
สมาชิกกลุ่มจักสานเมืองไผ่ ถือได้ว่าเป็นทุน
มนุษย์ที่มีคุณค่าต่อการสืบสาน ภูมิปัญญา
จักสาน ซึ่งกลุ่มจักสานมีศักยภาพที่สามารถ
ผลักดันให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้สนใจ
และเยาวชนได้ในอนาคตได้

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธันยธร ติณฑภพ
2. อาจารย์ ดร.อัญชลี เขาวราช
3. อาจารย์ปริยากร สว่างศรี
4. อาจารย์วัชรพล วงศ์จันทร์
5. อาจารย์วราวุฒิ คำพานุช
(อาจารย์นักพัฒนาท้องถิ่น)

ระบบผลิตน้ำดื่มชุมชนและ ยกระดับสุขภาพชุมชน

ตำบลคลองไถ่เถื่อน อำเภอกลองหาด จังหวัดสระแก้ว

บทนำ

ชุมชนตำบลคลองไถ่เถื่อน อำเภอกลองหาด จังหวัดสระแก้ว เป็นพื้นที่ที่คนในชุมชนส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง ลำไย ยางพารา ปาล์ม กัญชง กล้วยไข่ โดยมีสภาพดินเป็นดินร่วนหรือดินดำแดงที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกพืชดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามพื้นที่ตำบลคลองไถ่เถื่อนก็ยังประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อทำการเกษตรในฤดูแล้งทำให้ไม่สามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปีทำให้เกษตรกรยังมีรายได้ต่ำเนื่องจากผลผลิตที่ได้ยังไม่ตรงตามความต้องการของตลาด ทำให้ไม่ได้ราคาที่ดีเท่ากับต้นทุนที่เกษตรกรลงทุนไป โดยนอกจากคนในชุมชนจะมีรายจ่ายจากการทำเกษตรกรรมแล้ว ยังมีรายจ่ายภายในครัวเรือนที่เกิดขึ้นตลอดเวลา จนทำให้รายจ่าย ภาคครัวเรือนของคนใน

ชุมชนสูงเมื่อเปรียบเทียบกับรายรับจากการทำเกษตรกรรมในการดำเนินโครงการคณะผู้ดำเนินการมุ่งเน้นการสร้างกรอบปัญหาและความต้องการของชุมชนระดับตำบลเพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนทางลดปัญหาความยากจนของประชาชนและยกระดับขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมตำบลคลองไถ่เถื่อน อำเภอกลองหาด จังหวัดสระแก้ว วิธีการดำเนินการดำเนินงานเน้นไปที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งเป็นการบูรณาการการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนพัฒนาชุมชนที่สามารถลดความเหลื่อมล้ำในการยกระดับรายได้ของประชาชนนวัตกรรมและกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ที่จะเพิ่มมูลค่าทรัพยากรที่ไม่ก่อประโยชน์ในชุมชนให้เกิดประโยชน์อันส่งผลให้ประชาชนมีรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้นกระบวนการลดปัญหาความยากจนที่เหมาะสมกับการเข้าถึงของประชาชนทุกวัยได้อย่างทั่วถึงและยั่งยืนและเผยแพร่องค์ความรู้สู่ประชาชนกลุ่มอื่นๆ ได้นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนของตนเองต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน พร้อมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอดเผยแพร่โครงการ

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนจัดทำโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่น โดยมีความร่วมมือกับหน่วยงานและผู้นำชุมชนในท้องถิ่น อาทิเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชน อบต. และหน่วยงานราชการในตำบลเพื่อพัฒนาชาวบ้านในพื้นที่ในการพัฒนาด้านต่างๆ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมรวมไปถึงการเสริมสร้างองค์ความรู้เพื่อสร้างการเรียนรู้ลงไปสู่ชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนในอนาคตต่อไปจากปัญหาต่างๆ ที่ได้รับฟังจากชุมชนพบว่าชุมชนตัวอย่างมีความต้องการแก้ไขปัญหาใน 2 ด้าน คือ เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายของประชาชนในพื้นที่ชุมชนหมู่ที่ 1-11 ไม่น้อยกว่า 100 ครัวเรือนของตำบลคลองไก่อเลื้อน อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว โดยปัญหาที่ชุมชนมีความต้องการจะแก้ไขคือ

1. ลดรายจ่ายในภาคครัวเรือนจากการซื้อน้ำบริโภค โดยจากข้อมูลพบว่าชาวบ้านในชุมชนมีรายจ่าย

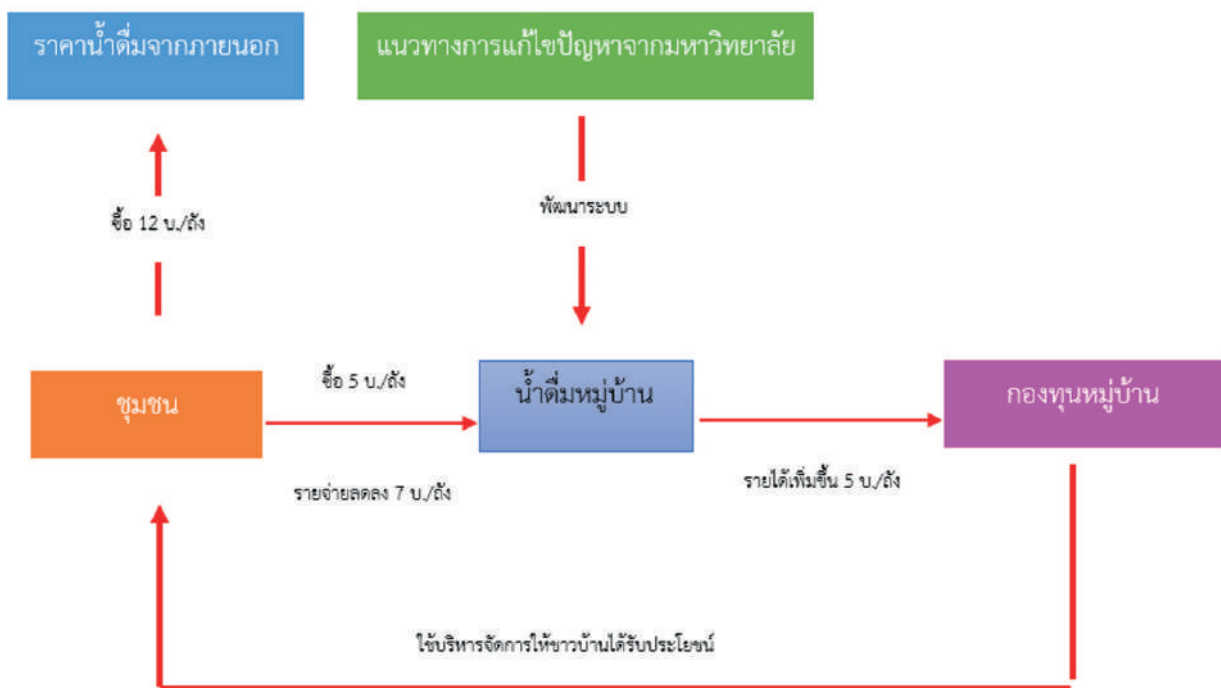
จากการซื้อน้ำบริโภคดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแจกแจงรายละเอียดการบริหารจัดการน้ำดื่มแบบรายเดือนต่อครัวเรือน

โดยจากตารางข้อมูลการค่าใช้จ่ายในการบริโภคน้ำของชุมชน พบว่าชาวบ้านในชุมชนมีค่าใช้จ่ายในการซื้อน้ำบริโภคเดือนละ 240 บาทต่อครัวเรือน สามารถลดค่าใช้จ่ายในการซื้อน้ำเพื่อมาบริโภควันละ 58.33 เมื่อระบบผลิตน้ำดื่มชุมชนสามารถใช้งานได้

จากแนวทางการทำงานได้จัดทำโมเดลการบริหารจัดการน้ำดื่มเพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายให้ชาวบ้านและเพิ่มรายได้ให้กับหมู่บ้าน ดังนี้

รายละเอียด	ค่าใช้จ่าย รายเดือน	หมายเหตุ
ค่าใช้จ่ายในการซื้อน้ำปัจจุบัน	ซื้อน้ำ 240 บาท/เดือน/ครัวเรือน	ราคาน้ำถังละ 12 บาท 30 วัน ค่าใช้จ่ายในการซื้อน้ำ $12*20 = 240$ บาท/เดือน/ครัวเรือน
เมื่อระบบเสร็จ ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	ซื้อน้ำ 100 บาท/เดือน/ครัวเรือน	ราคาน้ำถังละ 5 บาท 30 วัน ค่าใช้จ่าย จะใช้น้ำ $20*5 = 100$ บาท/เดือน/ครัวเรือน
เมื่อระบบเสร็จ เพิ่มรายได้ให้บ้านหมู่บ้าน	100 บาท/เดือน/ครัวเรือน	น้ำถังละ 5 บาท 30 วัน จะใช้น้ำ $20*5 = 100$ บาท/เดือน/ครัวเรือน **เงินที่ชาวบ้านซื้อจะนำเข้ากองทุนกลางหมู่บ้าน

2. ชุมชนมีความต้องการยกระดับคุณภาพของ คนในชุมชน

จากการรับฟังปัญหาเกี่ยวกับชุมชน จึงได้วาง
แนวทางในโครงการโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี
เข้าไปช่วยเหลือชุมชนในเรื่องของการผลิตน้ำดื่ม
ชุมชน พร้อมกับการให้องค์ความรู้กับชุมชนใน
เรื่องมาตรฐานการผลิตน้ำดื่ม รวมไปถึงดูบำรุง
รักษาระบบให้สามารถใช้งานนานและกิจกรรม
การยกระดับคุณภาพของคนในชุมชนอย่างมี
ประสิทธิภาพ โดยโครงการมีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อทบทวนแผนการปฏิบัติการยก
ระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้
ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลคลองไถ่เถื่อน
อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว ให้สอดคล้อง
กับความต้องการของตำบลโดยดำเนินงาน
ตามหลักงาน 16 เป้าหมาย ของกระทรวง
การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2. เพื่อดำเนินงานตามรูปแบบชุมชน
นวัตกรรมในประเด็นชุมชนวิสาหกิจเข้มแข็ง
ตำบลคลองไถ่เถื่อน โดยการดำเนินกิจกรรม
ส่งเสริมและยกระดับความรู้ในการใช้เทคโนโลยี
สำหรับการผลิตน้ำดื่มและพัฒนาระบบธนาคาร
น้ำใต้ดิน

3. เพื่อให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มี
รายจ่ายลดลงร้อยละ 10

ผลการดำเนินงาน

จากการวางแผนการดำเนินงานสำหรับกิจกรรมทั้งหมดเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ได้มีการกำหนดแผนการต่าง ๆ ดังนี้

1. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องโดยการชี้แจงแนวทางการทำงาน พร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากองค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียงเพื่อขอปรึกษาหารือขอแนะนำเกี่ยวกับทิศทางการดำเนินโครงการ และขอฐานข้อมูลตำบลในเบื้องต้น

2. ศึกษาชุมชนและจัดทำฐานข้อมูลตำบลดำเนินการประมวลผลรวบรวมข้อมูลจากเอกสารฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องของตำบลเพื่อวางกรอบในการพัฒนาร่วมกัน รวมทั้งสรุปประเด็นในการพัฒนาและกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการในพื้นที่

3. กำหนดตามแผนงานดังนี้

1. ทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชน

2. การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตและพัฒนาสินค้าและพัฒนาสินค้าและพัฒนาระบบธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตรและระบบผลิตน้ำดื่มประจำตำบล

3. ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการยกระดับสุขภาพคนในชุมชน

4. การลงพื้นที่ดำเนินปฏิบัติการกิจกรรมย่อยการปรับปรุงระบบผลิตน้ำดื่มประจำตำบล

5. การลงพื้นที่ดำเนินปฏิบัติการกิจกรรมย่อยการติดตั้งชุดออกกำลังภายในชุมชน

6. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตและพัฒนาสินค้าและพัฒนาระบบธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตรและระบบผลิตน้ำดื่มประจำตำบล

7. ประชุมเชิงปฏิบัติการติดตามผลการดำเนินงาน

8. จัดทำรายงานผลการดำเนินโครงการและเรื่องเล่าความสำเร็จโครงการ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

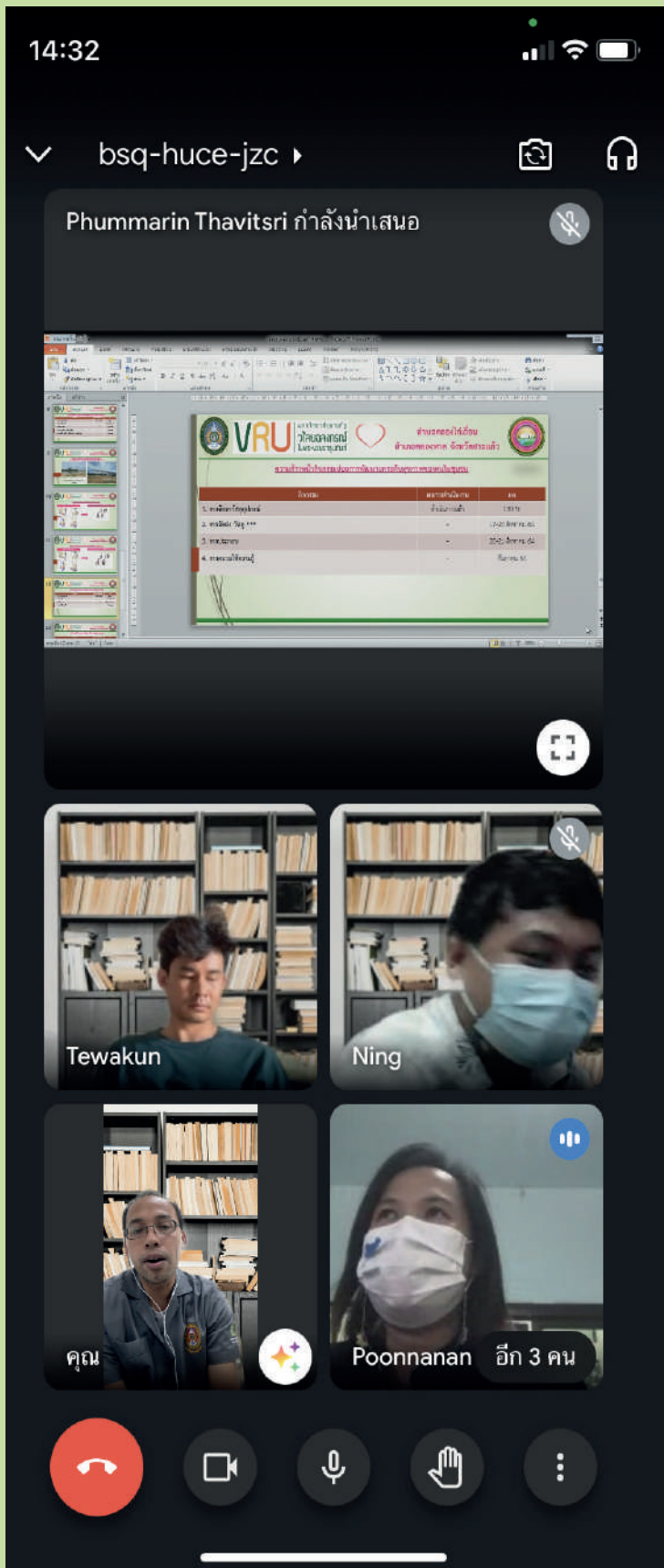
โครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลคลองไถ่เถื่อน อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว ได้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการทำงานร่วมกับชุมชน การเปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งประสบการณ์กับบุคคลอื่นที่อยู่นอกหน่วยงาน ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน และยังให้ความร่วมมือและทำงานในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างความพันธ์ที่ดีต่อกันไว้ โดยเครือข่ายที่ได้ร่วมกันพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งในส่วนของภาครัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด โดยการประสานงานของมหาวิทยาลัยใน

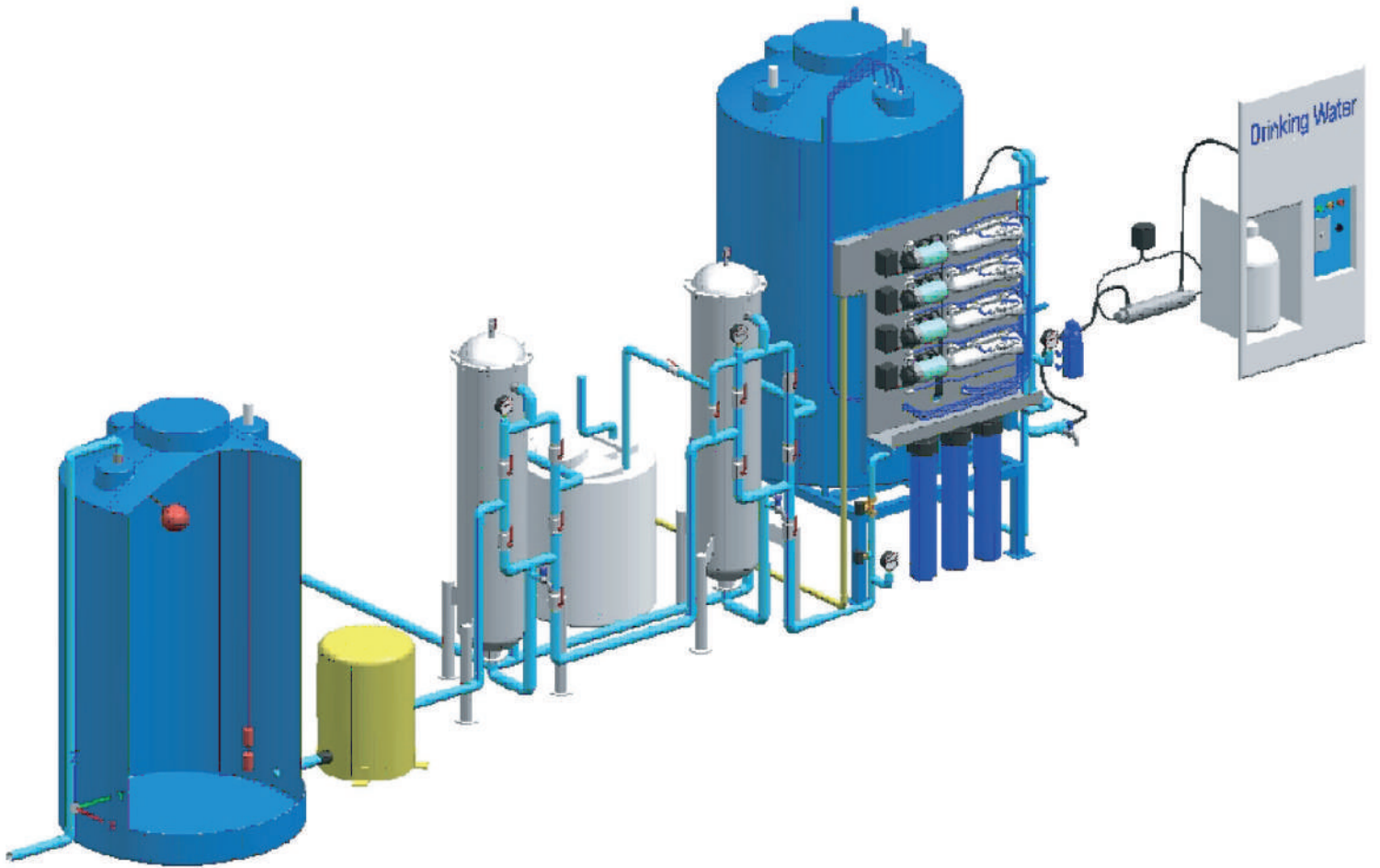
การกำหนดแผนและแนวทางการทำงานที่สอดคล้องกับแผนของจังหวัดสระแก้ว หน่วยงานราชการระดับจังหวัดสระแก้ว นายอำเภอคลองหาด สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอและหน่วยงานราชการระดับอำเภอคลองหาด นายกองค้การบริหารส่วนตำบลคลองไถ่เถื่อน กำนันตำบลคลองไถ่เถื่อน ภาคประชาชนในชุมชนทั้งหมด ที่ร่วมมือกันทำงานให้สำเร็จ รวมไปถึงเครือข่ายภาคเอกชนในนามบริษัท วัสดุและวิศวกรรม จำกัดที่สนับสนุนวัสดุเพิ่มเติม เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์

สรุปผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลคลองไถ่เถื่อน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว มีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง จากการดำเนินกิจกรรมการพัฒนากระบวนการผลิตน้ำดื่มชุมชนและกิจกรรมยกระดับสุขภาพของคนในชุมชน โดยกิจกรรมการปรับปรุงระบบผลิตน้ำดื่มชุมชน ทางคณะทำงานได้มีการสำรวจระบบผลิตน้ำดื่มของชุมชน โดยในชุมชนมีระบบผลิตน้ำดื่มเดิมอยู่แล้ว โดยมีการดำเนินการติดตั้งมาในปี พ.ศ. 2548 จากงบประมาณของภาครัฐโดยโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน (S.M.L) ซึ่งระบบดังกล่าวไม่สามารถใช้งานได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 จนถึงปัจจุบัน โดยมีสาเหตุมาจาก ชุมชนขาดองค์ความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการ การดูแลบำรุงรักษา ซึ่งจากการที่คณะทำงานได้เข้าไปสำรวจระบบผลิตน้ำดื่มชุมชนร่วมกับผู้นำชุมชนพบว่าระบบโดยทั่วไปยังสามารถใช้งานได้ แต่ต้องมีการปรับปรุงบางส่วนประกอบไปด้วย ระบบท่อจ่ายน้ำ ระบบไฟฟ้า ระบบกรองน้ำ และระบบฆ่าเชื้อ เพื่อให้ระบบกลับมาใช้งานได้อีกครั้งหนึ่ง โดยระบบผลิตน้ำดื่มชุมชนมีเทคโนโลยีดังนี้

นวัตกรรมองค์ความรู้ เทคโนโลยี

1. เทคโนโลยีและนวัตกรรมการพัฒนา ระบบผลิตน้ำดื่มชุมชนเพื่อให้ระบบกลับมาใช้งานได้พบว่าระบบผลิตน้ำดื่มเป็นระบบที่มี การทำงานแบบ Reverse Osmosis โดยใช้ นวัตกรรมการใช้แรงดันอัตรระบบน้ำผ่านสารกรอง ในกระบวนการต่าง ๆ ทั้งหมด 4 ขั้นตอน ประกอบไปด้วยไส้กรองกรองสารแขวนลอย แมงกานีสตรวจจับเหล็กที่แขวนลอยในน้ำ ถ่านกรองกลิ่นและเรซินเพื่อปรับความกระด้าง ของน้ำโดยน้ำจากระบบกรองน้ำ กระบวนการ สุดท้ายจะผ่านการฆ่าเชื้อโรคเพื่อความปลอดภัย ก่อนที่คนในชุมชนจะนำไปบริโภค โดยระบบ

การฆ่าเชื้อในระบบผลิตน้ำดื่มชุมชน หมู่ที่ 10 บ้านทับทิมสยาม 05 ใช้เทคโนโลยีการฆ่าเชื้อ ด้วยรังสีอัลตราไวโอเล็ต (Ultraviolet Radiation : UV) ซึ่งรังสียูวีมีลักษณะเป็นแสงสีม่วง มีพลังงานต่ำ มีอำนาจทะลุทะลวงน้อย ไม่ สามารถผ่านแก้ว พลาสติก สารละลายที่ มีความขุ่นมาก ๆ แผ่นฟิล์มน้ำมันที่ลอยบน ผิวหน้าน้ำ แต่สามารถทะลุผ่านอากาศได้ดี น้ำสะอาดหรือสารละลายที่มีความขุ่นไม่มาก สามารถทะลุทะลวงได้ 1-2 มิลลิเมตร จึง สามารถทำลายจุลินทรีย์ได้ เฉพาะผิวเท่านั้น จึงใช้เป็นกระบวนการสุดท้าย ก่อนการบรรจุน้ำ โดยความยาวคลื่นของรังสียูวี ที่ใช้ในการ

ทำลายจุลินทรีย์ในน้ำ เป็นแก้วพิเศษที่ยอมให้แสงยูวีผ่านตลอด โดยใช้ ควอทซ์ (Quartz) หรือแก้วที่มี เนื้อซิลิกาสูงมาก (High silica glass) เพื่อให้ได้ช่วงคลื่นที่ทำลายจุลินทรีย์ได้ภายในเวลาที่เหมาะสมแสงยูวีจะทำให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเคมีในเซลล์และทำให้จุลินทรีย์ตายในที่สุด เพื่อให้คนในชุมชนมีความปลอดภัยจากการบริโภคน้ำ

2. เทคโนโลยีและนวัตกรรมการยกระดับสุขภาพชุมชน เป็นนวัตกรรมระบบการออกกำลังกายเพื่อเพิ่มความแข็งแรงและสุขภาพของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยมีชุดออกกำลังกายทั้งหมด 5 ชุด และมีการให้องค์ความรู้ด้านการออกกำลังกาย

ที่ถูกต้องตามหลักการของวิทยาศาสตร์การกีฬา โดยมีการร่วมประชุมกับผู้นำชุมชน เรื่องแนวทางการพัฒนาพื้นที่การออกกำลังกายของคนในชุมชน โดยชุดออกกำลังกายที่ได้จัดสร้างและนำไปติดตั้งที่ชุมชนในพื้นที่ หมู่ที่ 3 บ้านเขาตองออก ได้ใช้เทคโนโลยีการออกกำลังกายที่อวัยวะทุกส่วนได้ เพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์การกีฬา

ผลผลิตจากการดำเนิน

โครงการ

ผู้รับผิดชอบโครงการได้นำเทคโนโลยีเพื่อเข้าไปช่วยยกระดับและลดรายจ่ายของชุมชน โดยใช้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ โดยใช้กระบวนการนำองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์เพื่อชุมชนทั้งในปัจจุบันและในอนาคตวิเคราะห์ผลงานเพื่อใช้เป็นทุนให้ชุมชนได้นำไปต่อยอดในการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น ในด้านองค์ความรู้

1. การใช้เทคโนโลยีการผลิตน้ำดื่มในชุมชน เป็นมิติด้านเศรษฐกิจ การลดรายจ่ายของคนในชุมชนและการมีองค์ความรู้ในการดูแลรักษาระบบและใช้ความรู้ในการสร้างความยั่งยืนเพื่อเป็นการสร้างเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืนในอนาคต

2. การสร้างองค์ความรู้ในการยกระดับเสริมสร้างสุขภาพ เป็นมิติด้านสังคม เพื่อเสริมสร้าง

สุขภาพที่ดีและถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ ที่ถูกต้องอย่างยั่งยืนในปัจจุบันและอนาคต ความรู้ของกิจกรรมนี้ที่ผู้รับผิดชอบโครงการรวบรวมความรู้มาได้ มีดังนี้

1. ชุมชนจะมีองค์ความรู้ในเรื่องมาตรฐานการผลิตน้ำดื่มและรักษาระบบผลิตน้ำสำหรับชุมชน
2. ชุมชนจะมีองค์ความรู้ในการดูแลรักษาระบบผลิตน้ำดื่มสำหรับชุมชน
3. ชุมชนจะมีองค์ความรู้ในการยกระดับสุขภาพ

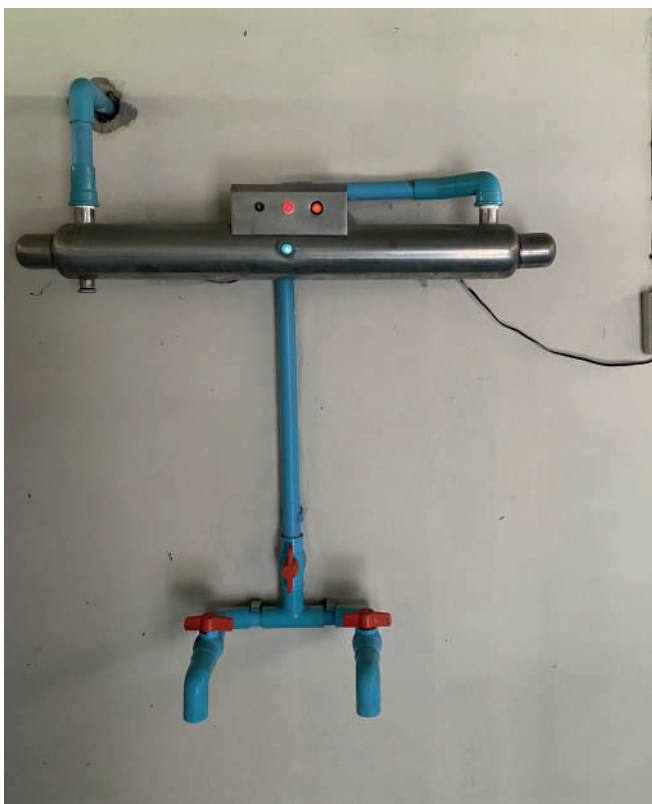

ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ

ในด้านการนำนวัตกรรมไปพัฒนาชุมชน มีผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมดังนี้

1. ระบบการผลิตน้ำในชุมชนกลับมาใช้งาน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับชุมชน และให้ความรู้เรื่องมาตรฐานการใช้น้ำ สำหรับการบริโภค รวมไปถึงการดูแลรักษา ระบบให้สามารถใช้งานในระยะยาวได้โดย กระบวนการปรับปรุงระบบน้ำอยู่ในช่วงของการดำเนินการปรับปรุงระบบ

2. การยกระดับสุขภาพของคนในชุมชนด้วยการจัดทำพื้นที่สำหรับการออกกำลังกายที่เพียงพอกับชุมชน โดยให้องค์ความรู้เรื่องการออกกำลังกายที่ถูกต้อง ตามหลักวิทยาศาสตร์การกีฬาโดยกระบวนการ อยู่ในช่วงของการดำเนินการติดตั้งระบบ

ผลตอบรับจากการดำเนินโครงการ

1. ผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา และส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญ และมีความตั้งใจในการส่งเสริมและสร้างแรงผลักดันให้มีการสร้างเครือข่ายในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในชุมชนอย่างต่อเนื่องทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. ความเข้มแข็งของชุมชน และตอบรับการส่งเสริมพัฒนาจากภาครัฐพร้อมทั้งให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เข้าใจ และมีความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

3. กลุ่มเป้าหมายมีความพร้อมด้านทักษะความรู้ ภูมิปัญญา และความตั้งใจในการร่วมพัฒนาชุมชนให้มีความรู้ และสามารถแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้ด้วยตนเอง

4. ภาครัฐเครือข่ายให้การสนับสนุนในการให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือในทุกๆ ด้าน

เสียงสะท้อนจากชุมชน

จากการดำเนินงานไปในบางส่วนพบว่า กิจกรรมที่ได้ดำเนินงานในโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ในปี 2564 ตำบลคลองไถ่เถื่อน ได้ชุมชนตัวอย่างได้รับนวัตกรรมระบบผลิตน้ำดื่มในชุมชนเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือนและชุมชนนอกพื้นที่ได้รับองค์ความรู้ในเรื่องมาตรฐานการจัดการน้ำดื่มและองค์ความรู้ด้านการดูแลบำรุงรักษาระบบผลิตน้ำดื่ม และองค์ความรู้ด้านการยกระดับเสริมสร้างสุขภาพของคนในชุมชน แต่หากมองในภาพกว้างของพื้นที่ตำบลคลองไถ่เถื่อนทั้งหมดซึ่งมีพื้นที่เป็นบริเวณกว้างและประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพการทำเกษตรกรรมเป็นหลักจากการปลูกไร่หลายชนิด และปัญหาที่เกิดจากการทำเกษตร ในเรื่องการขาดน้ำทำเกษตรกรรมในช่วงหน้าร้อนก็ยังเป็นปัญหาหลัก ทำให้ผลผลิตที่ออกมาไม่ได้คุณภาพตามที่ผู้ซื้อต้องการมีผลทำให้ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำในบางช่วงไม่คุ้มค่างับต้นทุนที่ได้ลงไปทำให้เกษตรกรติดกับดักในการประกอบอาชีพมาต่อเนื่อง

จึงอยากจะทำให้มีการนำเทคโนโลยีร่วมกับความรู้ในงานวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องชาวด้านนี้เข้าไปร่วมกันช่วยเหลือในภาคเกษตรกรรมให้มากขึ้น เป็นการเพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มเกษตรกรและเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเช่น การใช้พลังงานทดแทน (Renewable Energy) เข้าใช้ดำเนินกิจกรรมทางด้านการเกษตรเพื่อลดต้นทุนการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในไร่ การใช้เทคโนโลยีการควบคุมการแบบอัตโนมัติ (Automatic Control) เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืชตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมและให้ผลผลิตที่ตรงตามมาตรฐานของผู้ซื้อทำให้ได้ราคาที่เหมาะสมโดยแนวทางการพัฒนาทั้งหมดเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรในอนาคตต่อไป

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน

กิจกรรมที่ได้ดำเนินงานในโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ในปี 2564 ตำบลคลองไถ่ เกื่อน ได้ดำเนินกิจกรรม 2 ด้านคือ

1. นวัตกรรมระบบผลิตน้ำดื่มในชุมชน เพื่อนำระบบผลิตน้ำดื่มในพื้นที่ หมู่ที่ 10 บ้านทับทิมสยาม 05 กลับมาใช้งานได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดรายจ่ายการซื้อน้ำบริโภคของคนในชุมชนหมู่ที่ 10 ลดลงร้อยละ 10 จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 155 ครัวเรือน โดยจากข้อมูลการบริโภคน้ำของชุมชนจะสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ครัวเรือนละ 140 บาทต่อเดือน เมื่อเปรียบเทียบกับเป็นรายเดือนของชุมชนทั้งหมด 155 ครัวเรือน จะสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ครัวเรือนละ 21,700 บาทต่อเดือน และเปรียบเทียบกับเป็นรายปีของชุมชนทั้งหมด 155 ครัวเรือน จะสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ครัวเรือนละ 260,400 บาทต่อปี สามารถแจกแจงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางแจกแจงรายละเอียดการบริหารจัดการน้ำดื่มแบบทั้งหมดบ้าน 155 คร้วเรือน แบบรายเดือนและรายปี ของชุมชนหมู่ที่ 10 บ้านทับทิมสยาม 05 ตำบลคลองไถ่เลื่อน

รายละเอียด	ปัจจุบัน	ผลกระทบเมื่อระบบดำเนินการเสร็จแล้ว	
	รายจ่าย	รายจ่าย	รายจ่ายลดลง
คร้วเรือน/เดือน	240	100	140
155 คร้วเรือน/เดือน	37,200	15,500	21,700
155 คร้วเรือน/ปี	446,400	186,000	260,400

จากตารางที่ 2 จะพบว่าเมื่อระบบได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว นอกจากจะเป็นการลดรายจ่ายให้กับครัวเรือนร้อยละ 58 ต่อครัวเรือน ในการซื้อน้ำบริโภครายเดือนแล้ว ชุมชนยังมีเงินที่ได้จากการซื้อน้ำกลับมาเป็นรายได้ให้กับกองทุนหมู่บ้านเพื่อใช้ในการบริหารจัดการหมู่บ้าน คิดเป็น 186,000 บาทต่อปี เป็นผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการเมื่อแล้วเสร็จ แต่จากแผนการดำเนินงานระบบการผลิตน้ำดื่มชุมชนยังไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้เนื่องจากมีข้อจำกัดในการลงพื้นที่ดำเนินงาน ทำให้เป้าหมายที่จะลดรายจ่ายให้กับคนในชุมชนยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลกระทบในด้านการให้องค์ความรู้ในเรื่อง

มาตรฐานน้ำดื่มสำหรับการบริโภค และการดูแลบำรุงรักษาระบบผลิตน้ำดื่มชุมชน โดยประชาชนในชุมชนยังไม่ได้รับองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากมีข้อจำกัดในการลงพื้นที่ดำเนินงานตามที่ได้กล่าวมาในขั้นต้น

2. นวัตกรรมการยกระดับสุขภาพชุมชนในพื้นที่ หมู่ที่ 3 บ้านเขาตังก้อน โดยการติดตั้งระบบการออกกำลังกายภายในโครงการ จัดตั้งพื้นที่การออกกำลังกายของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับสุขภาพของคนในชุมชนด้วยอุปกรณ์ออกกำลังกาย ที่ถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์กีฬา จำนวนคร้วเรือนทั้งหมด 165 คร้วเรือนของชุมชนบ้านเขาตังก้อนและชุมชนใกล้เคียงที่จะได้ใช้บริการจากกิจกรรมนี้อย่างทั่วถึงทั้งตำบลคลองไถ่เถื่อน

จากการปรับแผนการทำงานของคณะผู้ทำงานได้มีการปรับแนวทางการทำงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ทั้งในเรื่องนวัตกรรมการปรับปรุงพัฒนาระบบผลิตน้ำดื่มชุมชน การติดตั้งระบบออกกำลังกายเพื่อยกระดับสุขภาพชุมชน รวมไปถึงการให้องค์ความรู้ของทั้ง 2 กิจกรรม มีการปรับแผนการทำงานโดยวางแผนการติดตั้งระบบให้แล้วเสร็จ ทดสอบระบบทั้ง 2 ระบบ เพื่อให้ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ จากกิจกรรมได้และทำการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ชุมชนผ่านระบบออนไลน์เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. การใช้พลังงานทดแทน (Renewable Energy) เข้าใช้ดำเนินกิจกรรมทางด้านการเกษตร เพื่อลดต้นทุนการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในไร่ด้วยการติดตั้งระบบ โซลาร์เซลล์สำหรับระบบผลิตน้ำดื่มชุมชนหมู่ที่ 10 บ้านทับทิมสยาม 05 เพื่อลดค่าใช้จ่ายการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง

2. การขยายผลการผลิตน้ำดื่มชุมชนไปยังพื้นที่หมู่ที่ 3 บ้านเขาตังกอก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีระบบผลิตน้ำดื่มชุมชนอยู่แล้วเพื่อลดค่าใช้จ่ายให้กับคนในชุมชนและการขยายผลไปยังพื้นที่อื่น ๆ จนครอบคลุมทั้งตำบล จนทำให้เป็นภาพใหญ่เรื่องการลดค่าใช้จ่ายด้านการซื้อน้ำบริโภคของทั้งตำบล

3. ขยายผลเรื่องการยกระดับสุขภาพด้วยการสนับสนุนชุดออกกำลังกายชุมชนไปยังพื้นที่อื่นๆที่มีระยะห่างจากจุดที่โครงการมีการติดตั้งเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงระบบการออกกำลังกายมากขึ้น

4. การขยายผลเรื่องการยกระดับสุขภาพของชุมชนด้วยระบบการออกกำลังกายด้วยเทคโนโลยีที่สูงขึ้น

5. การใช้เทคโนโลยีการควบคุมการแบบอัตโนมัติ (Automatic Control) เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืชตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการยกระดับการทำเกษตรของชุมชน

6. การประสานงานให้เอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้นสำหรับการสนับสนุนเทคโนโลยีการทำเกษตรของคนในชุมชน

7. การให้องค์ความรู้ด้านการส่งเสริมการตลาดและแปรรูปผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ของชุมชนให้สูงขึ้น

8. การให้องค์ความรู้ด้านการส่งเสริมการตลาดด้านการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่การสื่อถึงวิถีชุมชนที่แสดงลงในตราสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์

9. การพัฒนาต่อยอดระบบธนาคารน้ำใต้ดินที่ได้จัดทำไว้ เพื่อทำให้ให้น้ำไหลลงบ่อใต้ดินได้รวดเร็วขึ้นซึ่งจะช่วยป้องกันปัญหาน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน และสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งเพิ่มขึ้นทำให้ดินชุ่มน้ำและอุ้มน้ำมากยิ่งขึ้น ในการทำการเกษตร อาจจะช่วยขยายผลโดยการติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ได้ ช่วยลดค่าใช้จ่ายได้ในอนาคต

10. การจัดทำพื้นที่นาร่องสำหรับพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเพิ่มทางเลือกในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวการขายสินค้าชุมชนโดยกลุ่มผลิตสินค้าชุมชน

11. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์นำเสนอจุดเด่นชุมชนในลักษณะต่างๆ ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เพื่อให้ภาพของตำบลคลองไถ่เลื่อน เป็นที่รู้จักและจูงใจให้คนเดินทางมาสัมผัสคลองไถ่เลื่อนเพื่อให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในตำบลมากขึ้นเป็นการยกระดับรายได้ของคนในพื้นที่

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

อาจารย์ภุมรินทร์ ทวิชศรี
อาจารย์ศิลปชัย กลิ่นไกล
อาจารย์วีระพงศ์ ทองสา
อาจารย์เทวกุล จันท์ขามป้อม
อาจารย์ปุณณานันท์ พันธุ์แก่น

นวัตกรรมผ้ามัดย้อม สีกาบมะพร้าว ตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

บทนำ

ด้านสังคม : จากการนำเสนอข้อมูลของผู้ใหญ่บ้านทั้ง 12 หมู่บ้าน พบว่าตำบลคลองน้ำใสไม่พบ ความขัดแย้งภายในชุมชน ส่วนใหญ่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในชุมชน และวัยแรงงานออกไปทำงานในกรุงเทพฯ แต่จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรน่า ทำให้วัยแรงงานบางส่วนเดินทางกลับภูมิลำเนาเนื่องจากผู้ประกอบการบางรายปิดกิจการลดจำนวนพนักงาน และบางส่วนถูกลดค่าแรงหรือเงินเดือนลง ทำให้รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายหากยังอาศัยอยู่ที่กรุงเทพฯ จึงได้เดินทางกลับภูมิลำเนา ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน มีลักษณะเป็นเครือญาติ

ด้านเศรษฐกิจ : ประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้ำใสมีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่ คือ ข้าวและอ้อย รองลงมาเป็นรายได้จากการรับจ้างทั่วไป

ด้านสิ่งแวดล้อม : ชุมชนตำบลคลองน้ำใสมีปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค น้ำสำหรับการบริโภค ได้มาจากการซื้อจากผู้ผลิตน้ำเพื่อจำหน่ายเพียงรายเดียว ส่วนน้ำสำหรับการทำการเกษตรในหน้าแล้งขาดแคลนน้ำ น้ำไม่เพียงพอสำหรับการทำการเกษตร แม้จะมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นจำนวนมากก็ตาม

ด้านวัฒนธรรม : ประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองน้ำใสส่วนใหญ่อพยพมาจากเมืองเวียงจันทน์ หลวงพระบาง ที่มาพร้อมกันหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มไทยใหญ่ ไทยญ้อ ไทยน้อย ไทยย้อย จึงมีความหลากหลายทั้งด้านภาษา วัฒนธรรม และประเพณี นอกจากนี้กลุ่มไทยญ้อเองยังได้นำเอาภาษาและวัฒนธรรมประจำถิ่นมาด้วย คือ ภาษาไทยญ้อ และประเพณีขึ้นเขาปราสาทผึ้ง ในช่วงก่อนเข้าพรรษา

ข้อค้นพบ : จากการศึกษาพื้นที่ตำบลคลองน้ำใส การสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเป้าหมาย คณะทำงานได้เห็นถึงความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ความกระตือรือร้นในการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมกับกิจกรรม

ต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ความเป็นชุมชนเข้มแข็ง มีความสามัคคีและพร้อมที่จะได้รับการพัฒนาไปด้วยกันอย่างเต็มที่

ผลการดำเนินงาน

การศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชนในพื้นที่ตำบลคลองน้ำใส หมู่ที่ 1-12 สรุปประเด็นปัญหาและความต้องการของชุมชน ดังนี้

1. ชุมชนอยากมีอาชีพเสริมที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มจากอาชีพหลัก เนื่องจากในปัจจุบันมีรายได้ ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลพวงมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ตั้งแต่ต้นปี 2563 ทำให้รายได้ที่มาจากการทำงานรับจ้าง การเป็นพนักงาน การค้าขาย หรือรวมไปถึงรายได้จากแหล่งท่องเที่ยว (วัดเขาน้อยสีชมพู) ลดลงไปด้วย รวมทั้งความห่วงใยกับโรคติดเชื้อดังกล่าว

2. ผู้สูงอายุในชุมชนมีความกังวล เกิดความเครียดจากการว่างงานและข่าวสารเกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา ดังนั้นหากมีอาชีพเสริมที่สามารถทำได้ที่บ้านหรือในครอบครัว นอกจากจะเพิ่มรายได้แล้ว ยังเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้สูงอายุได้ทำเพื่อผ่อนคลายความกังวลจากสถานการณ์ดังกล่าวได้ด้วย

3. อยากให้มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพที่เป็นรูปธรรมชัดเจนและยั่งยืน รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับการพัฒนาฝึกอบรมให้มีความต่อเนื่อง อยากเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และช่องทางการตลาด หรือแหล่งขายสินค้าที่สามารถทำให้การขายสินค้าในสถานะที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิดได้ เพื่อที่จะสามารถสร้างรายได้ได้อีกช่องทางหนึ่ง

นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใสยังเสนอประเด็นเกี่ยวกับ ใบมะพร้าวและกาบมะพร้าว ซึ่งในตำบลคลองน้ำใสมีปริมาณต้นมะพร้าวที่ชาวบ้านปลูกไว้จำนวนมาก ทางมะพร้าวแก่ที่หลุดร่วงจากต้น ชาวบ้านจะนำมาเผาเพื่อเอาทางมะพร้าวส่งขายให้กับพ่อค้าแม่ค้าที่มารับซื้อ เพื่อไปทำเป็นไม้กวาดทางมะพร้าว แต่ได้ราคาที่ค่อนข้างต่ำ คือ ราคาประมาณกิโลกรัมละ 15 บาท

ชาวบ้านบางคนนำไปสุ่มโคนต้นไม้บางชนิด เพื่อประโยชน์ในทางการเกษตร แต่ยังมีส่วนหนึ่งที่ปล่อยทิ้งไว้ หรือกำจัดทิ้งโดยการเผา สร้างมลภาวะทางอากาศ และทำให้หน้าดินสูญเสียแร่ธาตุ ส่วนกาบมะพร้าวชาวบ้านนำไปปลูกต้นไม้ คลุมหน้าดินต้นไม้

ซึ่งยังมีเหลือในปริมาณที่มาก จึงคิดว่าอาจจะสามารถนำมาสร้างประโยชน์หรือเพิ่มมูลค่าได้

การคืนข้อมูลกิจกรรมที่จะดำเนินการสู่ชุมชน ในพื้นที่ตำบลคลองน้ำใส

โจทย์การพัฒนาชุมชนตำบลคลองน้ำใส และนำเสนอกิจกรรมที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ รวมถึงสภาพปัญหาของชุมชน ประเด็นความต้องการของชุมชน จึงได้เสนอกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน เป็นการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างอาชีพและส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ โดยมีกิจกรรมที่จะดำเนินการ 3 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมการสร้างนวัตกรรมสินค้าชุมชน: การย้อมสีผ้าจากกาบมะพร้าว
2. กิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากกาบมะพร้าว
3. กิจกรรมการส่งเสริมและดำเนินการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนอาหารไก่จากผักไชยา (ขยายผลจากกิจกรรมในโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่น ระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2563)

การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างอาชีพ และส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ

กิจกรรมการสร้างนวัตกรรมสินค้า
ชุมชน: การย้อมสีผ้าจากกาบมะพร้าว

จากการที่ในพื้นที่ตำบลคลองน้ำใส มีต้นมะพร้าวเป็นจำนวนมาก ผลแห่งมะพร้าว ชาวบ้านนำมาปอกเปลือกและใช้บริโภคในครอบครัว และมีส่งขายบ้าง ส่วนกาบมะพร้าว ที่ได้มากก็กองรวมกันไว้ อาจมีบางส่วนถูกนำไปใช้ในการปลูกต้นไม้ หรือปกคลุมดินเพื่อเก็บกักความชื้นให้กับต้นไม้หรือพืช ส่วนที่เหลือก็วางทิ้งไว้ กำจัดทิ้งโดยการเผา สร้างมลภาวะทางอากาศ และทำให้หน้าดินสูญเสียแร่ธาตุ

การย้อมสีผ้าด้วยสีจากกาบมะพร้าว

1. นำน้ำสีจากกาบมะพร้าวที่เตรียมไว้มาต้มให้เดือด เติมน้ำยากันสีตก และเติมเกลือต้มผ้าประมาณ 0.5 กิโลกรัม

2. นำผ้าหรือเสื้อที่จะย้อม ไปแช่ในน้ำละลายสารส้มที่ต้มพออุ่น ประมาณ 5-10 นาที

3. นำผ้าที่แช่สารส้มแล้วนำมามัดลายตามความชอบ

4. นำผ้าไปย้อมในน้ำสีจากกาบมะพร้าวประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง (ถ้าต้องการสีอ่อนก็แช่ประมาณ 30 - 45 นาที ถ้าต้องให้ผ้าสีเข้มก็ประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง) ระหว่างนี้ให้คนให้ทั่วทุก 15 นาที

5. นำผ้าที่ย้อมสีเสร็จแล้ว ไปล้างและซักด้วยน้ำเปล่า 1 ครั้ง จากนั้นนำไปตากให้แห้ง

6. ถ้าเป็นการย้อมเสื้อสำเร็จรูป เมื่อแห้งแล้วนำไปซักด้วยน้ำยาซักผ้าหรือผงซักฟอก 1 ครั้ง ถ้าเป็นผ้าผืนสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้

น้ำสีจากกาบมะพร้าวขุมมะพร้าวสามารถเก็บไว้ใช้ได้ แต่ต้องนำมาอุ่นทุก ๆ 2 วัน หากต้องการ สีเข้มก็ใส่เปลือกมะพร้าวมาก สีอ่อนก็ใส่น้อย

กิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากกาบมะพร้าว

การออกแบบและการขึ้นรูปผ้าเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์

1. นำกระดาษวาดแบบที่ตัดเป็นรูปผลิตภัณฑ์ไว้แล้วมาวางบนผ้าที่ต้องการแปรรูป
2. ตัดผ้าตามรูปทรงและแบบของกระดาษวาดแบบ
3. ทำการเย็บตามรูปแบบของผลิตภัณฑ์ซึ่งสามารถเย็บได้ทั้งใช้เข็มเย็บด้วยมือหรือจักรเย็บผ้า

กิจกรรมการส่งเสริมและดำเนินการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนอาหารไก่จากผักไชยา

การประชุมเพื่อจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีเข้าร่วมการประชุม จำนวน 15 คน โดยกำหนดระเบียบวาระการประชุม ดังนี้

ระเบียบวาระที่ 1 การคัดเลือกคณะ

กรรมการกลุ่มฯ และการตั้งชื่อกลุ่มฯ

ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องเพื่อทราบ

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องเพื่อพิจารณา

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)

ซึ่งสรุปผลการประชุมมีดังนี้

ที่ประชุมมีมติให้นายสุวิชา เกิดน้ำใส เป็นประธานกลุ่ม และดำเนินการจัดประชุมต่อไป

ในที่ประชุมพิจารณาคัดเลือกและรับรองคณะกรรมการกลุ่มฯ โดยที่ประชุมเสนอบุคคลเป็นคณะกรรมการกลุ่ม จำนวน 10 ราย สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมได้มีการพิจารณาและตั้งชื่อกลุ่ม ดังนี้ ชื่อ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าย้อมสีจากกาบมะพร้าวและกลุ่มอาหารไก่จากผักไชยา”

ประธานกลุ่มได้ชี้แจงเรื่องการมอบหมายผู้รับผิดชอบเป็นผู้มีอำนาจทำการแทนในการจดทะเบียน ต่อกะเบียน ปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน และการดำเนินงานอื่น ๆ ในนามของวิสาหกิจชุมชน และการมอบหมายผู้รับผิดชอบด้านต่าง ๆ ในวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดหาวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิต ผู้รับผิดชอบหลักในการควบคุมดำเนินการผลิตสินค้า ผู้รับผิดชอบ

ดำเนินการจัดซื้อวัสดุ และผู้รับผิดชอบการตลาด และการประชาสัมพันธ์ โดยคณะผู้วิจัยได้อำนวยความสะดวกและประสานงานระหว่างชุมชนกับสำนักงานเกษตรอำเภอรัฐประเศ ในการดำเนินการเพื่อขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และได้รับเอกสารยืนยันเป็นหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ร่วมคิดร่วมทำแบบพันธมิตรและหุ้นส่วน (Partnership)

การดำเนินโครงการฯ จะเป็นการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบการมีส่วนร่วมตลอดทั้งกระบวนการ ประกอบด้วย ชุมชนที่เป็นเป้าหมายหลักที่สามารถร่วมขับเคลื่อนและพัฒนาร่วมกับมหาวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใสที่สนับสนุนข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเพื่อประกอบการวางแผนการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ รวมถึงสมาชิกชุมชนตำบลคลองน้ำใส ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มที่สะท้อนถึงสภาพปัญหาและศักยภาพของชุมชน พัฒนาชุมชนจังหวัดสระแก้ว เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของมหาวิทยาลัยในด้านการจดทะเบียนรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกษตรจังหวัดสระแก้วเป็น

หน่วยงานที่สามารถต่อยอดและร่วมพัฒนาผลงานของมหาวิทยาลัยให้ได้รับการยกระดับเป็นกลุ่มวิสาหกิจได้ อีกทั้งวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติกตำบลโคกเพลาะ จังหวัดชลบุรี และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติกและเส้นลายทองอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่สนับสนุนองค์ความรู้ด้านการย้อมสีผ้าและการแปรรูปผ้าให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมและสร้างอาชีพสร้างรายได้กับชุมชนอย่างยั่งยืน

เกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (Mutual benefits)

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมในตำบลคลองน้ำใสในครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ตามพันธกิจของหน่วยงาน อาทิ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ดำเนินงานตามพันธกิจที่มุ่งพัฒนาท้องถิ่นให้มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน โดยอาศัยองค์ความรู้และศักยภาพของคณาจารย์ในการพัฒนาที่มีชุมชนเป็นเป้าหมายหลัก ทั้งนี้มหาวิทยาลัยจะได้รับการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในอนาคตต่อไปรวมถึงหน่วยงานพัฒนาชุมชน ที่มีเป้าหมายพัฒนาท้องถิ่นให้มีความมั่นคงในทุกมิติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาภาพรวมในระดับจังหวัด ซึ่งการมาร่วมดำเนินงานกับมหาวิทยาลัยในครั้งนี้ หน่วยงานจะได้รับฐานข้อมูลที่สำคัญในพัฒนาชุมชนในตำบลคลองน้ำใส เช่นเดียวกับหน่วยงานเกษตรจังหวัดที่จะได้รับข้อมูลที่เป็นพื้นฐานด้านการพัฒนา การเกษตร รวมถึงการเลี้ยงสัตว์ (การเลี้ยงไก่ และเลี้ยงกบ) ในตำบลคลองน้ำใส

อีกทั้งหน่วยงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าบาติกตำบลโคกเพลาะ จังหวัดชลบุรีและวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าบาติกและเส้นลายทอง อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติและการแปรรูปผ้าให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ในทุกภาคส่วนมีเป้าหมายที่สำคัญคือการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้มีความยั่งยืน

อย่างไรก็ตามภาคประชาชนในตำบลคลองน้ำใสได้รับองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ และสามารถสร้างนวัตกรรมที่โดดเด่นให้เกิดขึ้นในชุมชนโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งดังนั้นก็เห็นได้ว่าทุกภาคส่วนที่ร่วมดำเนินกิจกรรมสามารถได้รับประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่ายที่นำไปสู่การพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนในมิติเชิงการปฏิบัติและเชิงนโยบาย

เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดผลงานวิชาการ (Knowledge sharing and scholarship)

การดำเนินโครงการฯ ในครั้งนี้ เป็นการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างประสบการณ์ของชุมชน และองค์ความรู้ของเครือข่ายร่วมกับมหาวิทยาลัย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้ในรูปแบบที่ 3 คือ การผสมผสานองค์ความรู้ระหว่างสามส่วน ทั้งนี้จะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการย้อมสี จากธรรมชาติและทรัพยากรที่สำคัญในชุมชน ในการนำมาเป็นวัตถุดิบหลักในการย้อมสีผ้า คือ กาบมะพร้าว โดยทุกหน่วยงานภาคีเครือข่ายจะผนึกกำลังเพื่อให้ชุมชนสามารถ ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง และมีการใช้ทรัพยากรของ

ชุมชนมาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมชุมชนและก่อให้เกิดความเป็นชุมชนนวัตกรรม โดยเป้าหมายหลัก คือการร่วมคิด ร่วมทำและร่วมรับผลประโยชน์ อีกทั้งในภาควิชาการจะก่อให้เกิดผลงานการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามเป้าหมายของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้การพัฒนาชุมชนตำบลคลองน้ำใส นั้นจะนำไปสู่การถอดบทเรียนความสำเร็จเพื่อนำสู่การขยายผลและพัฒนาเป็นหลักสูตร กระบวนการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการย้อมสีผ้าจากสีธรรมชาติและการผลิตอาหารสัตว์จากใบไผ่ เพื่อให้ชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนต่อไป

สรุปผลการดำเนินงาน

นวัตกรรมกระบวนการ 3s Model ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนกับมหาวิทยาลัยฯ ได้แก่

1. Shift การยกระดับคุณภาพชีวิต โดยเข้าใจ เข้าถึง เพิ่มศักยภาพ และพัฒนาไปสู่ นวัตกรรมตามสภาพปัญหาหรือความต้องการของชุมชน ด้วยกิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการย้อมสีผ้าจากกาบมะพร้าว ซึ่งเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเป้าหมายของตำบลคลองน้ำใส วิทยากร และคณะผู้วิจัย องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นสามารถนำไปต่อยอดและสร้างประโยชน์ให้กับคนในชุมชน นวัตกรรมที่เกิดขึ้นในกิจกรรมครั้งนี้ คือ การสกัดสีจากกาบมะพร้าวและนำมาย้อมผ้า ย้อมเส้นด้าย หรือผ้าไหม เกิดเป็นองค์ความรู้ที่ชุมชนสามารถนำไปสู่การผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างรายได้ให้ เกิดกับชุมชน

2. Sustainable ความพอเพียงด้านความเป็นอยู่และเศรษฐกิจ สร้างรายได้เสริมให้กับกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการให้ความรู้ผ่านกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการการแปรรูปผ้าย้อมสีจากกาบมะพร้าว ด้วยการเปลี่ยนกระบวนการคิดให้กับกลุ่มเป้าหมาย และฝึกทักษะในการทำที่สามารถจำหน่ายมีรายได้เพิ่ม เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นสินค้าชุมชน ได้แก่ เสื้อ มัดย้อม กระเป๋า ผ้า ถุงใส่แก้วกาแฟ และแมส เพื่อสร้างความยั่งยืน

อยู่ได้อย่างพอเพียง นอกจากนี้ยังเป็นการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของสังคม ในปัจจุบันที่มุ่งเน้นกระแสการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อตัวเองและสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3. Social สถานะในสังคมและเครือข่ายที่ประสานร่วมมือ การประสานความร่วมมือกับเครือข่ายภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใส สำนักงานเกษตรจังหวัดและเกษตรอำเภอ และกลุ่มผู้นำชุมชนทั้ง 12 หมู่บ้าน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มองเห็นทิศทางและภาพกระบวนการพัฒนาชุมชนตำบลคลองน้ำใส ชัดเจนตรงตามเป้าหมาย

ผลผลิตจากการดำเนินโครงการ มีดังนี้

การย้อมสีผ้าจากกาบมะพร้าว ผลผลิตที่เกิดขึ้น คือ เกิดเป็นนวัตกรรมสีย้อมผ้าจากกาบมะพร้าวและผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนไม่เคยมีมาก่อน สามารถสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้มากขึ้น และยังตอบโจทย์ความต้องการของสังคมปัจจุบันที่ให้ความใส่ใจในเรื่องของสิ่งแวดล้อมและสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพราะสีย้อมผ้าจากกาบมะพร้าวที่สกัดออกมา เป็นสีที่ได้จากธรรมชาติ 100% ไม่เติมสารที่เป็นเคมีลงไปในการบวนการผลิต ทำให้ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

การแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้า ผลผลิตที่เกิดขึ้นคือ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้าชุมชน โดยมีเอกลักษณ์เป็นของชุมชน คือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากธรรมชาติ มีสีสันทึบสวยงาม แปลกตา และความปลอดภัยจากการไม่มีสารเคมีเป็นส่วนผสมในการกระบวนการผลิต ซึ่งการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มเป้าหมายได้ฝึกปฏิบัติจริง ได้แก่ เสื้อยืดมัดย้อม กระเป๋าผ้า ถุงใส่แก้วกาแฟ และแอมส

ผลผลิตจากการดำเนินโครงการในกิจกรรมนี้ที่เกิดขึ้นอีก คือ มีการเสนอการจัดตั้งกลุ่มสัมมาชีพเพื่อขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน 1 กลุ่ม ชื่อว่า “วิสาหกิจชุมชนผ้ามัดย้อมสีจากกาบมะพร้าวและการทำอาหารไก่จากผักไชยา” ซึ่งเป็นเครือข่ายอาชีพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดรายได้อย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืน เนื่องจากการรวมกลุ่มสัมมาชีพที่เกิดขึ้นเป็นเสมือนสิ่งที่แสดงถึงความมั่นคง ยั่งยืน

ในการประกอบอาชีพของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน ตำบลคลองน้ำใส

จากการจัดตั้งกลุ่มอาชีพและจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนขึ้นมา ทำให้เกิดกระบวนการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มผ้าย้อมสีจากกาบมะพร้าวขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสัมมาชีพ ทั้งการย้อมสีผ้า การทอผ้า และการทำอาหารไก่จากผักไชยา ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งชุมชนเล็งเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าแห่งการเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้น และชาวบ้านก็เห็นว่าการมีศูนย์กลางหรือแหล่งเรียนรู้ที่สามารถรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ ของการประกอบอาชีพของกลุ่มหรือสัมมาชีพอื่น ๆ ไว้ น่าจะเกิดประโยชน์ต่อชุมชนเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในศูนย์ทอผ้า ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ 6 เพื่อให้เป็นแหล่งสำหรับการเรียนรู้องค์ความรู้และภูมิปัญญาของชุมชน เช่น การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน การเลี้ยงกบ เป็นต้น รวมถึงเป็นแหล่งรวบรวมสินค้าชุมชนเพื่อจำหน่ายและให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจเข้ามาเยี่ยมชมได้

ผลลัพธ์จากการดำเนิน โครงการ

การดำเนินกิจกรรมโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายในชุมชนตามโจทย์ในการพัฒนาตำบลคลองน้ำใส พบว่า

1. ชุมชนเกิดองค์ความรู้ด้านการสกัดสีและย้อมสีผ้าจากกาบมะพร้าว ซึ่งเป็นการนำเอาสิ่งเหลือใช้ในชุมชน คือ กาบมะพร้าว มาสกัดสีแล้วนำมาใช้ย้อมผ้าให้เกิดความสวยงาม สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน และกลายเป็นเอกลักษณ์ของสินค้าชุมชนตำบลคลองน้ำใสที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากธรรมชาติ ปลอดภัยต่อผู้ใช้และผู้ผลิต และต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งองค์ความรู้การสกัดสีจากกาบมะพร้าวนี้ ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ของชุมชนตำบลคลองน้ำใส เพราะยังไม่มีการทำหรือการศึกษามาก่อน

2. เกิดอาชีพในชุมชน จากปัญหาความยากจน มีรายได้น้อย ไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในครัวเรือน เมื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยคณะผู้วิจัยเข้ามาดำเนินกิจกรรมการสร้างอาชีพและการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ รวมทั้งการจัดทำเว็บไซต์ ชื่อ www.klongnumsai.bt-nt.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์ของชุมชนตำบลคลองน้ำใส เพื่อประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปรู้จักผ้าย้อมสีจากกาบมะพร้าวของตำบลคลองน้ำใส และผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนแปรรูปเป็นสินค้าให้กลุ่มเป้าหมายสามารถ

สร้างเป็นอาชีพและขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับตัวเองได้ โดยผ่าน Application Line Official และเฟสบุ๊ก ส่วนตัวของกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นการแนะนำช่องทาง การตลาดสำหรับขายสินค้าให้กับชุมชน และกลุ่มเป้าหมายด้วยซึ่งผลิตภัณฑ์ตัวอย่างที่กลุ่มเป้าหมายได้รับการฝึกอบรมและปฏิบัติจริง

3. เกิดรายได้ให้ชุมชน ผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีจากกาบมะพร้าว กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการฝึกอบรมและได้ลงมือปฏิบัติในกิจกรรม ได้ทำการขายสินค้าผ่านโซเชียลในรูปแบบไลน์และเฟสบุ๊ก โดยราคาสินค้าที่ขายในขณะนี้จากการคิดราคาต้นทุน คือ เสื้อยืด มัดย้อมไซส์ S-M ราคา 159 บาท ไซส์ L-XL ราคา 189 บาท (ซึ่งถ้าไม่ใช่ผ้าคอตตอนแท้ ราคาขายก็จะถูกลง) กระเป๋าผ้า ราคาใบละ 99 บาท ถุงใส่แก้วกาแฟ ราคาชิ้นละ 69 บาท และแมส ราคา 29 บาทซึ่งสามารถสร้างรายได้เสริมให้ชาวบ้านได้

จากการเก็บข้อมูลรายได้เฉลี่ยที่เกิดขึ้นจากการขายผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีกาบมะพร้าว ตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม - 10 สิงหาคม 2564 จากกลุ่มเป้าหมายที่เริ่มขายสินค้าได้คือเดิมมีรายได้ประมาณ 150 - 200 บาท/วัน/คน รายได้ที่เกิดหลังหักต้นทุนแล้วจากการขายผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีกาบมะพร้าวเกิดรายได้เฉลี่ยวันละ 126 - 140 บาท/วัน/คน และสินค้าที่คนให้ความสนใจมากในขณะนี้คือแมส เนื่องจากเป็นของใช้ที่มีความจำเป็นกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิดซึ่งถึงแม้จะราคาสูงกว่าแมสผ้าทั่ว ๆ ไป แต่เนื่องจากเรื่องเล่าที่เป็นการใช้สีจากกาบมะพร้าวและเป็นสีธรรมชาติ มีความปลอดภัย แล้วก็ยังมีความสวยงาม

4. สามารถขยายผลสู่ชุมชนอื่น เมื่อชุมชนตำบลคลองน้ำใสสามารถดำเนินการสร้างอาชีพการย้อมสีผ้าจากกาบมะพร้าวและสามารถสร้างผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีกาบมะพร้าวจนสามารถเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวตัวเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จนกลายเป็นต้นแบบชุมชนการผลิตผ้าย้อมสีจากธรรมชาติแท้ 100% ได้ก็สามารถถ่ายทอดความรู้และนวัตกรรมของชุมชนในเรื่องการสกัดสี การย้อมสี และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีไปสู่ชุมชนอื่นได้โดยใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ การลงมือทดลอง การพัฒนาฝีมือจนเกิดความชำนาญและเกิดทักษะโดยขยายผลที่เป็นชุมชนต้นแบบการสร้างนวัตกรรมใหม่ให้กับชุมชนใกล้เคียงด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ผลตอบรับจากการดำเนิน

โครงการ

กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ได้รับการฝึกอบรมและให้ความรู้ แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่การศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน การคืนข้อมูลชุมชน การเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนา แก้ไขปัญหา การสร้างอาชีพและส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพที่เป็นสมาชิกในชุมชน กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีจากกาบมะพร้าว และเห็นถึงความเป็นไปได้ว่าสินค้าสามารถขายได้ และนำมาซึ่งรายได้เสริมที่เพิ่มขึ้น และเมื่อมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพโดยการจดทะเบียน

วิสาหกิจชุมชนให้กับชุมชน โอกาสและความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการย้อมสีผ้าจากกาบมะพร้าวและแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นสินค้ารูปแบบต่าง ๆ จะมีความต่อเนื่องแลเกิดความยั่งยืน โดยต่อไปกลุ่มเป้าหมายจะได้ช่วยกันออกแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผลจากการดำเนินโครงการฯ ยังทำให้ผู้สูงอายุในชุมชนมีงานทำ มีรายได้สำหรับตัวเอง และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ได้อีกด้วย ส่งผลให้ผู้สูงอายุลดความเครียดจากการอยู่บ้านโดยไม่มีอะไรทำ ความเครียดความกังวลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิดในขณะนี้เป็นการส่งเสริมสุขภาพจิตให้แก่ผู้สูงอายุให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขด้วย

เสียงสะท้อนจากชุมชน

การดำเนินโครงการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ นับตั้งแต่โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่น (โครงการระยะที่ 1 และระยะที่ 2) ในปีงบประมาณ 2563 เป็นต้นมา จนถึงโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับชุมชนฐานราก ปีงบประมาณ 2564 ประชาชนในชุมชนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มเป้าหมายในการร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนา แก้ไขปัญหา มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งความมุ่งหวังของชุมชนไม่ได้ต้องการอาชีพที่ต้องสร้างรายได้เป็นจำนวนมากมาย หรือเกิดกำไรสูงสุด แต่ชุมชนมีความต้องการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้เพียงพอกับรายจ่ายในครอบครัว และมีความปรารถนาที่จะดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ชุมชนเห็นว่าการมีอาชีพเสริมรองรับในปัจจุบันน่าจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตัวเอง ฝึกทักษะอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้ครอบครัว การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีเพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงได้ พร้อมมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ด้วย

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน

หลังจากดำเนินการพัฒนา

ชุมชนตำบลคลองน้ำใสพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จากการดำเนินโครงการฯ กิจกรรมการย้อมสีผ้าด้วยกาบมะพร้าวและการแปรรูปผ้าย้อมสีกาบมะพร้าวเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นนวัตกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นของชุมชนตำบลคลองน้ำใส ซึ่งเป็นนวัตกรรมการใช้สีที่ได้จากธรรมชาติ คือ กาบมะพร้าวที่เป็นวัสดุเหลือทิ้งในชุมชน นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ด้วยการสกัดสีแล้วนำมาย้อมผ้า ด้ายสำหรับทอผ้า ผ้าไหมหรือเส้นผ้าสำเร็จรูปได้ และเมื่อนำผ้าที่ย้อมสีจากกาบมะพร้าวไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้าต่าง ๆ ที่มีความน่าสนใจและมีเอกลักษณ์ที่เป็นสินค้าชุมชนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่เกิดความเสียหายต่อผู้ใช้และผู้ผลิตด้วย

เป็นชุมชนนวัตกรรม (Innovative Community)

การดำเนินโครงการฯ ครั้งนี้ เป็นการระดมทั้งทรัพยากรและขีดความสามารถของสมาชิกในชุมชน เพื่อสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน การแก้ไขปัญหาคความยากจน ชุมชนได้ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการทำงานเป็นทีม ทำให้ชุมชนตำบลคลองน้ำใสเกิดการเปลี่ยนแปลงสังคม คือ มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ปัจจัยที่เอื้อในการก่อเกิดเป็นชุมชนนวัตกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อให้เกิดกระบวนการใช้การมีส่วนร่วม ผู้นำและผู้บริหารการเปลี่ยนแปลง (Change agent) ซึ่งอาจเป็นผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน หรือสมาชิกในชุมชนก็ได้

ผู้บริโภคได้รับความปลอดภัยด้านสุขภาพจากการใช้สินค้าชุมชนที่เป็นสารจากธรรมชาติ

การดำเนินโครงการฯ โดยกิจกรรมการย้อมสีผ้าจากกาบมะพร้าว เป็นกิจกรรมที่สร้างมูลค่าของวัสดุเหลือใช้จากชุมชน โดยนำมาสกัดเป็นสีใช้ย้อมผ้า ซึ่งในกระบวนการของการสกัดสีจากมะพร้าวนั้น ชุมชนไม่ได้ใช้สารเคมีใด ๆ เป็นการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของชุมชนเข้ามาในกระบวนการผลิต คือการเติมน้ำต่าง (ซึ่งได้จากการแช่ขี้เถ้าและกรองเอาน้ำใส ๆ มาใช้) เพื่อให้ดึงสีออกจากกาบมะพร้าวได้มากขึ้น และใช้เรื่องของปริมาณกาบมะพร้าว

และระยะเวลาในการต้มเป็นตัวกำหนดความเข้มของสี ทำให้กระบวนการสกัดเอาสีออกมา และนำมาย้อมผ้า หรือด้ายสำหรับทอผ้าแล้วไม่เป็นอันตรายต่อผิวหนังหรือร่างกายของผู้ใช้ ทำให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ว่าสินค้าชุมชนของตำบลคลองน้ำใส นั้น มีความปลอดภัยด้านสุขภาพอย่างแน่นอน และผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีด้วยกาบมะพร้าว ก็เป็นสินค้าที่ตอบโจทย์ของกลุ่มผู้บริโภคที่นิยมกระแสอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

แนวทางที่จะดำเนินการพัฒนาและต่อยอดในอนาคต: มิติด้านการพัฒนาชุมชนและสังคม

การดำเนินงานในอนาคตจะต้องเข้าสู่กระบวนการศึกษาบริบทชุมชนอีกครั้ง เพื่อค้นหาประเด็นความต้องการและสภาพปัญหาของชุมชน เพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอและกิจกรรมในการพัฒนาตำบลคลองน้ำใส เพื่อให้กิจกรรมสามารถตอบโจทย์และความต้องการของชุมชนได้โดยแท้จริง อีกทั้งในอนาคตจะต้องมีการติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและอุปสรรคของชุมชน อันจะนำไปสู่การแก้ไขและหาทางออกให้กับชุมชนอีกครั้ง เพื่อให้ชุมชนสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองอย่างมั่นคงและเกิดความยั่งยืน

แนวทางที่จะดำเนินการพัฒนาและต่อยอดในอนาคต: มิติด้านเชิงวิชาการ

การพัฒนาการดำเนินกิจกรรม จะมุ่งเน้นการบูรณาการข้ามศาสตร์สาขาวิชา เพื่อให้ชุมชนได้รับองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ เช่น องค์ความรู้ด้าน

วิทยาศาสตร์สำหรับการย้อมผ้าจากสีธรรมชาติในสีต่าง ๆ ที่หลากหลาย และสามารถให้ชุมชนประยุกต์และลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง องค์ความรู้ด้านการจัดการโดยมุ่งเน้นให้ชุมชนตำบลคลองน้ำใสสามารถบริหารจัดการกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีที่จะทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาและสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายและรวดเร็วอย่างมีคุณภาพ เพื่อนำสู่การสร้างรายได้ให้ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงจะมุ่งผลิต ผลงานวิจัยเพื่อรับใช้สังคมอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยการวิจัยแบบมีส่วนร่วมด้านการแปรรูปผ้าและการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ เพื่อนำไปสู่การถ่ายทอดองค์ความรู้จากการตีพิมพ์ ผลงานวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นการขยายผลและทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักในระดับประเทศต่อไป

แนวทางที่จะดำเนินการพัฒนาและต่อยอดในอนาคต: มิติด้านเชิงนโยบาย

การดำเนินกิจกรรมเพื่อต่อยอดจะส่งต่อความสำเร็จให้กับหน่วยงานภาครัฐที่จะเป็นหน่วยงาน ที่สามารถช่วยเหลือและติดตามความก้าวหน้า รวมถึงการส่งเสริมให้ชุมชนตำบลคลองน้ำใส ได้มีพี่เลี้ยงคอยดูแล เช่น พัฒนาชุมชนจังหวัดสระแก้ว ที่จะเป็นหน่วยงานสำคัญในการร่วมพัฒนากับ ทางมหาวิทยาลัย ตลอดจนองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใสที่สนับสนุนข้อมูลและอำนวยความสะดวกให้กับทางมหาวิทยาลัยในการดำเนินที่หลากหลายรูปแบบ โดยอนาคตจะส่งต่อความสำเร็จให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายเชิงพัฒนาที่มีความสอดคล้องกับชุมชนตำบลคลองน้ำใส

กล่าวคือ การส่งเสริมการแปรรูปผ้าจากการย้อมสีธรรมชาติ ตลอดจนการแปรรูปอาหารสัตว์จากใบไชยา เพื่อให้การดำเนินงานของชุมชนก้าวหน้าไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

อาจารย์ ดร.นภาพร สิงห์นวน ผู้จัดการพื้นที่
อาจารย์ ดร.พรนภา เตียสุธิกุล กรรมการ
อาจารย์ ดร.ปรีชา คำมาดี กรรมการ
อาจารย์พัชราภรณ์ จันทธรรมา กรรมการ
อาจารย์เฉลิมพงษ์ จันทรสุชา กรรมการ
และผู้ประสานงาน

“ทุ่งมหาเจริญโมเดล” ปรับเปลี่ยน สู่เกษตรปลอดภัยที่ยั่งยืนบนวิถีใหม่

ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของ แผ่นดิน โดยมหาวิทยาลัยได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏ สู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนา คุณภาพบัณฑิตสู่ นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยใน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจ สัมพันธ์ และถ่ายทอด เผยแพร่โครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ใน การสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายใน และภายนอก เพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหา ของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่น

สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งยุทธศาสตร์ ดังกล่าวได้สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐที่ ให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น เชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของ สหประชาชาติเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ของประเทศไทย และยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้ทำ โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่น ในพื้นที่ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยเริ่มดำเนินโครงการระยะ ที่ 1 ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2562 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน

โดยในโครงการระยะที่ 1 พุทธศักราช 2562 คณะผู้ดำเนินงานได้ทำการสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหาในชุมชน พบว่าประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งมหาเจริญ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป มีการเพาะปลูกพืชที่สำคัญ คือ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย และสวนผลไม้ เป็นต้น ประชาชนในพื้นที่มีนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว การเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ปีละ 1 ครั้ง ประชาชนมีรายได้ต่ำ คณะผู้ดำเนินงานจึงได้เข้าไปส่งเสริมประชาชนในพื้นที่ปลูกผักปลอดภัย เพื่อเป็นแหล่งเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร ผลการดำเนินงานทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมที่มีรายได้จากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวปีละ 1 ครั้ง เพิ่มมาเป็นการมีรายได้ทุกวันจากจำหน่ายผลผลิตผักปลอดภัย สามารถช่วยยกระดับคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชนท้องถิ่น มีคุณภาพที่ดีขึ้นตามลำดับ

โครงการระยะที่ 2 พุทธศักราช 2563 คณะผู้ดำเนินงานได้ดำเนินการต่อยอดจาก

โครงการระยะที่ 1 จึงทำการสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหาจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ขาดความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตผักปลอดภัย เกษตรกรต้องการเพิ่มพูนองค์ความรู้เรื่องการจัดการนำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาจัดการต้องการสร้างเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น คณะผู้ดำเนินงานจึงได้เข้าไปส่งเสริมให้ความรู้ดังกล่าว ได้มีการสร้างยุวเกษตรกรและศูนย์การเรียนรู้เกษตรปลอดภัยเพื่อใช้เป็นตัวอย่างให้กับประชาชนในพื้นที่ที่ต้องการทำการเกษตรแบบปลอดภัย หลังเสร็จสิ้นการดำเนินงานประชุมปฏิบัติการ ทำให้ได้ยุวเกษตรกรที่มีความเข้าใจสามารถปลูกผักสวนครัวในแปลงปลูกโดยไม่ใช้สารเคมี และเกษตรกรสามารถปรุงดินจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร รวมไปถึงสามารถทำสารชีวภัณฑ์อย่างง่าย (ฮอร์โมนไข่) ใช้เองได้เป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้อีกทางหนึ่ง

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานโครงการระยะที่ 1 และโครงการระยะที่ 2 สามารถช่วยยกระดับคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น มีคุณภาพที่ดีขึ้นตามลำดับ ดังนั้นในปีพุทธศักราช 2564 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่น (โครงการระยะที่ 3) เพื่อพัฒนาโครงการให้ต่อเนื่องจากโครงการเดิมให้มีคุณภาพและความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ภายใต้กิจกรรมโครงการสร้างการเรียนรู้ พัฒนาอาชีพ ยกระดับผลิตภัณฑ์ของชุมชน วิสาหกิจชุมชนท้องถิ่น (OTOP) โดยมี

เป้าหมายเพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่า เสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน และพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน สร้างผู้นำชุมชน และปลูกฝังจิตอาสาให้กับประชาชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการดำเนินงานของโครงการระยะที่ 3 มีกิจกรรมการเสริมสร้างกิจกรรมด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เกษตรปลอดภัย (GAP) เพื่อเป็นสถานที่ต้นแบบแห่งการเรียนรู้แก่ชุมชนแบบครบวงจร การสร้างผู้นำยุวเกษตรกร และเกษตรกร ในการผลิตพืชเพื่อการขอใบรับรองแหล่งผลิต GAP พืช การพัฒนาด้านเศรษฐกิจให้เกิดการหมุนเวียนในชุมชน การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรสู่การจัดตั้งวิสาหกิจ ประกอบด้วย 3 กิจกรรมหลัก ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เกษตรปลอดภัย (GAP) เพื่อเป็นสถานที่ต้นแบบแห่งการเรียนรู้แก่ชุมชน ประกอบด้วย การจัดทำโรงเรือนต้นแบบเกษตรปลอดภัย (GAP) ภายในโรงเรียน บ้านแก่งสะเดา และการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างผู้นำยุวเกษตรกร และเกษตรกร ในการผลิตพืช เพื่อการขอใบรับรองแหล่งผลิต GAP พืช

กิจกรรมที่ 2 การสร้างตราสัญลักษณ์สินค้า การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและ การสร้างตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยของชุมชน ประกอบด้วย การพัฒนาพื้นที่สร้างตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยของชุมชน บ้านแก่งสะเดา การประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างผู้นำยุทธกร และเกษตรกรในการสร้างตราสัญลักษณ์สินค้าการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน การบริหารตลาดเกษตรกร

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมสรุปผลโครงการและถอดบทเรียนความสำเร็จ

เป็นกระบวนการถอดบทเรียนความสำเร็จของชุมชน แบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และหลักการ “บวร” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาคีเครือข่ายภาครัฐ

ในการดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่น (โครงการระยะที่ 3) เป็นช่วงเวลาที่อยู่ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างรุนแรงในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว จากวิกฤติของสถานการณ์ดังกล่าวผู้รับผิดชอบโครงการได้มองเห็นโอกาสในวิกฤติที่เกิดขึ้นในการสร้างภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินงานโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ จึงได้ขอความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีเครือข่ายที่ร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชน เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอ โรงเรียน วัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหาร ข้าราชการ และสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรภาคเอกชน ดังต่อไปนี้

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว
2. ที่ว่าการอำเภอวังน้ำเย็น
3. ศูนย์วิจัยและพัฒนากาเกษตรปราจีนบุรี
กรมวิชาการเกษตร
4. สำนักงานเกษตรอำเภอวังน้ำเย็นสำนักงาน
เกษตรจังหวัดสระแก้ว กรมส่งเสริมการเกษตร
5. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ
6. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุ่งมหาเจริญ
7. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังน้ำเย็น
สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระแก้วกรมการ
พัฒนาชุมชน
8. โรงเรียนบ้านแก่งสะเดา สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต1
กระทรวงศึกษาธิการ

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่น (โครงการระยะที่ 3) พื้นที่ตำบลทุ่งมหาเจริญ เป็นการพัฒนาโครงการให้ต่อเนื่องจากโครงการเดิม ให้มีคุณภาพและความเข้มแข็งยิ่งขึ้น มีขั้นตอนการศึกษาและแผนการดำเนินโครงการโดยมีการนำหลักแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล 16 เป้าหมายตามแนวทางกระทรวงการอุดมศึกษาฯ หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน หลักการพัฒนาชุมชน และหลักการ “บวร” มาออกแบบกิจกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทของ โดยมีกิจกรรมโครงการที่ต้องดำเนินการ 3 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ เกษตรปลอดภัย (GAP) เพื่อเป็นสถานที่ ต้นแบบแห่งการเรียนรู้ แก่ชุมชน

ประกอบด้วย การจัดทำโรงเรียนต้นแบบ
เกษตรปลอดภัย (GAP) ภายในโรงเรียนบ้านแก่ง
สะเดา และการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างผู้นำ
ยุวเกษตรกร และเกษตรกร ในการผลิตพืช
เพื่อการขอใบรับรองแหล่งผลิต GAP พืช

นวัตกรรมที่นำไปใช้กับชุมชน : โรงเรียน
ต้นแบบเกษตรปลอดภัย (GAP)

องค์ความรู้ที่นำไปใช้กับชุมชน : การนำการ
ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP = Good Agricultural Practice) และข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการ
ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ถ่ายทอด องค์ความรู้
ให้กับสภายุวเกษตรกรและเกษตรกรในพื้นที่

กิจกรรมที่ 2 การสร้างตราสัญลักษณ์ สินค้าการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และการสร้างตลาดจำหน่ายสินค้า เกษตรปลอดภัยของชุมชน

ประกอบด้วย การพัฒนาพื้นที่สร้าง
ตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัย
ของชุมชน บ้านแก่งสะเดา การประชุมเชิง
ปฏิบัติการสร้างผู้นำชุมชนเกษตรกร และเกษตรกร
ในการสร้าง ตราสัญลักษณ์สินค้า การบริหาร
จัดการวิสาหกิจชุมชน การบริหารตลาด
เกษตรกร

นวัตกรรมที่ นำไปใช้กับชุมชน :
ตราสัญลักษณ์สินค้าเกษตรปลอดภัยและ
ตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยของชุมชน

องค์ความรู้ที่ นำไปใช้กับชุมชน :
การออกแบบตราสัญลักษณ์สินค้า การจัดตั้ง
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและแนวทางการสร้าง
ตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยของ
ชุมชนให้แก่เกษตรกรในพื้นที่

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมสรุปผลโครงการ ข้อมูล และถอดบทเรียนความสำเร็จ

องค์ความรู้ที่นำไปใช้กับชุมชน :
กระบวนการการถอดบทเรียนความสำเร็จ
ของชุมชน แบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
และหลักการ “บวร” ตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนา
อย่างยั่งยืน

ผลผลิตจากการดำเนิน โครงการ

จากการดำเนินงานโครงการในพื้นที่
ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัด
สระแก้ว สามารถสรุปผลผลิตจากการ
ดำเนินโครงการได้ดังนี้

การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เกษตร
ปลอดภัย (GAP) เพื่อเป็นสถานที่ต้นแบบ
แห่งการเรียนรู้แก่ชุมชน โดยได้ดำเนินการ
จัดทำโรงเรียนต้นแบบเกษตรปลอดภัย
(GAP) ในพื้นที่โรงเรียนบ้านแก่งสะเดา
หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น
จังหวัดสระแก้ว รวมไปถึงการประชุม
เชิงปฏิบัติการสร้างผู้นำยุคเกษตรกรและ
เกษตรกร ในการผลิตพืช เพื่อการขอใบ
รับรองแหล่งผลิต GAP พืช ซึ่งพัฒนาต่อ
เนื่องจากโครงการระยะที่ 2 ที่ได้ดำเนินการ
โรงเรียนปลูกผักสวนครัวปลอดภัยต้นแบบ
และการจัดตั้งสภายุวเกษตรกร ไปเป็นที่
เรียบร้อยแล้วนั้น

การสร้างตราสัญลักษณ์สินค้า การจัดตั้ง
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและการสร้างตลาด
จำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยของชุมชน
โดยได้ดำเนินการจัดทำตราสัญลักษณ์สินค้า
และจัดทำซุ้มตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตร
ปลอดภัยต้นแบบของชุมชนให้แก่บ้านแก่ง
สะเดา หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอ
วังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว รวมไปถึงการให้
เกษตรกรในพื้นที่ตำบลทุ่งมหาเจริญรวมตัว
กันการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พร้อมทั้ง
ได้ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้าง
ผู้นำเกษตรกร และเกษตรกรในการสร้าง
ตราสัญลักษณ์สินค้า การบริหารจัดการ
วิสาหกิจชุมชน การบริหารตลาดเกษตรกร

ผลลัพธ์จากการดำเนิน โครงการ

1. ประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งมหาเจริญ
เข้าร่วมโครงการ จำนวน 40 ครั้วเรือน
2. นักเรียนโรงเรียนบ้านแก่งสะเดา
(สภากศุภเกษตรกร) เข้าร่วมโครงการ จำนวน 40 คน
3. มีเกษตรกรเข้าร่วมกลุ่มผลิตผัก
ปลอดภัยแก่งสะเดา จากเดิมมีสมาชิกของกลุ่ม
จำนวน 25 คน เพิ่มเป็น 30 คน คิดเพิ่มเป็น
ร้อยละ 20 พื้นที่ปลูกผักปลอดภัยจากพื้นที่เดิม
มีจำนวน 10 ไร่ เพิ่มเป็น 15 ไร่ คิดเพิ่มเป็น
ร้อยละ 50 จากรายได้การจำหน่ายสินค้า
เกษตรจากเดิมมีรายได้ประมาณวันละ 1,000
บาท เพิ่มมาเป็นวันละ 1,500 บาท คิดเพิ่มเป็น
ร้อยละ 50 การเปิดตลาดเกษตรกรในพื้นที่
หน้าวัดบ้านแก่งสะเดา เป็นตลาดที่สร้างขึ้น
มาใหม่โดยเกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชน
ในการบริหารจัดการตลาดเกษตรกร ที่ต้องการ
นำสินค้าทางการเกษตรมาจำหน่ายให้กับคน
ในชุมชน มีซุ้มจำหน่ายสินค้าจำนวน 8 ซุ้ม คิด
เฉลี่ยรายได้วันละ 300 บาทต่อวัน คิดเป็นรายได้
ต่อปี 365 วัน เกิดการหมุนเวียนเงินในชุมชน
คิดเป็นเงิน 876,000 บาทต่อปี คิดเป็นอัตรา
เงินหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นในชุมชนร้อยละ 100
4. ภาครัฐหรือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน
และภาคประชาชน จำนวน 9 เครือข่าย

ผลตอบรับจากการดำเนินโครงการ

การดำเนินโครงการระยะที่ผ่านมา ได้ผลตอบรับจากประชาชนในพื้นที่อย่างนัยสำคัญ ประชาชนในพื้นที่มากกว่าร้อยละ 90 ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมโดยวัดจากตัวชี้วัดผู้เข้าร่วมโครงการที่กำหนดไว้เกินร้อยละที่กำหนดไว้ ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ร่วมแรงร่วมใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ภายในพื้นที่ของชุมชนได้เข้ามามีมือกับมหาวิทยาลัยอย่างเต็มที่ในการพัฒนาชุมชน เช่น โรงเรียน วัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

เสียงสะท้อนจากชุมชน

ประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ ตำบลทุ่งมหาเจริญ ได้ให้การชื่นชมมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่เข้ามาดำเนินการในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ในโอกาสต่อไปต้องการให้มหาวิทยาลัยฯ เข้ามาพัฒนาคุณภาพชีวิตในเรื่องการหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยให้มากขึ้น โดยให้มีภาคเอกชนรายใหญ่เข้ามารับซื้อผลผลิตสินค้าทางการเกษตร เช่น ห้างสรรพสินค้า ตลาดส่งออกรายใหญ่ เป็นต้น

จากการจัดกิจกรรมสรุปผลโครงการ ข้อมูล และถอดบทเรียนความสำเร็จ พบว่า

1. การดำเนินโครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เกษตรปลอดภัย (GAP) เพื่อเป็นต้นแบบแห่งการเรียนรู้แก่ชุมชนและการจัดตั้งกลุ่ม

วิสาหกิจชุมชน และการสร้างตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยชุมชน มีความเหมาะสม และตรงตามความต้องการของชุมชนร้อยละ 89.47 ไม่ตรงตามความต้องการร้อยละ 10.53

2. ปัญหาของชุมชนที่ต้องการการพัฒนาในด้านการรวมกลุ่ม ขาดความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่ม ผู้นำไม่เข้มแข็ง และต้องการให้หน่วยงานภายนอกมาติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน

3. คนในชุมชนมีความต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดการอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ ร้อยละ 52.63 โดยต้องการให้จัดอบรมในเรื่อง การตลาด และการส่งออก การปลูกขมิ้นชัน ขิง กระชาย พริก กะเพรา มะเขือ จัดหาพันธุ์ผัก การแปรรูป เพื่อการจำหน่าย นอกจากนี้ยังต้องการแหล่งเงินทุน อุปกรณ์การเกษตร อุปกรณ์การแปรรูป และการรักษาผลิตภัณฑ์

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลจากการพัฒนาพื้นที่ การสร้างตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยของชุมชนบ้านแก่งสะเดา การสร้างตราสัญลักษณ์สินค้าภายใต้สัญลักษณ์สินค้า “ผักปลอดภัยแก่งสะเดา” การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน การบริหารตลาดเกษตรกรพบมีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจเกิดการหมุนเวียนเศรษฐกิจในชุมชนโดยมีเกษตรกรเข้าร่วมกลุ่มผลิตผักปลอดภัยแก่งสะเดา จากเดิมมีสมาชิกของกลุ่มจำนวน 25 คน เพิ่มเป็น 30 คน คิดเพิ่มเป็นร้อยละ 20 พื้นที่ปลูกผักปลอดภัยจากพื้นที่เดิมมีจำนวน 10 ไร่ เพิ่มเป็น 15 ไร่ คิดเพิ่มเป็นร้อยละ 50 จากรายได้การจำหน่ายสินค้าเกษตรจากเดิมมีรายได้ประมาณวันละ 1,000 บาท เพิ่มมาเป็นวันละ 1,500 บาท คิดเพิ่มเป็นร้อยละ 50

การเปิดตลาดเกษตรกรในพื้นที่หน้าวัดบ้านแก่งสะเดา เป็นตลาดที่สร้างขึ้นใหม่โดยเกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนในการบริหารจัดการตลาดเกษตรกร ที่ต้องการนำสินค้าทางการเกษตรมาจำหน่ายให้กับคนในชุมชน มีซุ้มจำหน่ายสินค้าจำนวน 8 ซุ้ม คิดเฉลี่ยรายได้วันละ 300 บาทต่อวัน คิดเป็นรายได้ต่อปี 365 วัน เกิดการหมุนเวียนเงินในชุมชนคิดเป็นเงิน 876,000 บาทต่อปี คิดเป็นอัตราเงินหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นในชุมชนร้อยละ 100

จากผลการดำเนินงานที่ต่อเนื่องของโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน และท้องถิ่น โครงการระยะที่ 1 ถึงโครงการระยะที่ 3 เกิดผลสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม ประชาชนในพื้นที่มากกว่าร้อยละ 90 เกิดการตระหนักรู้ในการพัฒนาตนเองเพื่อก้าวสู่การพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ให้กับตนเองและชุมชน เกิดการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนเกิดการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเกิดการรวมกลุ่มจัดตั้งตลาดเกษตรกร ประชาชน มีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหวังให้ชุมชนของตนเองพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้นรวมทั้งหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ภายในพื้นที่ของชุมชน เกิดการตระหนักและตื่นตัวในการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน เช่น โรงเรียน วัด โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น การร่วมมือร่วมใจ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและองค์กรในชุมชน ถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนก็ยังคงมีความสวยงาม

ผลกระทบด้านสังคม และ วัฒนธรรม

จากผลการดำเนินงานที่ต่อเนื่องของโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน และท้องถิ่น โครงการระยะที่ 1 – โครงการระยะที่ 3 เกิดผลสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมประชาชนในพื้นที่มากกว่าร้อยละ 90 เกิดการตระหนักรู้ ในการพัฒนาตนเองเพื่อก้าวสู่การพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ให้กับตนเอง และชุมชน เกิดการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน เกิดการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เกิดการรวมกลุ่มจัดตั้งตลาดเกษตรกร ประชาชน มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

เพื่อหวังให้ชุมชนของตนเองพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้นรวมทั้งหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ภายในพื้นที่ของชุมชนเกิดการตระหนักและตื่นตัวในการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน เช่น โรงเรียน วัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น การร่วมมือร่วมใจ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและองค์กรในชุมชนถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนายกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืน

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

จากกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ สร้างผู้นำยุทธกร และเกษตรกร ในการผลิต พืช เพื่อการขอใบรับรองแหล่งผลิต GAP พืช และการเรียนรู้ประสบการณ์จริงภายในศูนย์ต้นแบบ การเรียนรู้เกษตรปลอดภัย (GAP) รวมทั้ง การบรรยายจากคณะวิทยากรผู้ตรวจประเมิน การขอใบรับรองแหล่งผลิต GAP พืช ทำให้ เกษตรกรมีความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตสินค้า เกษตรปลอดภัยอย่างลึกซึ้งซึ่งเข้าใจในการใช้ สารเคมีอย่างถูกต้องนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็น รูปธรรม เพื่อรองรับการตรวจจากผู้ประเมินส่ง ผลภาพรวมให้เกษตรกรใช้สารเคมีตามมาตรฐาน และกฎหมายที่กำหนด เกษตรกรเริ่มลดการใช้สาร เคมีอย่างชัดเจนมีการเก็บสารเคมีที่ถูกต้องทั้งก่อน และหลังจากการใช้ทำให้ลดมลพิษที่จะเกิดขึ้น กับสิ่งแวดล้อมลดลงผลรวมสุขภาพของเกษตรกร และคนในชุมชนมีแนวโน้มในทิศทางที่ดีขึ้นตาม ลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ชุมชนบ้านแก่งสะเดา มีความต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ในด้านการตลาด จัดหาพันธุ์ผัก วิธีการปลูกผัก เพื่อสุขภาพ เช่น ขมิ้นชัน ขิง กระชาย เป็นต้น เพื่อการจำหน่าย การเพิ่มมูลค่าของสินค้า การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรนอกจากนี้ ยังต้องการแหล่งเงินทุนอุปกรณ์การเกษตร อุปกรณ์การแปรรูป และการรักษาผลิตภัณฑ์

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

อาจารย์ธวัชชัย มุลตลาด
 อาจารย์ศิริวิมล ศรีมีทรัพย์
 อาจารย์วิเชียร พุทธศรี
 อาจารย์วรารุณี คำพานุช

สมุนไพร เกิด กระตุ้นอินทรีย์แปรรูป สู่ผลิตภัณฑ์ ยกระดับคุณภาพชีวิต หนองตะเคียนบอน ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวังมานคร จังหวัดสระแก้ว

บทนำ

ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวังมานคร จังหวัดสระแก้ว มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 103 ตารางกิโลเมตร มีหมู่บ้านในตำบลทั้งหมด 10 หมู่บ้าน พื้นที่ตำบลหนองตะเคียนบอนมีปัญหาเรื่องที่ดินทำการเกษตร ส่งผลให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่ามากขึ้น ประกอบกับอุณหภูมิของโลกที่ร้อนขึ้น ส่งผลให้ทุกพื้นที่ประสบกับปัญหาภัยแล้งขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรเนื่องจากมีปริมาณน้ำฝนน้อยทำให้ผลผลิตจากการเกษตรน้อยลง เกษตรกรบางส่วนเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการเกษตรในพื้นที่จากการทำนาเพาะปลูกพืชไร่มาเป็นการปลูกต้นยูคาลิปตัส เนื่องจากดูแลง่ายและให้ผลตอบแทนที่ดี ส่งผลทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์น้อยลง ปัญหาการใช้สารเคมีทางการเกษตรส่งผลทำให้เกิดสารพิษตกค้าง

ในสิ่งแวดล้อม เช่น ในดิน ในแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งผู้นำชุมชนได้มีการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อลดปริมาณการใช้สารเคมีทางการเกษตร ส่งผลทำให้เกิดความร่วมมือในการผลักดันให้พื้นที่ตำบลหนองตะเคียนบอนเป็นพื้นที่ที่มีการทำเกษตรอินทรีย์ และเกิดเป็นผลิตภัณฑ์จัดจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้เสริม เช่น ข้าวอินทรีย์ ผักอินทรีย์ และกระตุ้นอินทรีย์ เป็นต้น มีการรวมกลุ่มของประชาชนในตำบลหนองตะเคียนบอนเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ตามความสนใจได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านวังรี ข้าวกล้องอินทรีย์ กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้า กลุ่มทอผ้าไหม เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากชุมชนนำไปขายยังร้านค้า OTOP ของอำเภอวังมานคร และการนำมา

จัดจำหน่ายในงานแสดงสินค้าที่จัดตามสถานที่ต่าง ๆ

จากการสำรวจชุมชนในภาพรวมพบว่า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีทรัพยากรธรรมชาติด้านสมุนไพร มีการรวมตัวกันปลูกกระท้อนแปลงใหญ่ มีทรัพยากรบุคคลที่มีความเป็นผู้นำ เสียสละ มีประชาชนชาวบ้านด้านสมุนไพร มีผู้เชี่ยวชาญด้านการเพาะเห็ด รวมทั้งมีกลุ่มทอผ้าไหม ซึ่งจากการค้นพบปัญหาและความต้องการของชุมชนพบว่า ประชาชนต้องการสร้างผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน การเพิ่มมูลค่าจากผลผลิต พัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนและมีรายได้เพิ่มขึ้น

ผลการดำเนินงาน

1. กิจกรรมทบทวนแผนปฏิบัติการระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชน

การดำเนินโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับชุมชนฐานรากในพื้นที่ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เริ่มต้นจากการประชุมเพื่อทบทวนผลการดำเนินโครงการในปีที่ผ่านมา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานครั้งนี้ คณะดำเนินโครงการมีการชี้แจงรายละเอียดโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์การดำเนินงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบและหน่วยงานภาครัฐที่ร่วมดำเนินโครงการเพื่อระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการวางกรอบในการพัฒนาร่วมกัน ในการกำหนดทิศทาง การดำเนินการ รวมถึงกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาซึ่งคณะผู้ดำเนินโครงการได้รับเกียรติจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะเคียนบอนในการอนุเคราะห์ข้อมูลศักยภาพในพื้นที่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนำไปสู่การกำหนดแนวทางการดำเนินโครงการร่วมกัน รวมถึงการสนับสนุนการดำเนินโครงการในพื้นที่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนตำบลหนองตะเคียนบอน คณะผู้ดำเนินโครงการได้เข้าพบผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจ กลุ่มอาชีพในตำบลหนองตะเคียนบอนเพื่อชี้แจงรายละเอียด

วัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ รวมถึงการร่วมกันกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมโครงการเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตและการเพิ่มรายได้ให้แก่คนในชุมชน

2. การพัฒนากลุ่มอาชีพเพาะเห็ด (เห็ดนางฟ้า และเห็ดหลินจือ)

กลุ่มอาชีพเพาะเห็ด ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 บ้านกองแก้ววนพคุณ ในตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยในอดีตมีกลุ่มอาชีพเพาะเห็ดในหมู่บ้าน มีการเพาะเห็ดนางฟ้า และเห็ดขอน แต่หลังจากนั้นสมาชิกของกลุ่มมีส่วนร่วมในอาชีพเพาะเห็ดน้อยลงเหลือเพียงผู้นำกลุ่มที่ยังยึดอาชีพเพาะเห็ดนางฟ้าและเห็ดขอนจนถึงทุกวันนี้ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาแนวทางการเพาะเลี้ยงเห็ดหลินจือเพิ่มเติมจนปัจจุบันผู้นำกลุ่มเพาะเลี้ยงเห็ดได้ยึดการเพาะเลี้ยงเห็ดหลินจือและเห็ดนางฟ้าสลับกับเห็ดขอนจนสร้างรายได้อย่างมั่นคง

คณะผู้ดำเนินโครงการได้พูดคุยหารือกับผู้นำกลุ่มอาชีพเพาะเห็ดเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมอาชีพเพาะเห็ดให้กับคนในชุมชน ผู้นำกลุ่มมีแนวคิดที่อยากจะถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะในการเพาะเลี้ยงเห็ดให้กับคนในชุมชนที่มีรายได้น้อยและผู้สูงอายุที่ไม่มีอาชีพหรือไม่มีรายได้ ให้หันมาร่วมกลุ่มกันเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้าที่สามารถสร้างรายได้ประจำ เนื่องจากเห็ดนางฟ้าเป็นเห็ดกินดอก (เห็ดที่นำดอกเห็ดมารับประทาน) ที่สามารถเก็บขายได้อย่างต่อเนื่อง และหากมีทักษะเพิ่มมากขึ้น ในอนาคตก็สามารถเพาะเห็ดหลินจือที่เพาะเลี้ยงยากกว่า ใช้เวลาในการเพาะเลี้ยงนานกว่า แต่มีราคาค่อนข้างสูง รวมถึงผู้นำกลุ่มมีความต้องการที่อยากจะสร้างกลุ่มเพาะเลี้ยงเห็ดขึ้นมาอีกครั้ง

ผู้นำกลุ่มอาชีพเพาะเลี้ยงเห็ด คือ นางนิง โปธิ์จันทร์ ได้พูดคุยเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างรายได้จากการเพาะเลี้ยงเห็ดกับคนในชุมชนพบว่า มีผู้สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อยที่ต้องการสร้างรายได้เสริมและผู้สูงอายุที่ต้องการสร้างรายได้ กลุ่มผู้สนใจในชุมชนจึงเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนากลุ่มอาชีพเพาะเห็ดร่วมกับคณะผู้ดำเนินโครงการ โดยเริ่มจากการเรียนรู้การเพาะเห็ดนางฟ้า ซึ่งมีนางนิง โปธิ์จันทร์ เป็นวิทยากรหลักในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้า

สำหรับการเพาะเลี้ยงเห็ดหลินจือได้ดำเนินไปพร้อมๆ กันและมี นางนิง โปธิ์จันทร์ เป็นผู้ดูแลการเพาะเห็ดหลินจือเพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เห็ดหลินจือที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นต่อไป

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการถ่ายทอดความรู้และทักษะในการเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้า และเห็ดหลินจือตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต เช่น วงจรชีวิตของเห็ด การเตรียมก้อนเห็ด การหยอดเชื้อเห็ด การควบคุมสภาพแวดล้อมในการเพาะเลี้ยงเห็ด การเก็บเกี่ยวเห็ด รวมถึงช่องทางการขายเห็ดในพื้นที่ โดยก้อนเชื้อเห็ดนางฟ้าที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันทำ ได้ถูกแจกจ่ายไปเพาะเลี้ยงที่บ้านของผู้ร่วมกิจกรรมและมี นางนิง โพธิ์จันทร์ เป็นผู้แนะนำและให้ความช่วยเหลือในการเตรียมโรงเรือนเพาะเห็ดที่บ้านของผู้ร่วมกิจกรรม จนกระทั่งเห็ดนางฟ้าเริ่มออกดอกและถูกเก็บเกี่ยวนำไปขายสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้เข้าร่วมอย่างต่อเนื่อง

สำหรับเห็ดหลินจือที่นางนิง โพธิ์จันทร์ เป็นผู้ดูแลจะใช้เวลาในการเพาะเลี้ยงนานกว่าเห็ดนางฟ้า และเมื่อสามารถเก็บเกี่ยวได้เห็ดหลินจือจะถูกนำมาหั่นเป็นชิ้นและทำให้แห้งโดยการอบด้วยความร้อน จากนั้นจึงนำมาบรรจุซองขาย ซึ่งสามารถเก็บไว้ได้นานอย่างน้อย 1 ปี นำไปบริโภคโดยการนำเห็ดหลินจือแห้งไปต้มแล้วนำไปต้มน้ำเพื่อบำรุงร่างกาย

คณะผู้ดำเนินโครงการมีแนวทางที่จะนำเห็ดหลินจือที่ได้จากกิจกรรมในครั้งนี้มาพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากรูปแบบปัจจุบันที่ทำอยู่ เช่น การพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ผงชาหลินจือบรรจุซองแคปซูลบรรจุเห็ดหลินจือหรือเห็ดหลินจือสกัดพร้อมดื่ม เป็นต้น โดยแนวทางที่กล่าวมาจะเป็นแนวทางในการดำเนินการในปีงบประมาณถัดไป

3. การพัฒนาระบบการผลิต สร้างอัตลักษณ์สินค้า บรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชน และยกระดับมาตรฐานสินค้าชุมชน

ในการดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตในปิงบประมาณที่ผ่านมา ทางคณะผู้ดำเนินโครงการได้ร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์สบู่สมุนไพรไพล สบู่รังไหม ในพื้นที่หมู่ 6 บ้านใหม่ไทยพัฒนา และในปีนี้ได้มีการนำผลการดำเนินโครงการในปีที่ผ่านมา นำมาปรับปรุงและแก้ไขในเรื่องของกระบวนการผลิตและบรรจุภัณฑ์สินค้าเพื่อสร้างมูลค่าให้กับสินค้ามากขึ้น

รวมถึงการพัฒนาสินค้าจากผลิตภัณฑ์เห็ด คณะผู้ดำเนินโครงการได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติ

การพัฒนาระบบการผลิตและผลิตภัณฑ์สบู่สมุนไพรไพล สุขภาพจากไพลและขมิ้นชัน สบู่รังไหม ในหมู่ 6 บ้านใหม่ไทยพัฒนา โดยจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนากระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์สบู่สมุนไพรไพลแบบสบู่ก้อนและสบู่เหลว การตรวจสอบคุณสมบัติทางกายภาพของสบู่ การทดสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์สบู่และสบู่รังไหมโดยการทดสอบการเกิดฟอง กลิ่นสมุนไพร และความอ่อนโยนต่อผิวหลังจากการใช้งาน มีการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนากระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์สบู่สมุนไพรรังไหม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องคุณภาพกระบวนการผลิตผลการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สบู่ในปีที่ผ่านมา

โดยทางกลุ่มเป้าหมายได้มีความเห็นว่าควรที่จะปรับเปลี่ยนสูตรในการทำสบู่เพื่อให้คงคุณภาพสบู่ก้อนสมุนไพร และปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ของสบู่เหลวให้มีความน่าสนใจ สวยงามและง่ายต่อการใช้งานยิ่งขึ้น

คณะผู้ดำเนินโครงการได้จัดกิจกรรมการพัฒนาระบบการผลิต สร้างอัตลักษณ์สินค้าบรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชนและยกระดับมาตรฐานสินค้าชุมชน ณ ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดสระแก้ว โดยจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างอัตลักษณ์สินค้าและพัฒนาสินค้าชุมชน โดยกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมออกแบบสติ๊กเกอร์ โลโก้ และบรรจุภัณฑ์สินค้าไฟล สบู่รังไหม และบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์

กระท้อน โดยได้ผลการดำเนินกิจกรรมเป็นบรรจุภัณฑ์และโลโก้สินค้าที่เป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นมีสีสันสวยงาม ดึงดูดความสนใจได้อย่างดี

4. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการส่งเสริมการตลาด

ในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าของทางชุมชนในปีที่ผ่านมา จะมีการดำเนินการในรูปแบบที่เป็นการจำหน่ายทางหน้าร้าน และทางโทรศัพท์เพื่อสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ ในปีนี้ทางคณะผู้ดำเนินโครงการได้จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาด โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการตลาดแบบออฟไลน์และออนไลน์ มีการฝึกปฏิบัติการถ่ายภาพผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจ รวมถึงการสร้างกลุ่มไลน์และเฟสบุ๊กเพื่อโพสขายผลิตภัณฑ์สินค้าของทางชุมชน โดยให้ตัวแทนของชุมชนมีบทบาทหน้าที่ในการรับผิดชอบในการโพสรูปถ่ายสินค้า การตอบคำถามของลูกค้า การสั่งซื้อความ การจัดบันทึกการสั่งสินค้าและการดำเนินการจัดส่งสินค้าให้แก่ลูกค้า

5. กิจกรรมขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ตามมาตรฐานการจดทะเบียนเป็นสถานที่ผลิต และขอขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย ออกสู่ตลาด

คณะผู้ดำเนินการโครงการยกระดับ
พัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับ
คนในชุมชนฐานราก ลงศึกษาพื้นที่จัดกิจกรรม
การพัฒนาระบบการผลิต สร้างอัตลักษณ์สินค้า
บรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชนและยกระดับมาตรฐาน
สินค้าชุมชน ณ ตำบลหนองตะเคียนบอน
อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยจัดกิจกรรม
อบรมเชิงปฏิบัติการการเตรียมความพร้อมเพื่อ
ขอยื่นจดทะเบียนเป็นสถานที่ผลิตเครื่องสำอาง การ
รับรองการผลิตและการจำหน่ายสินค้าอย่างถูก
ต้องตามกฎหมาย ขั้นตอนการยื่นขออนุญาต
ผลิต/นำเข้าเครื่องสำอาง รายการเอกสารที่
ใช้ในการยื่นคำขอที่สำนักงานสาธารณสุข
จังหวัดสระแก้ว และการจัดเตรียมเอกสารที่ใช้
ในการยื่นคำขอที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
สระแก้ว มีการลงศึกษาพื้นที่จัดอบรมเชิงปฏิบัติ
การการเตรียมความพร้อมเพื่อขอยื่นจดทะเบียน

เป็นสถานที่ผลิตเครื่องสำอาง รายการเอกสาร
สำหรับขอสถานที่ เอกสารแบบแปลนแผนผัง
และการถ่ายภาพสถานที่ เอกสารการผลิต
แนวทางจัดทำแผนที่สถานที่ผลิต/ติดต่อ/
นำเข้า/เก็บรักษา และแบบบันทึกการศึกษา
ด้วยตนเอง

คณะผู้ดำเนินโครงการได้มีการจัดอบรม
เชิงปฏิบัติการกฎหมาย หลักเกณฑ์การพิจารณา
วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการจดทะเบียน
ใบรับจดทะเบียนเพิกถอนใบรับจดทะเบียนกระบวนการ
ที่เกี่ยวข้องกับการขอยื่นจดทะเบียน การขึ้นทะเบียน
ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง และการฝึกปฏิบัติการ
จัดเตรียมเอกสาร

6. การคืนข้อมูลกิจกรรมปฏิบัติการ ยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและ ยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

เมื่อการดำเนินโครงการสิ้นสุดลง ทางคณะผู้จัดทำได้รวบรวมข้อมูล รายละเอียดการพัฒนาสินค้าและผลผลิตที่ได้จากการดำเนินงานเพื่อประชุมสรุปผลการดำเนินงานและนำเสนอข้อมูลเหล่านี้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการเพื่อนำไปสู่การพัฒนายกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลหนองตะเคียนบอนอย่างมีประสิทธิภาพในปีต่อไป

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นหน่วยงานสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตในแก่ประชาชน โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเกิดความร่วมมือในพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน คณะสาธารณสุขศาสตร์ได้รับความร่วมมือในการดำเนินโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว จากภาครัฐ 3 หน่วยงาน ได้แก่

1. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะเคียนบอน

เป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่ดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ และได้สนับสนุนข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ กลุ่มคนในชุมชนที่มีความเข้มแข็งพร้อมเป็นผู้นำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งยังช่วยสนับสนุนให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

2. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว เป็นหน่วยงานที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านของประชาชนในพื้นที่ โดยการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยสมุนไพรพื้นบ้าน การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของพืชสมุนไพรในพื้นที่ตำบลหนองตะเคียนบอนเพื่อให้คงอยู่และใช้อย่างมีคุณค่าได้ประโยชน์สูงสุด

3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว เป็นหน่วยงานที่ช่วยเหลือสนับสนุนเรื่องการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางตามมาตรฐาน การจดทะเบียนเป็นสถานที่ผลิต และขอขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายออกสู่ตลาด การเตรียมความพร้อมเพื่อขอยื่นจดทะเบียน สถานที่ผลิตเครื่องสำอาง การรับรองการผลิต และการจำหน่ายสินค้าอย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีการส่งเสริมความรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายเรื่องการเตรียมความพร้อมเพื่อขอยื่นจดทะเบียน สถานที่ผลิตเครื่องสำอาง รายการเอกสารสำหรับขอสถานที่ เอกสารแบบแปลนแผนผัง และการถ่ายภาพสถานที่ เอกสารการผลิต

แนวทางจัดทำแผนที่สถานที่ผลิต/ติดต่อ/นำเข้า/เก็บรักษา และแบบบันทึกการศึกษาด้วยตนเอง เพื่อสนับสนุนให้กลุ่มอาชีพในชุมชนได้มีสถานที่ผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานได้รับการขึ้นทะเบียน เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพต่อไป

สรุปผลการดำเนินงาน

ในพื้นที่ตำบลหนองตะเคียนบอน มีการปลูกอ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจและจะเกิดเศษชานอ้อยที่เหลือทิ้งจากกระบวนการผลิต ดังนั้นทางผู้ดำเนินโครงการและกลุ่มเพาะเห็ดจึงได้ทดลองนำเอาเศษชานอ้อยมาใช้เพาะเชื้อเห็ดหลินจือและเห็ดนางฟ้า เพื่อลดต้นทุนในการซื้อขี้เลื่อย จากการเก็บข้อมูลของกลุ่มอาชีพเพาะเห็ดเมื่อมีการเปิดดอก และทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตเห็ดนางฟ้าและเห็ดหลินจือพบว่า ผลผลิตของดอกเห็ดที่ได้จากก้อนเชื้อเศษชานอ้อยเหลือทิ้งนั้นสามารถให้ผลผลิตได้รวดเร็วกว่า แต่ลักษณะของดอกเห็ดจะมีความแข็ง และเห็ดที่ได้จากก้อนเชื้อเศษชานอ้อยเหลือทิ้งนั้นจะออกดอกได้น้อยครั้งกว่าก้อนเห็ดเป็นเชื้อราได้ง่ายกว่า ซึ่งมีความแตกต่างจากการใช้ขี้เลื่อยเพียงอย่างเดียว และทำให้กลุ่มอาชีพมีความสนใจและร่วมแนวความคิดการพัฒนาวิจัยเก็บข้อมูลการพัฒนาการใช้เศษอ้อยเหลือทิ้งนั้น

ผลลัพธ์จากการดำเนิน โครงการ

จากการดำเนินโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 4 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 60 ครัวเรือน และเกิดผลลัพธ์และผลิตภัณฑ์ ดังนี้

1. เกิดกลุ่มอาชีพเพาะเห็ดหลินจือและเห็ดนางฟ้าบ้านกองแก้วนพคุณ

จากการจัดกิจกรรมพัฒนากลุ่มอาชีพเพาะเห็ดหลินจือและเห็ดนางฟ้า ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มของประชาชนบ้านกองแก้วนพคุณ ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 10 ครัวเรือน ร่วมกันเพาะเห็ดนางฟ้าและเห็ดหลินจือ เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้เสริม และค้นพบผู้นำการเปลี่ยนแปลงคนใหม่ คือ นางนิง โพธิ์จันทร์

2. ผลิตภัณฑ์สบู่เหลวอาบน้ำไพลและขมิ้นชัน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรไพล ขมิ้นชัน ที่มีในท้องถิ่น ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากวัตถุดิบธรรมชาติที่มีในชุมชนรวมถึงได้บรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน พร้อมจัดจำหน่าย

3. แยมกระท้อน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อแก้ไขปัญหากระท้อนล้นตลาดในชุมชน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส 2019 (COVID-19) จึงทำให้ไม่สามารถส่งออกจำหน่ายต่างประเทศได้ ทางคณะดำเนินการจึงได้เข้าไปช่วยส่งเสริมความรู้และผลิตแยมกระท้อน เพื่อยืดอายุการเก็บรักษาของ

กระท้อน เพิ่มมูลค่าให้ชุมชน ซึ่งแยมกระท้อนสามารถเก็บรักษาได้นาน 6 เดือน – 1 ปี และไม่กระทบจากการจำหน่ายผลกระท้อนทั่วไป เนื่องจากกระท้อนที่นำมาทำแยม คือผลกระท้อนที่ตกเกรด ผลไม่สวยงาม ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด

4. บรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่สวยงามทันสมัย โดดเด่น เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน พร้อมจัดจำหน่าย คือ ผลิตภัณฑ์ยาหม่องไพลและน้ำมันไพล ตราคนเลี้ยงควาย ซึ่งสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ของประชาชนในตำบลหนองตะเคียนบอน

5. มีชุมชนนวัตกรรม 1 ชุมชน มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 10.05 จำแนกเป็น

รายได้จากผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรไพล ขมิ้นชัน จำนวน 16,750 บาท/เดือน จำนวน 40 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 8.37

รายได้จากการรวมกลุ่มเพาะเห็ดหลินจือและเห็ดนางฟ้า 8,400 บาท/เดือน จำนวน 10 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 16.80

รายได้จากแยมกระท้อน 5,000 บาท/เดือน จำนวน 10 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 10.00

เสียงสะท้อนจากชุมชน

ผู้ใหญ่อนุชา ทุมสุข ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 บ้านใหม่ไทยพัฒนา ตัวแทนกลุ่มสมุนไพรรและนวดไทย มีความดีใจ และขอขอบคุณคณาจารย์ที่เข้าไปสร้างอาชีพและรายได้เสริมให้กับประชาชน ตั้งแต่ต้นน้ำกลางน้ำ และปลายน้ำ นั่นคือ ประชาชนมีการรวมกลุ่มใช้พื้นที่ส่วนกลางของหมู่บ้านในการปลูกวัตถุดิบ ได้แก่ ไพล และขมิ้นชัน มีการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์ยาหม่องไพล น้ำมันไพล และสบู่เหลวอาบน้ำจากไพลและขมิ้นชัน รวมถึงการจัดจำหน่ายทั้งแบบออนไลน์และหน้าร้าน

กลุ่มเพาะเห็ดหลินจือและเห็ดนางฟ้า บ้านกองแก้วนพคุณ ได้มีการนำก้อนเห็ดนางฟ้าไปมอบเพื่อเป็นการสนับสนุนด้านอาหารกลางวันนักเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตร จำนวน 2,000 ก้อน

- โรงเรียนหนองตะเคียนบอน
- โรงเรียนบ้านซับใหญ่
- โรงเรียนบ้านใหม่ไทยพัฒนา
- ศูนย์การเรียนรู้ด้านการเกษตร

มูลนิธิรัฐบุรุษ

ซึ่งทุกหน่วยงานได้ทำหน้าที่สื่อขอบคุณมายังกลุ่มฯและทางมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่เข้าไปดำเนินกิจกรรมครั้งนี้ กลุ่มผลิตภัณฑ์หม่อนไหม นำโดยนางใจ รอดคำทุย (ป่าใจ) ดีใจและขอบคุณที่ทางคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

เข้าไปช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์จากหม่อนไหม ได้แก่ สบู่รังไหม รวมถึงการรวมออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า (กำลังดำเนินการ) ซึ่งทำให้กลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น จากเดิมที่ทอผ้าไหมจำหน่ายเพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้กลุ่ม Young Smart Farmer มีความชื่นชมยินดี และดีใจเป็นอย่างยิ่งที่อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เข้ามาดำเนินการในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับ ชุมชนหลังจากดำเนินการ พัฒนา

ประชาชนในพื้นที่ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสุพรรณบุรี เข้าร่วมโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐาน ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของของ โควิด-19 (COVID-19) แต่ประชาชนก็ยังให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม โดยเล็งเห็นถึงประโยชน์และมองทิศทางการทำงานร่วมกัน จึงทำให้เกิดกลุ่มอาชีพ และมีผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ กลุ่มสมุนไพรและนวดไทย กลุ่มผลิตภัณฑ์หมอนไหมและกลุ่มเพาะเห็ดหลินจือและเห็ดนางฟ้า บ้านกองแก้วนพคุณ ซึ่งผู้นำและสมาชิกกลุ่มมีความเสียสละ เช่น กลุ่มสมุนไพรและนวดไทย มีการจัดสรรพื้นที่ส่วนกลางของหมู่บ้านเพื่อใช้ในการปลูกวัตถุดิบหลักของผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้แก่ ไพล และขมิ้นชัน มีการเสียสละห้องประชุมและห้องจัดเก็บของ เพื่อปรับปรุงและยื่นจดแจ้งขอเป็นสถานที่ผลิตเครื่องสำอางที่ได้มาตรฐานและถูกต้องตามกฎหมาย บริเวณศูนย์การเรียนรู้ของหมู่ 6 บ้านใหม่ไทยพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. พัฒนาผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปรังไหม และเห็ดหลินจือ

แนวทางการพัฒนาผลผลิตจากชุมชนที่สามารถดำเนินการต่อยอดจากโครงการในปัจจุบัน ได้แก่ การต่อยอดจากรังไหมและเห็ดหลินจือ โดยการใช้สารสกัดจากรังไหมที่มีโปรตีนและกรดอะมิโนจำเป็นต่อการบำรุงผิว เพิ่มความชุ่มชื้นและความชุ่มชื้น รวมถึงมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ สารสกัดจากรังไหมสามารถนำมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเครื่องสำอาง เช่น สบู่ครีม/โลชั่นบำรุงผิว เป็นต้น สำหรับผลผลิตจากเห็ดหลินจือสามารถนำมาพัฒนาต่อยอดรูปแบบผลิตภัณฑ์ จากเดิมเป็นเห็ดหลินจือแห้งสำหรับต้มดื่มเพื่อบำรุงสุขภาพ นำพัฒนารูปแบบเป็นชาผงเห็ดหลินจือบรรจุซองที่ง่ายต่อการบริโภคและตอบสนองกลุ่มลูกค้าใหม่

2. ขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางตามมาตรฐานการจดแจ้งเป็นสถานที่ผลิตเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์และขยายฐานลูกค้า

ชุมชนตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีแผนที่จะจัดสร้างและขอรับรองจดแจ้งเป็นสถานที่ผลิตผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอางให้สำเร็จ การดำเนินโครงการในปีงบประมาณ 2564 คณะทำงานและชุมชนได้ร่วมกันพัฒนาและเตรียมการในการขอจดแจ้งสถานที่ผลิตซึ่งมีความคืบหน้าเป็นอย่างมาก คาดว่าในต้นปีงบประมาณ 2565 จะสามารถจดแจ้งสถานที่ผลิตผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอางได้แล้วเสร็จ เพื่อรองรับการขอจดแจ้งผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการพัฒนาในชุมชน เช่น สบู่รังไหม และผลิตภัณฑ์สุขภาพในกลุ่มเครื่องสำอางอื่นๆที่จะได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น ดังนั้น คาดว่าผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในปีงบประมาณ 2565 จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จดแจ้งเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีมาตรฐาน และเป็นการยกระดับผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่สามารถขยายฐานลูกค้ากลุ่มใหม่ได้มากขึ้น

3. การส่งเสริมการตลาด

แนวทางการส่งเสริมการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนในปีงบประมาณ 2565 เป็นการพัฒนาช่องทางการขายที่สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานสูงขึ้น จึงสามารถเพิ่มช่องทางการขายในกลุ่มลูกค้าที่กว้างมากขึ้น เช่น การขายออนไลน์บนแพลตฟอร์มสากล และการขายผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการจัดแจ้งในร้านค้ามาตรฐานในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ดังนั้น การส่งเสริมการตลาดจะเน้นการนำเสนอคุณภาพของผลิตภัณฑ์และมาตรฐานในการผลิตเป็นสำคัญ

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

อาจารย์ ธริธา เวียงปฎิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นัชชา ยันติ
อาจารย์ จันทรัตน์ จาริกสกุลชัย
อาจารย์ ดร.รัฐพล ศิลปรัศมี
คณะสาธารณสุขศาสตร์

อาจารย์ เทอดเกียรติ แก้วพวง
อาจารย์นักพัฒนาท้องถิ่น

“งานพัฒนาท้องถิ่น ไม่ใช่งาน CSR
แต่เป็นต่อพันธกิจสำคัญที่ช่วย
แก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่น”

- พต.ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว -

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์